

V SREDIŠČU
AFERA SOCIUS DOBIVA
NOVE RAZSEŽNOSTI

POLITIKA
ZBOR ZA REPUBIKO
SE VRAČA NA SCENO

DEMOKRACIJA

BORUT PAHOR PO NAVODILA K ŠROTU

Najbogatejši
slovenski tajkun
Boško Šrot
daje v Laškem
predsedniku
Socialnih
demokratov
Borutu Pahorju
navodila pred
volilno kampanjo.

INTERVJU

Dr. Lovro Šturm

Stavka ne bo bistveno vplivala na delo sodišč

KOLUMNI

Dr. Andrej Rahten
in dr. Miha Kovac

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoapar
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. julija 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006

2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno*

☐ 4 x letno
(9 % popusta)

☐ 2 x letno
(10 % popusta)

☐ 1 x letno
(20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec

☐ invalid

☐ brezposeln

☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Privoščite si knjigo ...

... z 10-odstotnim popustom in darilom!

PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa terorja na Primorskem, boj v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi.

Avtor: Viktor Miklavčič

Obseg: 320 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 20,44 EUR

MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

Avtor: Tone Kuntner

Obseg: 72 strani

Format: 13,5x22,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic

Obseg: 347 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 25,87 EUR

ZADNJI IZVODI!

100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: Milan Zver

Obseg: 125 strani

Format: 15x21 cm

Brošura

Cena: 9,18 EUR

OKOPI

Politični razvoj slovenske države od leta 1994

Prodana je bila že v več kot 18.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša

Obseg: 309 strani

Format: 16,5x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992
Prodana v več kot 65.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša

Obseg: 363 strani

Format: 15,5x23,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

USTAVA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE s pojasnili

Ustava Zdrženih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak

Obseg: 144 strani

Format: 11x16 cm

Trda vezava

Cena: 20,82 EUR

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva govori tudi o postopkih pred ustavnim sodiščem in nekaterih njegovih odločitvah. Knjiga je opremljena z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili.

Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik

Obseg: 376 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 35,46 EUR

NAROČILO (označite z x):

cena s popustom

☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	18,40 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	8,26 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	23,28 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	8,26 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Zdrženih držav Amerike s pojasnili	18,74 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	31,91 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov
Nova obzorja d.o.o., Mivka 25,
1000 Ljubljana ali na
faks 01 24 47 204.

Naročila sprejemamo tudi
po telefonu na številko 01 24 47 200 ali
e-mail knjigarna@demokracija.si.

Vse cene vsebuje 8,5-odstotni DDV. Poštnino
po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača
naslovnik ob prevzemu. Akcija velja do
31.7.2008 oziroma do razprodaje zalog.

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Ulica:

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV:

UVODNE STRANI

- 9 Poskus odvrčanja pozornosti
10 **Pogledi:** Kronični primanjkljaj
11 **Kolumna:** (Pre)izkušnje predsedovanja

POLITIKA

- 12 Zahvala sodelujočim pri predsedovanju
15 Pahorjeva skrivnostna alternativa
18 Od predsedovanja do identitete
20 Še pomnite, tovariši?

SLOVENIJA

- 22 Boško Šrot gre čez vse meje
28 Želijo biti sam svoj gospodar
30 Hrupno na letališču in na občini
32 Slovenska pristava v Clevelandu

TUJINA

- 34 Prekletstvo črnega zlata
36 **Globus:** Priprli vodilnega v koncernu
37 **Tuji tisk:** Preverjanje pristnosti

INTERVJU

- 38 Dr. Lovro Šturm

DOMOZNANSTVO

- 42 Črna, kaolin in partizani
44 Flurer v Slovenski Bistrici
46 **Osebnosti:** Jernej Kopitar
50 **Naši kraji:** Log pod Mangartom
54 Težave na Filmskem skladu

OGLEDALO

- 56 **Film:** Dvojno življenje
58 **Avtomobilizem:** Peugeot bipper furgon 1,4 HDi
60 **Znanost:** Poskus starodavne plovbe
62 **Šport:** Legende »svete trave«
64 **Črna kronika:** Neredi pred nogometno tekmo
66 **Rumeno:** Petra, Domen in Bahami
68 **TV Kuloar:** Lekcija iz judovstva
74 Za socialno ogrožene

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklić, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Lovro Šturm

Govoril sem o svojih osebnih izkušnjah in doživljanju predsedovanja Svetu EU na področju pravosodja. Dejal sem, da je bilo zame vedno znova navdušujoče spoznanje o mestu, ki ga ima slovenščina v Evropski uniji.

12 Zahvala sodelujočim pri predsedovanju

»Uspeh predsedovanja Slovenije Evropski uniji je sinergija vseh služb in posameznikov, ki so pri tem sodelovali,« je dejal predsednik vlade Janez Janša na slovesnostih ob koncu predsedovanja Slovenije Svetu EU.

15 Pahorjeva skrivnostna alternativa

Največja opozicijska stranka SD je v soboto, 5. julija, na programski konferenci sprejela alternativni vladni program za obdobje 2008–2012 z naslovom »Odgovornost za spremembe«, pripravljalo pa naj bi ga bilo več kot 300 strokovnjakov.

22 Šrot gre čez vse meje

Urad za varstvo konkurence se končno iz brezobega tigra spreminja v ustanovo, kakršna mora biti. Imperij Boška Šrota se počasi sesipa, morda bomo dočakali še razbitje monopola in konec kartelnega dogovarjanja.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenarodenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije

Pahor po navodila k Šrotu

Metod Berlec

Prejšnje sredo je znova »udaril« prvi mož Pivovarne Laško Boško Šrot. Prek nekoč »osrednjega slovenskega časnika« Delo, ki ga je v zadnjem času ponižal na raven tovarniškega glasila, je zatrdil, da ga predsednik vlade Janez Janša po kurirjih poziva, naj se odreče Delu. »Če se ne odrečemo Delu, bodo konec avgusta na vrsti aretacije, nam sporočajo. Svetujejo nam tudi daljše počitnice v tujini v času pred volitvami. Vendar sporočamo, da se ne bomo nikamor umaknili.« Seveda je kabinet predsednika vlade Šrotove obtožbe zanikal in jih označil za »nesramno laž«. Ob tem je lahko vsakomur jasno, da si poskuša Šrot s tem kriti hrbet, saj organi pregona, agencija za trg vrednostnih papirjev in urad za varstvo konkurence čedalje bolj stiskajo obroč okoli njegovega sporno zgrajenega imperija. Šrot se je hkrati narcisoidno pojavil v televizijskem spotu Pivovarne Laško, ki je vabil na prireditev Pivo in cvetje, katere organizator je bila pivovarna iz Laškega. Ob odprtju te prireditve je novinarjem dejal, da »politični vrh na »Pivu in cvetju ni zaželen«. No, kljub temu se je nekaj politikov na prireditvi le pojavilo; med drugim sta bila tam Matej Lahovnik in Franci Kek iz stranke Zares ter presenetljivo predsednik SD Borut Pahor. Slednji se je skupaj s svojim poslancem Matjažem Hanom srečal z Boškom Šrotom, kar je v svoj objektiv ujel eden tam navzočih fotografov. Na fotografiji se jasno vidi, da je bil Pahor na srečanju s Šrotom v podrejenem položaju.

Ob tem se je zanimivo vprašati, kaj dela politik, ki se poteguje za mesto prihodnjega mandatarja in se predstavlja kot nekakšna alternativa sedanjí oblasti, v družbi človeka, ki se je na sporen in nepregleden način dokopal do ogromnega premoženja. Predsednik SD Pahor je o Šrotu še novembra lani dejal, da je »ponosen na to, da imajo med člani tudi tako uglednega podjetnika«. No, že nekaj dni kasneje je Šrot zaradi domnevnega nezadovoljstva s Pahorjevo zmerno politiko do vlade in premierja iz SD

izstopil. Glede na to, da je Šrot Pahorja konec leta javno napadel, se zdi, da je zdaj podlegel pritiskom mogotca iz Laškega, ki je od njega zahteval bolj napadalo politiko do vlade in njenega predsednika. Svoje so k temu prispevali tudi politični jastrebi, kot so Anton Rop, Milan M. Cvikel in ne nazadnje nekdanji guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari, ki so prišli iz razpadle LDS k SD. V nekakšni deklaraciji, ki jo je Pahor objavil konec novembra lani, je zapisal, da je bistvo kritike Boška Šrota njegova zmerna in konstruktivna politika oziroma njegova domnevna premajhna jasnost in odločnost v oceni »nesprejemljivih izjav predsednika vlade o nekaterih gospodarstvenikih, medijih in opoziciji«. Dodal je še, da se je »Slovenija znašla na izjemno pomembnem razpotju, kjer se odloča o tem, ali bomo kljub političnim razlikam in prav zaradi njih pristali na tip vladanja, ki utrjuje svojo moč s poudarjanjem razlik in deluje razdiralno, ali pa bomo sprejeli tip vladanja, ki bo iskal sorodnosti in deloval povezovalno«. No, zdi se, da se je Pahor pod pritiski le odločil za prvi tip politike. Ob koncu lanskega leta je tako razpadlo Partnerstvo za razvoj, z letošnjim letom pa se je Pahorjeva retorika spremenila ter v odnosu do vlade in premierja zaostрила. Socialni demokrati so odstopili od podpore projektu ustanovitve pokrajin, ki so ga vsa leta pred tem podpirali. Skratka, svojo politiko so prilagodili zahtevam prvega človeka Pivovarne Laško Boška Šrota. Ta je spremembo politike SD z odobravanjem sprejel. V začetku maja je zato v družbi takratnega urednika Dela izjavil, »da je treba podpreti Pahorja in rušiti Janšo«.

Očitno je torej, da imata tako Pahor kot Šrot skupni interes zamenjati predsednika vlade Janeza Janšo in da si je mogotec Boško Šrot podredil predsednika SD Pahorja, kar je nesprejemljivo za demokratsko družbo. Bo tako o novem predsedniku vlade namesto volivcev odločal kar tranzicijski kapital in njegovi lastniki? **D**

Borut Pahor se je skupaj s svojim poslancem Matjažem Hanom srečal z Boškom Šrotom, kar je v svoj objektiv ujel tudi eden tam navzočih fotografov. Na fotografiji se jasno vidi, da je bil Pahor na srečanju s Šrotom v podrejenem položaju.

Slane kapljice

Aleksander Škorc

»Ta predor je moje življenjsko delo,« je ponosno razglasil VP (veliki poslovnež) in k sreči takoj odšel, sicer bi mu dobršen del življenjskega dela padel na glavo. Krivi so pa Angleži (naj se že nehajo vmešavati v našo cestno infrastrukturo). Če bi se pokvarili še drugi deli predora, bi imeli čast izvedeti, da so za polomijo krivi domala vsi, razen VP. Iz tega sledi, da VP pravzaprav sploh nima življenjskega dela, ker so pač vse naredili »eni drugi«. Da bi se človek zjokal.

Tako je menil tudi BTP (bivši tožilec Penko) in se – zjokal. Policisti so ga namreč zaslišali. Le kaj ga je tako užalostilo? Morda sploh ni tak junak, kot bi rad bil, in je nekoliko preobčutljiv za nepošteni svet, s katerim se je menda na mrtvo spopadel. Tako niti ni čudno, da očitno iz čistega usmiljenja ni želel obsoditi v milostno presojo mu izročenih domnevnih hudodelcev. Kako bi šele jokal, če bi mu denimo nekdo nadlegoval žensko in ga za nameček še pretepel? Ali če bi bil čistokrven pes, ki bi ga gospodar zamenjal samo zato, ker naj ne bi bil dovolj imeniten? Lahko je biti junak, dokler tolažeče kaplje materinega mleka božajo razvajena usteca, bi lahko rekli.

A tudi RJ (resnični junak) zna jokati. Pa ne takrat, ko se da prostovoljno obsoditi na smrt namesto njemu bližnjih, niti ne joka od sreče, ko je pomiloščen, in takrat, ko mora kljub oprostitvi odslužiti nekaj desetletij prisilnega dela. Ko mu med služenjem krvave rane prekrivajo telo in pada iz bolezni v bolezen, ko se z zadnjimi ostanki zdravega razuma otepa norosti in mu smrtni strah celo v spanju hromi misli, ne joka. Ko pa vidi umirajoče, lačne in zlorabljene otroke, ko gleda zaslužnjene in pretepe ženske, ko vidi, kako sluzavi lovec z mokrim mednožjem ponosno nosi pravkar ustreljeno srno, in ko opazuje, kako se njemu ljubi planet duši v pogubni dejavnosti zablodelih prerokov, takrat RJ joka. In kadar se pod vsiljeno temačno, svinčeno, iz človeške zlobe stkano odejo prebujena ljubezen skuša mukoma prebiti v njegovo zavest, takrat so solze najdebelejše, ker nič ne boli tako, kot s strahovi in dvomi prežeta ljubezen, za katero se zdi, da v tem svetu sploh ne zmore vzcveteti. A ko trpljenje očisti ljubezen in se ljubeča srca združijo, takrat se solze posušijo in nikoli več ne stečejo po milosti božje polnih obrazih.

Ne verjemite lažnim solzam razvajenih »junakov«.

P.S. Kratice so zaradi varčevanja s prostorom.

H-umor

»Le počakajte, da boste izgubili volitve. Nadvse boste potrebovali podobno preiskovalno komisijo.«

(Poslanec SD Aurelio Juri je pojasnil, zakaj je njegovi stranki tako potrebna Cviklova komisija.)

»Kozjanci dobro vedo, da je tako pri pijači kot ženski treba biti previden in zlasti zmeren.«

(Zgodovinar Tone Kregar je prepričan o asketskih navadah prebivalcev Kozjanskega.)

»Uporaba policijskih pooblastil pri aretaciji Boštjana Penka je bila prekomerna. Šlo je za izkazovanje moči in takšna dejanja nas morajo skrbeti.«

(Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik je prepričana, da se policisti nekaterih oseb ne bi smeli dotikati.)

»Seveda bi bilo iluzorno, če bi rekel, da bomo absolutni zmagovalci in imeli predsednika vlade, čeprav bi si osebno želel, da bi bila predsednica vlade Barbara Žgajner Tavš.«

(Predsednik Lipe Sašo Peče je prepričan, da bo njegova stranka na jesenskih volitvah doseгла gladko zmago. Očitno verjame v pravljice.)

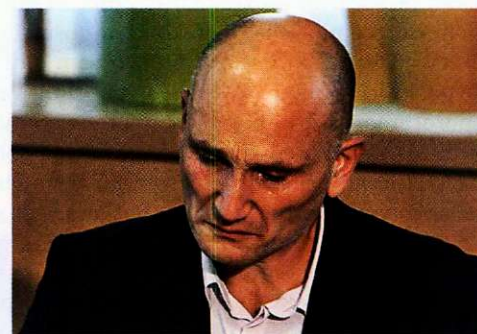

»Vse tote Šrote, Janše in Pahorčke bi posedel v en kanu in jih poslal na en izlet po reki čez Hidroelektrarno. Do naslednje galaksije bi sijala moja sreča.«

(Komentator pkorosec na spletnem portalu 24ur.com je komentiral zadnji nastop Boška Šrota proti Janezu Janši.)

»Proizvodnja in prodaja pijač je resen posel, ki ga je treba resno upravljati, zato nimamo časa naših aktivnosti prilagajati predvolilnim 'nebulozam' politikov.«

(Pivovarski baron Boško Šrot sporoča, da se ne namerava vključevati v predvolilno kampanjo, kljub temu pa je javnosti sporočil, da ga bo Janša aretiral, če mu ne bo izročil časopisa Delo.)

»Ali so popolnoma izgubili kompas?«

(Nekdanji tožilec Boštjan Penko ima občutek, da so predstavniki vlade, še zlasti notranji minister Dragutin Mate, obtičali v megli. Ali pa Penko zaradi svojih solz megleno vidi.)

»Prva žrtev politizacije, represivnih ukrepov je zmeraj pravo in pravo je v Sloveniji že zdavnaj postalo kolateralna žrtev političnih interesov.«

(Predavatelj na fakulteti za varnostne vede Goran Klemenčič se ne počuti več varnega.)

Z Demokracijo na počitnice!

Želite prejemati revijo na svoj počitniški naslov?
Pokličite 01/24 47 200 in revijo vam bomo brez dodatnih
stroškov poslali, kamor koli želite!

Poslanstvo nacionalne televizije

Združenje novinarjev in publicistov je v četrtek, 10. julija, v prostorih Jazz kluba Gajo pripravilo pogovor z urednikom informativnega programa TV Slovenija Rajkom Geričem. V pogovoru, ki ga je moderirala Zlata Krašovec, je Gerič predstavil temeljno poslanstvo TVS in splošno vlogo javne TV. Pri tem je poudaril pomen čim večje gledanosti informativnih oddaj nacionalne televizije, vendar pod pogojem, da ta program ne podleže zakonitostim rumenega tiska. Glede poročanja o kulturnih dogodkih je Gerič izrazil pomisleke do modela, da bi bil za kulturo v informativnem programu postavljen časovni okvir. Omenil je tudi možnost vnovične uvedbe novinarskega komentarja, ki pa ga je težko programsko umestiti. Glede odhodov novinarjev je dejal, da so nekateri sicer odšli, a so prišli drugi. Najbolj znana novinarska imena so po Geričevih besedah zapustila nacionalno TV še pred nastopom njegovega mandata.

Gerič je med drugim komentiral zaplet z oddajo Vroči stol, ki

Publicistka Zlata Krašovec in urednik Rajko Gerič

naj bi bila po njegovih zagotovilih jeseni znova na sporedu, vendar šele po volitvah. Po njegovem prepričanju ima vsak gost, ki pride v oddajo, pravico vedeti, s kom bo sedel v studiu, česar pa dosedanj voditelj oddaje Vladimir Vodušek po njegovih besedah ni upošteval, zato še ni znano, kdo bo v prihodnje vodil to oddajo. Kljub temu je Gerič izrazil zadovoljstvo z dosedanjim Voduškovim delom.

Združenje novinarjev in publicistov je na občnem zboru 21. junija v Lukovici izvolilo vodstvene organe. Vodil ga bo še naprej Peter Jančič, za podpredsednika je bil izvoljen Nenad Glücks, člani upravnega sveta pa so še Borut Meško, Zlata Krašovec in Matej Makarovič (predstavnik publicistov). Člani nadzornega odbora so postali Silvester Šurla, Tino Mamić in Vanessa Čokl. G. B.

Modrost tedna

»Ljudje, vpleteni v bivši režim, obdarjeni s službami ali častmi, so na ključnih mestih podprli in prikrivali postopke in razumljivo je, da so se našli v policiji in sodstvu taki, ki so spravljali pod preprogo spise, ki bi ustavili zlorabe. /.../ Za metanje peska v oči so strategji s parolo 'ohranitve in pridobitve in nacionalnih interesov' porabili stare in nove organizacije, upokojenke, sindikate, ZB, mladino s parolami ohranjanja njihovih pravic.«

(Teolog dr. Janez Juhant)

»Očitno je prišel čas, ko je potrebno medije percipirati s pozornostjo, tako kot se je med vrsticami bralo članke pod Titovo diktaturo. Ko torej časnik /Dnevnik/ poroča o vodji urada za varstvo konkurence Soršaku, ki se je spraval nad lastnike Term Čatež, velja spomniti, da so lastniki Term Čatež ob enem tudi lastniki tega istega dnevnika.«

(Sociolog dr. Bernard Nežmah)

Nedeljsko neurje močno pustošilo

Minulo nedeljo je po Sloveniji pustošilo neurje, kakršnega mnogi ne pomnijo. V njem so bile štiri osebe poškodovane. Najhuje je bilo na širšem območju Ljubljane, na Gorenjskem, v Vzhodni Štajerski in na Koroškem, toča je klestila na območju Trbovelj, Gornje Radgone, Cankove, Puconcev in tudi Nove Gorice, kjer je dosegla velikost teniške žogice. Škoda, ki jo je povzročilo neurje, je ogromna, saj je veter, ki je v sunkih pihal tudi do 120 kilometrov na uro, odkrival strehe in lomil drevesa. Brez strehe je v Kamniku ostala osnovna šola, pet sta-

novanjskih objektov, zaradi podrtega drevja je bilo več ur nedostopno naselje Gozd, ki je ostalo tudi brez 50 streh in elektrike. Do izpadov električnega toka je prišlo še na območju Kamnika in Domžal ter na Celjskem, kjer je brez njega ostalo 7.500 odjemalcev. Neurje s točo je zajelo tudi občino Ljubno ob Savinji, kjer je poškodovanih 15 stanovanjskih objektov in 20 gospodarskih poslopij, s cest pa so odstranili okoli 60 kubičnih metrov drevja. V Lenartu je močan veter razkril strehe osnovne in posebne šole, podjetij Unior in Firbas, stanovanjskega bloka, župnišča ter še 40 stanovanjskih objektov in gospodarskih poslopij. V Prekmurju je toča uničila poljščine, veter je odkrival strehe, podiral drevesa, telegrafske in električne drogeve ter poškodoval prizidek telovadnice v Krogu. Na divjanje narave se je hitro odzval minister za šolstvo in šport Milan Zver in si ogledal škodo na odkritih osnovnih šolah v Vodichah in Kamniku, minister za notranje zadeve Dragutin Mate pa je že v nedeljo zvečer obiskal območja Lenarta, Murske Sobote in Gornjega Grada. Slovenska Karitas je začela zbirati sredstva

Neurje je povzročilo ogromno škodo.

Afo rizmi

- » Tito je bil zelo samokritičen, v Moskvi je pobijal samo jugoslovanske komuniste.
- » Če hočete izboljšati svoje napake, jih morate vztrajno ponavljati.
- » V hudih časih je resnica naprodaj po najnižjih cenah.
- » Lažite logično, če hočete, da vam bodo verjeli.
- » Ne mislite, torej boste napredovali.

Žarko Petan

za pomoč prizadetim v neurju. Upajo, da bodo z zbranimi sredstvi lahko pomagali vsem, ki so ostali brez strehe nad glavo in najnujnejših življenjskih potrebščin. Vse, ki želijo pomagati prizadetim v neurju, prosijo, da svoje darove nakažejo na tekoči račun 24100-888888889, sklic na 00 29203, namen nakazila Neurje 2008, ali pa pokličejo na telefonsko številko 059 080 350. L. H.

Spodrsrljaj varuhinje človekovih pravic

Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik se je na svoji redni tiskovni konferenci 8. julija odzvala na nedavno aretacijo Ivana Zidarja in Boštjana Penka ter ocenila, da je šlo v primeru Penkove aretacije za »izkazovanje moči«.

Čebaškova je dejala, da je bila uporaba policijskih pooblastil pri aretaciji Boštjana Penka čezmerna, saj je šlo za izkazovanje moči, takšna dejanja pa nas morajo skrbeti. Po njenem mnenju je šlo nedvomno za grob poseg v zasebnost in dostojanstvo, s tem pa so bile kršene temeljne človekove pravice.

Na omenjeno izjavo varuhinje človekovih pravic se je odzval publicist Stanislav Kovač in v časopisu *Finance* opozoril na sporno prakso Čebašek Travnikove, saj v primeru novinarja Tomaža Ranca, kjer je vrhovno sodišče oktobra lani ugotovilo, da je šlo za protipravn poseg v človekove pravice (kriminalistična policija, ki sta jo tedaj zastopala kriminalista Drago Kos in Roman Prah, je leta 1999 nezakonito dobila izpisek novinarjevih telefonskih klicev pred

Zdenka Čebašek Travnik nadaljuje Hanžkovo prakso.

izdajo odredbe preiskovalnega sodnika), ni reagirala. Na njene izjave v zvezi s primerom Penko se je odzval tudi pravni strokovnjak dr. Klemen Jaklič, ki meni, da je varuhinja človekovih pravic ravnala v nasprotju z ustavo in zakonom o varuhu, po katerem varuh ne obravnava zadev, o katerih tečejo sodni ali drugi pravni postopki. Po Jakličevem mnenju je varuhinja človekovih pravic kot nosilka javnih pooblastil presegla svoja pooblastila, saj je primer komentirala še pred končanjem sodnih postopkov, kar bi lahko prejudiciralo odločitev sodnih organov. Na Jakličeve izjave se je varuhinja odzvala s trditvijo, da ombudsman ni nosilec oblasti, pač pa nosilec oblasti nadzira.

S tem pa zgodbe še ni konec, saj je Stanislav Kovač v torek, 15. julija, v *Financah* opozoril še na odziv varuhinje na kritiko nekdanjega novinarja in sedaj poslanca SDS Mira Petka. Slednji je bil namreč kritičen do molka varuhinje v primeru Ranc, Čebašek Travnikova pa je v državnem zboru na to odgovorila, da Ranc ni dal pobude varuhu človekovih pravic. »Če te pobude nimam, nimam niti njegovega dovoljenja niti gradiva, dokumentov, na podlagi katerih lahko govorim,« je pojasnila varuhinja. Vendar pa je varuhinja, kot poročajo mediji, primer Penko začela obravnavati na lastno pobudo (!), kar bi lahko storila tudi v primeru Ranc, pa ni. Vse to dokazuje, da ima Čebašek Travnikova dvojna merila in s tem nadaljuje neslavno prakso svojega predhodnika Matjaža Hanžka. G. B.

Odlikovanja reševalcem

Na Gradu Brdo je predsednik republike Danilo Türk v ponedeljek podelil državna odlikovanja posameznikom in organizacijam, ki so sodelovali pri reševanju in iskanju ponesrečenih pri hidroelektrarni Blanca. Zaradi tveganj, poguma in hitrih pravnih odločitev pri re-

Državna odlikovanja reševalcem na Blanci.

ševanju in iskanju ponesrečenih na Blanci so medaljo za hrabrost prejeli Drago Žnidaršič, Gašper Janežič in Podvodna reševalna služba Slovenije, medaljo za zasluge pri povezovanju aktivnosti in organizacijo dela pri reševanju in iskanju ponesrečenih pa so prejeli Anton Travnar, Vladimir Ban, Policijska uprava Krško in Štab civilne zaščite za Posavje. Za nesebično pomoč in sodelovanje pri reševanju in iskanju ponesrečenih je medaljo za častno dejanje iz rok predsednika republike prejel Franc Bogovič. Val požrtvovalnosti in solidarnosti ob tragičnem dogodku na Blanci sta po Türkovih besedah temeljnega pomena za našo družbo, zato moramo biti ponosni na ljudi, ki so se sposobni tako izkazati. Predsednik republike Danilo Türk je še dejal: »Vsem ni mogoče izročiti odlikovanj in priznanj, kakršna bi prav gotovo zaslužili. Zato bi želel to priložnost, to zahvalo, ki jo izrekamo danes, izkoristiti za to, da se še prav posebej zahvalim prav vsem, ki so sodelovali v tej reševalni akciji in ki so se na ta način v tej reševalni akciji tudi izkazali.« Ob tem so se pojavile tudi kritike, da nekateri prav tako zaslužni niso dobili priznanj za svojo požrtvovalnost. L. H.

15. tabor Slovencev

V soboto se je v Velikih Laščah na 15. taboru Slovencev po svetu, ki ga vsako leto organizira Izseljensko društvo Slovenija v svetu (SVS), zbralo približno 300 slovenskih izseljencev in zdomcev z vsega sveta. Srečanje so namenili razpravi o povezanosti z domovino in rojaki po svetu. Tabor je v okviru Trubarjevega leta tokrat prvič potekal zunaj prostorov Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani. Najprej je bila v župnijski cerkvi v Velikih Laščah maša, ki jo je ob somaševanju izseljenskih duhovnikov daroval škof Anton Jamnik. Ob tej priložnosti je škof dejal, da svet postaja majhen, zato smo povezani v eno družino. Slovincem v tujini se je zahvalil za njihovo zvestobo domovini. Akademija je bila v Levstikovem domu, sledila ji je okrogla miza z naslovom Rodni kraj – povezovalac Slovencev doma in po svetu, popoldne pa so si udeleženci tabora ogledali Trubarjevo domačijo na Raščici. Sklepni del tabora je potekal na gradu Turjak, kjer je izseljenski duhovnik iz Stuttgarta Zvone Štrubelj govoril o pomenu Primoža Trubarja za slovenstvo. V kulturnem programu so poleg združenega pevskega zbora iz Augsburga, Ulma in Stuttgarta nastopili folklorna skupina Triglav iz Stuttgarta in slovenski dijaki iz Argentine in Kanade. O dogodku bomo še poročali. L. H.

Tabor Slovencev po svetu

Poskus odvračanja pozornosti

Vida Kocjan, foto: Aleš Beno/Finance

Objavljanje laži Potem ko je Boštjan Penko, še nedavno višji državni tožilec, danes pa odvetnik, v eni izmed televizijskih oddaj omenil, naj bi na državnem tožilstvu že nekaj let v predalu ležala kazenska ovadba zoper enega od ministrov zdajšnje vlade, so na dan prišli tudi podatki, kaj je imel pri tem v mislih. Penko je tudi dejal, da si je menda zelo želel, da bi to ovadbo reševala posebna skupina tožilcev, ki se ukvarja z organiziranim kriminalom, in da bi primer reševal prav on, vendar naj bi mu bilo to onemogočeno. No, ni bilo treba čakati dolgo, ko je časnik Dnevnik objavil podatek, naj bi bili na državnem tožilstvu leta 2005 dobili ovadbo, iz katere naj bi bilo razvidno, da bi bilo treba zaradi uhajanja zaupnih informacij v primeru Socius začeti preiskavo zoper ministra za finance Andreja Bajuka. Spomnimo, šlo je za odmevno zadevo, v kateri je bil lastnik svetovalne firme Socius Leonardo F. Peklar osumljen pranja velikih količin denarja, po ocenah 280 milijonov tolarjev. Tožilstvo se je nemudoma odzvalo na tovrstne izjave in zanimalo, da bi bila zoper Bajuka vložena ovadba, kasneje pa se je izkazalo, da je bila zaradi razkritja podatkov o Peklarjevih sumljivih poslih, ki še do danes niso dobili sodnega epiloga (primer Socius je na sodišču v fazi preiskovalnega postopka) res podana ovadba, vendar ne zoper Bajuka, pač pa zoper neznano osebo.

Pozabili na Peklarja Na finančnem ministrstvu so v zvezi s tem dejali, da v skladu z zakonom o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma ne smejo razkriti nikakršnih podatkov, ki so označeni s stopnjo tajnosti. »Enako velja za primer Socius. Dokler postopki preiskave ne bodo končani, minister zadeve ne komentira,« so poudarili. Ker pa se primer ni polegel in so nekateri še naprej objavljali laži, iz katerih so poskušali narediti afero, so se odzvali v stranki NSi, ki jo vodi Andrej Bajuk. Napisali so, da je skrb zbujajoče, da Penko in Dnevnik problematizirata in obtožujeta Bajuka, čigar glavni greh naj bi bil, naj bi bil razkril nekatere podatke (kar seveda ne drži – op. av.), namesto da bi preiskovali Peklarja, ki je osumljen pranja velikih vsot denarja, in se hkrati vprašali, kdo sploh še potrebuje sodišča in organe pregona, če imamo Dnevnik in Boštjana Penka. Po prepričanju nekaterih naj bi prav slednji stal za objavami neresničnih obtožb. V NSi so zato zapisali: »Razmišljamo tudi, da bi bili uspehi na področju zatiranja gospodarskega kriminala nedvomno veliko večji, če bi gospod Penko na mestu državnega tožilca z vsaj enako vnemo, kot se je sedaj lotil Andreja Bajuka, preiskoval glavnega osumljenca Leonarda F. Peklarja,« in poudarili, da je jasno, da je Andrej Bajuk dregnil v osje gnezdo. Ker ne pristaja na najrazličnejša izsiljevanja ali prikrivanje, ampak se jasno in javno zavzema za učinkovit pregon vseh vrst gospodarskega kriminala, pa je deležen tovrstnih šikaniranj. Ob tem so Penka ošvrknili z besedami, da »nekdo, ki se ni znal, zmoget ali hotel spopasti z resničnim kriminalom, sedaj napada ministra in ga obtožuje na podlagi domnev«.

Poskus sprevračanja V javnost pa je prišla še druga zgodba. Policija je julija 2005 začela preiskavo o tem, kdo je takra-

Leonardo F. Peklar, poslovnež iz kroga LDS, je imel vplivne zaščitnike tudi v policiji.

Tako kot takrat tudi danes poskušajo posamezniki, očitno s Penkom na čelu, stvari obrniti v drugo smer, ne pa v preiskavo utemeljenega suma pranja denarja.

tnemu novinarju TV Slovenija Jožetu Možini izdal zaupne informacije iz dokumenta urada za preprečevanje pranja denarja, v katerem so bile zabeležene bančne transakcije med lastnikom podjetja Socius Leonardom F. Peklarjem in švicarskim podjetjem Bados Consulting. Možina je po objavi vseh podatkov ugotovil, da je policija leta 2005 pridobila telefonske izpiske njegovega telefona, kar je podobno kot v zadevi Tomaža Ranca grob poseg v novinarsko avtonomijo. »Da je bila kazenska ovadba spisana proti neznani storilcu, ki naj bi bil novinarju posredoval informacije o sumu korupcije Leonarda Peklarja, je razvidno iz ovadbe same. Bolj zanimivo pa je, in to sledi prav iz omenjene ovadbe, da se je poskušala preiskava preusmeriti proti takratnemu novinarju Jožetu Možini, ki je afero razkril,« je dejal Možina, zdaj direktor TVS, in poudaril, da je zanj še posebej šokantno, da je policija preiskovala, kako je prišel do podatkov o aferi Socius, ne da bi se posvetila korupciji sami. »Smo pa že takrat sumili, da je nekdo na policiji takrat blokiral raziskavo te zadeve in da so raziskovali vir, ne pa kriminalnega dejanja samega,« je dodal Možina. ■

Kronični primanjkljaj

Pavel Ferluga

V Sloveniji je več znanstvenih inštitutov in organizacij, ki se ukvarjajo s takšnimi in drugačnimi raziskavami.

Naneslo je, da sem član upravnega odbora Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) in razumljivo je, da me zanima znanstvena produkcija častitljive ustanove poleg drugega delovanja, s katerim moram biti seznanjen po upravni dolžnosti in seveda s tem v zvezi podajati tudi mnenja glede uprave in trendov razvojne politike, usmerjene v izboljšanje tako kakovosti kot kvantitativne »produkcije«. Ne mislim obravnavati notranjih »nezdravih razmer na INV«, kar to ne spada na medijske rumene strani, čeprav si nekateri zaposleni na INV to želijo.

Vsekakor, kolikor se ljubiteljsko zanimam za probleme slovenskih narodnostnih vprašanj, rad posežem po strokovni literaturi in poskušam razumeti nekatera raziskovalna dognanja strokovnjakov na zelo širokem področju narodnostne problematike. Priznam, da je moje zanimanje prvenstveno usmerjeno v spoznavanje slovenskega življa v zahodnem zamejstvu (posebno v političnem smislu) in le površno v tujerodne vidike raziskovanja na našem etničnem ozemlju ali zunaj njega.

Zato me je pri prebiranju raznega gradiva, ki ga izdaja INV in obravnava heterogena narodnostna vprašanja s pikolovsko kompetenco in resnim pristopom k problematiki, presenetilo dejstvo, da obstaja črna luknja, ki zadeva določeno dobo in dogajanje v njej, pri čemer je obravnava enosmerna z zelo pogostim in ponavljajočim se poudarkom na travmah, ki jih je nacifašizem pustil na slovenskem življu, kar je sicer hvalevredno, a že tisočkrat prežvečeno. Pozanimal sem se, ali obstaja kaka resnejša študija ali raziskava (že narejena ali v obdelavi) o travmatičnih problemih boljševističnega revolucionarnega posega v naš etnični prostor (posebno zamejski) v času nacifašistične nesreče in še posebno v povojnem času. Nič. Ali nimamo mladih raziskovalcev, ki bi jih zanimalo npr. obdobje 1941 in prelomnica 1948 (ideološki konflikt titozem-kominformizem) v zamejstvu ter travme, ki so nastale v slovenski zavesti in identiteti z globokimi psihološkimi posledicami, ki so vplivale na razvoj manjšine na več področjih, posebno šolsko-izobraževalnem in gospodarsko-političnem?

Ta primanjkljaj je zagotovo zelo velik, ker je tematika še popolnoma neraziskana (le tu pa tam površno omenjena), čeprav je nedvomno pustila hude posledice, s katerimi se še danes napačno ukvarjamo, kolikor obstaja psihološka (dobro definirana) ovira pogumnemu ugrizu v to že zdavnaj zrelo jabolko spora. Mladi, neobremenjeni raziskovalci so na potezi in tem moramo dati možnost popravka te velike vrzeli v naši polpretekli zgodovini.

Dobro in slabo

Vida Kocjan

V Sloveniji še vedno velja, da preganjajo tiste, ki so pokazali na kriminal, in ne kriminalceve.

V Sloveniji smo priče dvema slabima stvarima. Ali bolje, eni žalostni in eni slabi. Prva, ki je po svoje žalostna zgodba, je to, da so varuhi pravnega reda in demokracije končno začeli preganjati gospodarski kriminal in kriminal belih ovratnikov. To je sicer dobra novica za državljane, žalostna pa za državo, da se je to zgodilo šele v mandatu te vlade. Pred tem so si vlade, ki so nam vladale 12 let na 45 let podlage, pred tovrstnimi kaznivimi dejanji zatiskale oči. Ni zastonj veljalo načelo: ukradi veliko, pa ne boš sedel, za drobižek pa boš pristal v zaporu. In res, zapori so bili polni kurjih tatov, pravi kriminalci so bili na prostosti.

To je žalostno, veselo pa, da se je končno začelo. Druga slaba zgodba pa je, da nekateri v imenu četrte veje oblasti še danes preganjajo tiste, ki odkrivajo kriminal. Poenostavljeno: nekateri mediji še vedno kažejo s prstom na tiste, ki preganjajo kriminal, in ne na kriminalce. Zgodb je, kolikor hočete, nekaj jih objavljamo tudi v današnji številki tednika.

Peklarjev Socius in utemeljen sum pranja denarja je za nekatere obrobne pomena. Tisti pa, ki so to zgodbo objavili, na primer nekdanji novinar nacionalne televizije in zdajšnji direktor Jože Možina, so vredni obdelave. Celo nadzora nad telefonskimi pogovori. Kaj Peklar, ki je utemeljeno osumljen pranja denarja v višini 280 milijonov tolarjev (takratnih 10 prestižnih stanovanj sredi Ljubljane), Možina je vreden nadzora. Grozljivo.

Posebna skupina tožilcev za pregon organiziranega kriminala, med katerega sodi tudi pranje denarja, naj bi se ukvarjala celo s tem, ali je bilo poročilo o sumu pranja denarja, ki ga je imel pri sebi minister Andrej Bajuk, speto ali je bilo vmes morda razpeto. Kdo je dal novinarju Možini podatke, da jih je lahko javno objavil? To je najpomembnejše vprašanje v tem času in s tem naj bi se ukvarjali najeminentnejši oziroma najsposobnejši tožilci v državi. Saj nismo resni. Še manj so resni tisti, ki to javno objavljajo oziroma novinarjem pripovedujejo čudne zgodbe. Boštjan Penko je očitno izgubil kompas. Če bi ali če je posebna skupina tožilcev za pregon organiziranega kriminala obravnavala tovrstne banalnosti, potem smo – naj presodi vsak sam, kaj smo ... Ne verjamem, da se to dogaja zdaj, da se to ni dogajalo v preteklosti, ko je bilo tožilstvo pod taktirko ZLSD oz. SD ali njene podaljšane roke LDS, pa ne bi dala roke v ogenj. Naj se kaj takega nikoli več ne ponovi. Vsaj ne na naš, davkoplačevalski račun.

Izkušnje predsedovanja

Dr. Andrej Rahten

Za dokončne ocene bo seveda treba še nekoliko počakati, a splošni vtis glede slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije, ki ga je mogoče zaznati v Bruslju in Strasbourg, je dober. Tudi sam se strinjam s tistimi, ki ugotavljajo, da so pohvale na račun Slovenije presegle običajno raven »diplomatske vljudnosti« in da gre »za nekaj več«. Kot pa je bilo pričakovati, imamo na domači sceni spet zelo različna mnenja o pomenu tega »nekaj več«.

Med njimi so tudi takšna, ki slovensko predsedovanje vrednotijo kar z dajanjem ocen: »slaba trojka«, »zadostno, dve« in tako naprej. Te je mogoče razumeti kot poskus duhovitega poenostavljanja, vendar jih je treba za objektivnejše analiziranje primerjati tudi s tujimi analitiki. Sam še vedno delim mnenje iz članka Tonyja Barberja, ki smo ga lahko nedavno prebrali v časniku *Financial Times*. Ob analizi plusov in minusov slovenskega predsedovanja avtor ugotavlja, da je bil slovenski prispevek koristen in ustrezen dejstvu, da gre za »državo z dvema milijonoma ljudi v bloku, ki šteje skoraj 500 milijonov prebivalcev«. Ob tem Barber navaja tudi ugotovitev bruseljskega think-tanka *European Policy Centre*, da je slovensko predsedstvo sklenilo svoj mandat z zadovoljivo bilanco, seveda ob upoštevanju podpore evropske komisije in »nekaterih podobno mislečih partnerjev«.

Prav ta zadnja ugotovitev priča o uspešnosti slovenskega polletnega usmerjanja evropskega krmla. Predsedstvu je namreč uspelo vzpostaviti konstruktivno sodelovanje tako z evropsko komisijo kot tudi z evropsko sedemindvajseterico. Že to pove veliko, saj vemo, da je prav tovrstno usklajevanje glavna naloga predsedstva. Stiki, ki so jih slovenski diplomati in uradniki navezali v času priprav in med samim predsedovanjem s kolegi v Bruslju in v nacionalnih prestolnicah, so velik kapital, ki bo ostal tudi prihodnjim rodovom pri soočanju z izzivi v EU in zunaj nje.

Tudi pri zastopanju stališč EU nasproti partnerjem v svetu se je Slovenija dobro odrezala. O tem govorijo pozitivna poročila z vseh štirih vrhov s t. i. tretjimi državami, ki jim je sopedredoval slovenski premier kot predsednik evropskega sveta. Od Tokia do Lime in od Ljubljane do Hanti Mansijska, povsod se je Slovenija imela priložnost predstaviti na globalni ravni. Morda bi bila pretirana trditev, da je sama nastopala kot »globalni igralec«, je pa nedvomno tudi v odnosu do partnerjev v svetu suvereno odigrala vlogo predsedujoče Svetu EU.

Ce se ozremo na nerodne korake slovenskih delegatov na pariški mirovni konferenci po kon-

cu prve svetovne vojne ob nastajanju jugoslovanske države, je jasno, da je slabih devetdeset let kasneje položaj slovenskega naroda v mednarodni skupnosti bistveno drugačen. Nekoč sem ob analizi pogovora predsednika deželne vlade za Slovenijo Janka Brejca z ameriškim predsednikom Thomasom Woodrowom Wilsonom v Parizu ugotovil, da so bili ob nastajanju jugoslovanske države lahko slovenski politiki gospodarji usode svojega naroda samo toliko, kolikor so jim to dopuščali voditelji velesil. Junija 2008 so svet obkrožile fotografije prihoda aktualnega ameriškega predsednika Georgea W. Busha v Slovenijo, kjer je skupaj s slovenskim premierjem Janezom Janšo sopedredoval vrhu Evropske unije in Združenih držav Amerike. Le slabe tri tedne kasneje je Slovenija predstavljala Evropsko unijo na vrhu z Rusko federacijo v Sibiriji. Spet gre za pomenljivo zgodovinsko okoliščino, saj je bila Slovenija prva slovanska država, ki je predsedovala Evropski uniji, in to prav v času, ko se je tudi končno premaknilo vprašanje začetka pogajanj za nov partnerski sporazum z evrazijsko silo.

Da poudarjanje slovanske dimenzije in medkulturnega dialoga nista bili zgolj frazi, ampak resna prioriteta slovenskega predsedovanja, dokazujejo tudi številni projekti, ki jih je že v času priprav na predsedovanje sprožil Forum slovanskih kultur. Tovrstna odprtost se kaže tudi v podpori ustanovitvi Kulturno-pastoralnega centra Srbske pravoslavne cerkve v Ljubljani, ki je eden od konkretnih rezultatov zavezanosti načelom evropskega leta medkulturnega dialoga. Ne nazadnje pa lahko v ta okvir prištejemo tudi projekt Evro-sredozemske univerze, ki ga je trojka slovenskih delegatov na Evro-sredozemski parlamentarni skupščini na konferenci v Kairu marca 2005 vizionarsko zaznala, aktualna vlada pa podprla kot pomembnega za krepitev vloge Slovenije v mednarodni skupnosti.

Ob vseh naštetih dosežkih lahko samo ponovimo misel donedavnega veleposlanika Ernesta Petriča: »Mi letalonosilk nimamo, zato moramo krepiti diplomacijo.« (Pre)izkušnje predsedovanja so jo nedvomno močno okrepile. **D**

Zahvala vsem za predsedovanje

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, Elysee, Kristina Kosec/Bobo

»Uspeh predsedovanja Slovenije Evropski uniji je sinergija vseh služb in posameznikov, ki so pri tem sodelovali,« je dejal predsednik vlade Janez Janša na slovesnostih ob koncu predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije.

Minuli petek se je premier Janez Janša v vojašnici v Kranju skupaj z ministrom za obrambo Karlom Erjavcem in načelnikom generalštaba SV generalpodpolkovnikom Albinom Gutmanom zahvalil pripadnikom Slovenske vojske, na Brdu pri Kranju pa še številnim javnim uslužbencem, ki so v šestih mesecih pripomogli k uspešnemu poteku predsedovanja. Ob tem je premier dejal, da se »Slovenija ni izkazala le kot dobra organizatorica, ampak se je Evropi in svetu predstavila kot gostoljubna in varna država«. Predsedovanje je ocenil kot najpomembnejši projekt po osamosvojitvi tudi z logističnega, varnostnega in vsebinskega vidika.

Pomemben delež vojske Predsednik vlade Janez Janša je v vojašnici v Kranju v nagovoru vojakom, ki so sodelovali pri nalogah slovenskega predsedovanja, izpostavil, da je Slovenska vojska svoje delo opravljala zelo

dobro. V kranjskem centru, kjer je bilo za logistične naloge na voljo 423 posebej za to usposobljenih vojakov in 160 avtomobilov, so gladko izpeljali prevoze skoraj 30.000 oseb in podprli 200 dogodkov, ki so bili organizirani v Sloveniji. Da je delo potekalo odlično, po Janševem mnenju dokazuje dejstvo, da mediji o tem niso nič poročali, čeprav »v

Sloveniji tudi iz stvari, ki dobro tečejo, znamo narediti probleme«. Slovenska vojska je s svojo logistično podporo pomembno pripomogla tudi k zmanjšanju stroškov slovenskega predsedovanja. In kot je spomnil premier, bo Slovenija verjetno prva članica, ki je predsedovala EU in ni prekoračila načrtovanih sredstev za te naloge. Kaže namreč, da je

ostala v zastavljenih okvirih 62,3 milijona evrov.

Vendar prispevek ministrstva za obrambo in Slovenske vojske ni bil omejen le na logistiko. »Izkazali ste se tudi pri vsebinski podpori eni ključnih prioritet slovenskega predsedovanja, to je stabilizaciji Zahodnega Balkana. Slovenska vojska je bila namreč pomemben dejavnik v času, ko je bila enostransko razglašena samostojnost Kosova, ko je bilo zelo napeto in ko smo v nekaterih dneh iz Ljubljane umirjali situacijo s pomočjo hitrih in relevantnih podatkov, ki smo jih prejeli prav od pripadnikov Slovenske vojske,« je spomnil Janša.

Hkrati je opozoril še na eno nalogo Slovenske vojske, in sicer skrb, da so vsi dogodki v prvi polovici leta minili varno. »Tudi v varnostnem smislu so bili najzahtevnejši dogodki izpeljani vzorno, odlično,« je ocenil in dodal, da so udeleženci srečanj izrekli veliko pohval ne le zaradi varnosti pri dogodkih, ampak tudi zaradi

Generalpodpolkovnik Albin Gutman podeljuje priznanja.

Zahvala pripadnikom Slovenske vojske ob koncu predsedovanja Slovenije EU

splošnega občutka varnosti v državi. »Tisti, ki so prihajali k nam – bilo jih je na tisoče, desetisoče – ob koncu niso rekli samo, da je Slovenija lepa, ampak so bili preseñeni tudi nad tem, kako je Slovenija varna,« je pojasnil Janša.

Slovenija se tako ni izkazala le kot dobra organizatorica, ampak se je Evropi in svetu predstavila tudi kot gostoljubna in varna država. V veliki meri je k temu pripomogla prav Slovenska vojska, saj so bili njeni pripadniki tisti, ki so prvi prišli v stik z gosti, ko so ti pristali na brniškem letališču, in tudi zadnji, ki so jim pomahali v slovo. »O vas sem slišal samo pozitivne besede,« je zbrane vojake nagovoril načelnik generalštaba Slovenske vojske Albin Gutman. Za odlično opravljeno delo se je vojakom in drugim uslužbencem ministrstva za obrambo zahvalil še minister za obrambo Karl Erjavec, ki je zahvalo izrekel tudi Janši, da je podpiral uresničitev srednjeročnega obrambnega programa, saj je bil ta mandat zaradi

pomembnih nalog zelo naporen. Janša pa je izrazil veselje, da konec predsedovanja praznujemo prav v času, ko so se pomembno izboljšale gnotne razmere v Slovenski vojski. Z novo zakonodajo bo namreč delo slovenskega vojaka tudi v materialnem smislu bolj cenjeno in nagrajeno.

Od vojakov si premier še naprej želi enake zavzetosti, kot so jo pokazali pri projektu predsedovanja EU, ki ga je ocenil za verjetno najpomembnejši projekt po osamosvojitvi tudi z logističnega, varnostnega in vsebinskega vidika. »Tega projekta Slovenija ne bi zmogla, če ne bi pri njem združili moči,« je prepričan premier, ki je bil tudi pri podelitvi priznanj in znakov najzaslužnejšim pripadnikom Slovenske vojske.

Zahvala javnim uslužbencem

Minuli petek je premier Janez Janša na Brdu pri Kranju sprejel tudi zaposlene v državni upravi, ki so aktivno sodelovali pri slovenskem predsedovanju EU. Zahvalil se jim je za njihovo delo in znova

Janez Janša: »To je kapital, ki se težko izmeri v številkah, je pa izjemno pomemben in na njem se da v prihodnje bogato graditi.«

Rojstvo Unije za Sredozemlje

Evropski in sredozemski voditelji so minulo nedeljo na zgodovinskem srečanju v Parizu ustanovili Unijo za Sredozemlje, ki naj bi okrepila vezi med EU, severom Afrike in Bližnjim vzhodom. Zelo ugledno mesto v tem projektu ima tudi Evro-sredozemska univerza s sedežem v Sloveniji.

Za isto mizo je sedelo več kot 40 voditeljev držav, ki niso vse v prijateljskih odnosih, med njimi Izraela, Sirije in palestinskih ozemelj, kar pariški vrh uvršča med zgodovinske dogodke. Vrh je med evro-sredozemskimi partnerji bojkotiral le libijski voditelj Moamer el Gadafi.

»Slovenija je sredozemska država, zato je nadgrajevanje barcelonskega procesa z več povezovanja in s konkretnimi projekti dobro za nas nasploh, še posebej pa je dobro, ker je med temi projekti tudi Evro-sredozemska univerza, ki je dobila zelo ugledno mesto v izjavi tega vrha,« je ob robu vrha poudaril slovenski premier Janez Janša. Evro-sredozemska univerza s sedežem v Sloveniji je eden osrednjih šestih projektov v okviru nove unije. Projekti imajo zelo pomembno mesto v tej novi obliki evro-sredozemskega sodelovanja, imenovani Unija za Sredozemlje, s čimer želijo članice poudariti, da je nova unija nadgradnja evro-sredozemskega partnerstva, ki poteka od leta 1995. »Mlada univerza želi postati trajen prispevek Slovenije k povezovanju, izobraževanju in raziskovanju na skupnem prostoru. Tako študentom kot profesorjem želi ponuditi konkretno izkušnjo sobivanja in sodelovanja,« je na vrhu poudaril Janša. Preostali projekti so: boj proti onesnaževanju Sredozemlja, razvoj pomorskih in cestnih poti, civilna zaščita, sredozemski solarni načrt kot obnovljivi vir energije ter pobuda za razvoj sredozemskega gospodarstva, predvsem mikro, malih in srednjih podjetij. Posebna dodana vrednost pa je poleg vsega omenjenega to, da nova unija omogoča resnejše soočanje s problemom migracij.

Premier Janez Janša in gostitelj, francoski predsednik Nicolas Sarkozy

poudaril, da je bilo predsedovanje za Slovenijo najzahtevnejši in najbolj kompleksen projekt po osamosvojitvi, ki je zahteval prispevke tisočih. V slavnostnem nagovoru je tako potegnil več vzporednic med slovensko osamosvojitvijo in predsedovanjem EU. »Gre za vsebinsko povezavo ne le v smislu, da če takrat ne bi bilo tistih dogodkov, Slovenija ne bi vstopila v EU in ji predsedova-

la, ampak predvsem v smislu vsebine, zahtevnosti projekta in tudi pripravljenosti,« je dejal Janša in izpostavil, da je bistvo uspeha prav v pravočasnih in temeljitih pripravah. Vendar so priprave tiste, ki jih le težko opazimo, saj so pred očmi javnosti skrite. »Vrednotijo se po rezultatih, a se v njih ne vidi, da za njimi stoji tisoče ali milijon ur dela tistih, ki so to delo opravili brez kamer, soja žarometov in ▶

Premier Janša se je na Brdu pri Kranju zahvalil javnim uslužbencem.

Razstava fotografij najzanimivejših dogodkov predsedovanja EU

► včasih tudi brez ustrezne nagrade oziroma zahvale in povračila,« je opozoril Janša. Prepričan je, da se je prav s pravočasnimi in temeljitimi pripravami ustvarila podlaga za uresničevanje zastavljenih prioritet in tudi za spopad z nenačrtovanimi izzivi, ki jih je bilo veliko tako na zunanje političnem področju kot na področjih, kjer so se rešitve dolgo časa usklajevale, preboj pa so dosegle prav v prvi polovici tega leta. »Projekt predsedovanja ni bil dolg le šest mesecev, tako kot slovenska osamosvojitve ni bila izpeljana v šestih mesecih od plebiscita do razglasitve,« je poudaril premi-

er in pojasnil, da so priprave na predsedovanje trajale dve leti. Ves napor pa je Sloveniji in posameznikom prinesel tudi veliko simpatij, prijateljstev in znanstev. »To je kapital, ki se težko izmeri v številkah, je pa izjemno pomemben in na njem se da v prihodnje bogato graditi.«

Za uspešno izvedbo predsedovanja so zaslužne številne službe, ki so delale različne stvari, a povezano in za isti cilj. Premier se je zahvalil vodstvu različnih delovnih skupin in celotni logistiki na čelu s sekretariatom, protokolom in Kongresnim centrom Brdo. Zahvala velja še enkrat Slo-

venski vojski in policiji. Prav tako je premier izpostavil člane ožje in širše delovne skupine za pripravo predsedovanja, stalno predstavništvo v Bruslju, diplomatska predstavništva v drugih državah in organizacijah, Slovence, ki delajo v institucijah EU, in člane vlade ter ministrstev. Janša, ki je bil tudi sam na sprejemu deležen zahvale za uspešno vodenje, se je vsem zahvalil za racionalni pristop, zaradi katerega bodo stroški predsedovanja ostali v okviru načrta. Prepričan je, da je to lahko znamenje, da ni nujno, da so evropske stvari drage, in da se lahko realno načrtuje ter učinkovito, racionalno

troši. Glede na sedanje podatke je Slovenija predsedovanje stalo 62,3 milijona evrov, pri njem pa je neposredno sodelovalo 2.720 javnih uslužbencev, med katerimi jih je bila več kot polovica zadolžena za vsebinske naloge, drugi pa so opravljali koordinacijske, organizacijske in logistične naloge.

Zbranim je premier položil na dušo, da vsa pridobljena znanja in izkušnje uporabijo v prihodnje za svojo osebno rast in v dobro Slovenije. Številne izkušnje bodo tako lahko delili tudi z drugimi mlajšimi članicami evropske družine, ki jih v prihodnje prav tako čaka naloga predsedovanja. **D**

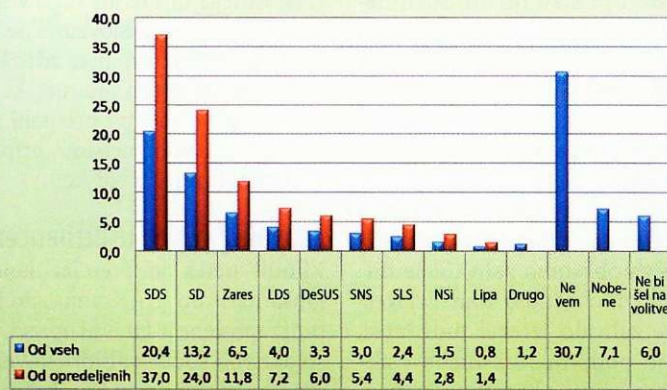
Slovenska demokratska stranka pred SD

Če bi bile volitve v nedeljo, bi po raziskavi, ki jo je za vlado opravil Parsifal, 20,4 odstotka vprašanih volilo SDS, 13,2 odstotka SD, 6,5 odstotka Zares, 4 odstotki LDS, 3,3 odstotka DeSUS, 3 odstotki SNS, 2,4 odstotka SLS, 1,5 odstotka NSi, 1,4 odstotka Lipo in 1,2 odstotka drugo stranko. 6 odstotkov vprašanih na volitve ne bi šlo, 7,1 odstotka ne bi volilo nobene stranke, 30,7 odstotka vprašanih pa ne ve, katero stranko bi volili. Delo vlade je 7,3 odstotka vprašanih ocenilo kot zelo pozitivno, 21,2 odstotka kot pozitivno, 41 odstotkov kot srednje, 18,6 odstotka kot negativno in 7,7 kot zelo negativno.

Po javnomnenjski raziskavi, ki so jo objavili na spletnih straneh vlade, je 19,3 odstotka vprašanih predsedovanje Slovenije EU ocenilo kot zelo uspešno, 66 odstotkov kot večinoma uspešno, 6,6 odstotka kot večinoma neuspešno in 2 odstotka kot zelo neuspešno. Po mnenju 58 odstotkov vprašanih je prav, da se Slovenija ukvarja tudi z evropskimi in svetovnimi problemi, saj je to njena odgovornost, 38 odstotkov pa jih meni, da ukvarjanje z evropskimi in svetovnimi problemi le odvrta pozornost od domačih problemov. Predsedovanje Slovenije EU je po mnenju 89,2 odstotka sodelujočih v raziskavi koristilo ugledu Slovenije v Evropi, po mnenju 81,5 odstotka sodelujočih ugledu Slovenije v svetu, po mnenju 79,5 odstotka sodelujočih slovenskemu turizmu, po mnenju 67,8 odstotka sodelujočih pa je koristilo tudi slovenskemu gospodarstvu.

67 odstotkov vprašanih meni, da si sodniki ne zaslužijo višjih plač, 22 odstotkov pa, da si jih zaslužijo. Slovenskemu sodstvu po omejenih raziskavi na splošno zaupa 33 odstotkov, 58 odstotkov vpraša-

Če bi bile volitve to nedeljo, katero stranko bi volili?

nih pa mu ne zaupa. Po mnenju 61 odstotkov vprašanih sta policija in tožilstvo pri aretacijah in kratkem pridržanju direktorja SCT Ivana Zidarja in nekdanjega tožilca Boštjana Penka le opravljala svoje dolžnosti zaradi suma gospodarskega kriminala in zlorabe položaja, 28 odstotkov vprašanih pa meni, da sta pri tem neupravičeno posegla v človekove pravice in svobodo.

Javnomnenjsko raziskavo je za vlado od 7. do 10. julija po telefonu opravil Parsifal, anketirali pa so 907 polnoletnih oseb.

Pahorjeva skrivnostna alternativa

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Največja opozicijska stranka SD je v soboto, 5. julija, na programski konferenci sprejela alternativni vladni program za obdobje 2008–2012 z naslovom »Odgovornost za spremembe«, pripravljalo pa naj bi ga bilo več kot 300 strokovnjakov.

Predsednik SD Borut Pahor predstavlja alternativni program, ravnanje njegove stranke pa ne prinaša najboljših napovedi za prihodnost.

Omenjeni alternativni vladni program je predsednik SD Borut Pahor napovedoval že dlje časa in v zvezi z njim poudarjal predvsem politično neobremenjeno kadrovanje, ki naj bi bilo povezano tudi z umikom države iz gospodarstva. Pri tem pa mnogi liberalni ekonomisti zmajejo z glavo, saj po njihovem mnenju Pahor obljublja, naj bi njegovi sodelavci, ki

sicer veljajo za antiliberale, socialiste in gradualiste, uresničili tisto, česar Janševi vladi ni uspelo. Tako se je Pahor pri snovanju programa naslonil predvsem na

ljudi, ki so znani že iz prejšnjih vlad: poleg uslužbenca Ekonomskega inštituta Pravne fakultete (d. o. o.), neuspešnega kandidata za predsednika države in neso-

Pomembno vprašanje je, ali bo negativna kampanja opozicije prinesla dodatno podporo SD ali ne.

jenega kandidata za podpredsednika morebitne Pahorjeve vlade Mitje Gasparija, nekdanjega finančnega ministra v dveh Drnovškovih vladah in kasnejšega guvernerja Banke Slovenije, je pomemben člen v Pahorjevi ekipi tudi nekdanji predsednik vlade Anton Rop, ki naj bi bil po neuradnih podatkih avtor gospodarskega programa SD, zato se mnogi sprašujejo, kaj je ►

► v resnici delalo 300 strokovnjakov, ki so po besedah voditelja konference Vlada Dimovskega sestavljali alternativni program.

Ropove nerealne obljube Težišče programske konference SD, ki je nosila naslov »Skupaj proti vrhu«, je predstavljalo prav sprejete alternativnega programa, predstavil pa ga je Mitja Gaspari. Dejal je, da je cilj SD uravnotežen in sonaraven razvoj z upoštevanjem okolja in ljudi. V svojem govoru se je zavzel za hitrejši umik države iz gospodarstva, modernizacijo javnih služb, kot so zdravstvo, šolstvo in kultura, ter za večjo učinkovitost in profesionalnost državne uprave. Po njegovih besedah Slovenija nima strateških odločitev na področju prometa, energetike in telekomunikacij. Oglasil se je tudi poslanec SD in nekdanji premier Anton Rop. Po njegovih besedah je cilj stranke, da se Slovenija uvrsti med najbolj razvite, a hkrati med najbolj solidarne, ne zanima pa ga razvoj, ki bi bil namenjen samemu sebi. Rop je tako javnosti dejal, da so se v Sloveniji povečale razlike v plačah in poslabšal položaj upokojencev, medtem ko vlada

Po Katarini Kresal se je z Boškom Šrotom sešel tudi Pahor.

Anton Rop in Mitja Gaspari: simbola napredka ali nazadovanja?

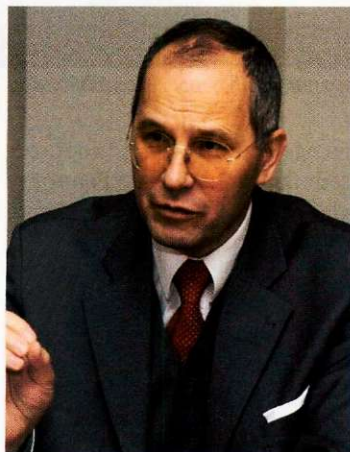
Borut Pahor se je pri snovanju alternativnega programa naslonil predvsem na ljudi, ki so znani že iz prejšnjih vlad.

ponuja le »gasilske akcije«, pri čemer je seveda pozabil povedati, da so bili upokojenci najbolj oškodovani v mandatu njegove vlade, napako pa je popravila sedanja vlada. Rop je napovedal spremembe pri minimalni plači in udeležbi zaposlenih pri dobičku podjetij

ter poenotenje sistema socialnih transferjev, po njegovih napovedih pa bo SD predlagala modernizacijo politike zaposlovanja in pokojninskega sistema.

Pahorjev preobrat Program SD, ki skupaj obsega 90 tipkanih

strani, je razdeljen na štiri poglavja. Prvo obravnava razvoj in modernizacijo Slovenije, drugo blaginjo po meri človeka, tretje demokracijo in aktivno državljanstvo, medtem ko četrto poglavje nosi naslov »Slovenija kot mednarodni subjekt«. Pri tem je

Boris Sovič, veleposlanik in član SD

Poslanci Socialnih demokratov nadaljujejo vojno živcev.

SD ključne točke prvega poglavja (alternativni gospodarski program) predstavila že aprila letos, že tedaj pa so se kot glavni avtorji programa pojavljali Anton Rop, Mitja Gaspari, France Križanič in Maks Tajnikar. Kot je nedavno v Financah zapisal publicist Stanislav Kovač, našete »med drugim družijo lastnost, da so bili kot predstavniki tranzicijskega gradualizma goreči nasprotniki odbora za reforme, ki je v letih 2005 in 2006 za Janševo vlado pripravil predlog gospodarskih in socialnih reform«. Omenjeno stališče je zanimivo, ker je bil prav Pahor od opozicijskih voditeljev najbolj vnet zagovornik reform in je s svojo stranko celo vstopil v Partnerstvo za razvoj, nato pa okoli sebe zbral »jedro tranzicijskih gradualistov«, ki so v preteklosti delovali večinoma kot ministri iz vrst LDS in (ZL)SD. Tako je tudi liberalni ekonomist Janez Šušteršič pred dobrim mesecem v tedniku Reporter izrazil razočaranje nad Pahorjem, ki je v letih 2005 in 2006 zagovarjal reforme, ki so bile odziv na razvojni zastoj gradualizma, nato pa po letu 2006 na čelo stranke pripeljal že odpisane glavne zagovornike gradualizma.

Skrivnostna Šrotova navodila

Vsem naštetim Pahorjevim protislovjem pa se pridružuje še eno: Pahor se je namreč pojavil tudi na nedavni prireditvi Pivo in cvetje v Laškem, za katero je letos Boško Šrot izrecno dejal, da politični vrh – s tem je bržkone mišljena Janševa vlada – na njej ni zaželen. Od politikov sta bila v Laškem še Matej Lahovnik in Franci Kek (oba Zares). Pri tem je prišlo tudi do neposrednega srečanja med Pahorjem in Boškom Šrotom, kar dokazuje fotografija. Čeprav o motivih njunega srečanja lahko le ugibamo, pa je že sedaj jasno, da je bil izstop Boška Šrota iz SD konec lanskega leta le del scenarija, prek katerega se je SD otresla obtožbe, da so v njenih vrstah najbolj razvpiti tajkuni. Po drugi strani pa je Šrotov izstop koristil predvsem Pahorju osebno, saj se je na omenjeno Šrotovo potezo odzval s posebno deklaracijo, v kateri je poudaril svojo spravlji-

vo in konstruktivno držo, zaradi katere so Pahorja sprva napadali zlasti v LDS (naj še enkrat spomnimo, da se je predsednica LDS Katarina Kresal z Boškom Šrotom na prireditvi Pivo in cvetje sešla lani), med drugim njen nekdanji član Anton Rop. Kasneje je Pahor svojo retoriko nekoliko zaostрил in začel odklanjati možnost, da bi po volitvah sodeloval z Janševo SDS. Še bolj se je to pokazalo pri delovanju poslanske skupine SD, ki niti v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji vladi ni prizanesla z radikalno kritiko, nekonstruktivno držo največje opozicijske stranke pa je še dodatno utrdil Miran Potrč z napovedjo, da bo njegova stranka naredila vse, da pokrajinska zakonodaja ne bo sprejeta v tem mandatu. Pri tem ne smemo prezreti niti nedavnega frontalnega napada Boška Šrota na Janeza Janšo z obtožbami, da želi Janša prevzeti Delo. Kljub temu se je Pahor brez zadržkov in pred očmi javnosti sešel s Šrotom, kar je samo po sebi dovolj zgovorno, ni pa se distanciral od Šrotovih obtožb na Janšev račun.

Predsednik SDS Janez Janša je govoril o dveh alternativah.

Na vse ali nič Pomembno vprašanje je tudi, ali bo negativna kampanja opozicije prinesla dodatno podporo SD ali ne. Dejstvo je namreč, da je SD glede na zadnje dogajanje v državnem zboru (nakup oklepnikov 6x6 in 8x8, blokada pokrajinske zakonodaje,

Ropove obtožbe glede dogovorov o incidentih v Piranskem zalivu) in na drugih področjih (aretacija Zidarja in Penka), zaostрила svojo retoriko, to pa sproža vprašanje o politični držbi največjih tekmecev za oblast v prihodnjem mandatu, to sta SD in SDS. Kot

je na sobotnem srečanju lokalnih vodstev SDS v Postojni dejal njen predsednik Janez Janša, se v Sloveniji rišeta dve alternativni: ena vodi v razvoj in sodelovanje, druga pa v staro izključevanje. Dejal je tudi, da je vlada prišla v konflikte vsakokrat, ko je trčila ob monopole in kartelne dogovore. »Želijo nas prepričati, da je nekaj normalnega, če se nekdo, ki je državni tožilec, srečuje z osumljencem,« je dejal Janša. Težko je reči, ali je imel pri obeh alternativah v mislih tudi Pahorjevo izjavo, da če v nadzornih odborih sedijo tudi člani SD, jih tja zagotovo ni poslala stranka. Na omenjeno izjavo se je takoj odzval kabinet predsednika vlade in pojasnil, da je Dušan Kumer predlagal Franceta Križaniča za člana nadzornega sveta Elesu, Miloša Pavlico pa za člana nadzornega sveta Kada, poleg tega naj bi bila SD predlagala tudi veleposlaniške kandidate, med katerimi je sedanji veleposlanik v Izraelu Boris Sovič, nekdanji mariborski župan. Vse to kaže, da se bo politična drža Pahorja in SD zaostrovala vse do volitev. **D**

Pahorjevi potencialni kandidati za ministre

Kot kaže, se bo v primeru zmage SD na volitvah tudi znotraj stranke vnel boj za ministrske stolčke. Tako še ni znano, ali bi Mitja Gaspari postal samo podpredsednik vlade (tako kot v letih 1997–2000 v Drnovškovi vladi Marjan Podobnik) ali pa bi dejansko igral tudi vlogo ministra za razvoj. Na področju gospodarstva in financ bosta v poštev najverjetneje prišla nekdanja poslanca LDS in sedaj SD Milan M. Cvikl in Anton Rop, vendar se zdi, da ima slednji bolj malo možnosti za preboj v ministrsko ekipo, medtem ko Cvikl, ki je bil v Ropovi vladi minister za evropske zadeve, lahko postane minister za finance zaradi vodenja komisije, ki se ukvarja z nakupom oklepnikov 8x8. Resna kandidata za ministrski stolček na tem področju sta še France Križanič in Vlado Dimovski, ki je bil v obdobju 2000–2004 že minister za delo, družino in socialne zadeve. Za ta resor bi lahko kandidirali tudi Andreja Črnak Meglič in Staša Baloh Plahutnik, ki vodi odbor za socialne zadeve pri SD, medtem ko je Megličeva svetovalka predsednika SD za omenjeno področje. Na področju kulture bi lahko kandidirali Andreja Rihter, ki je že bila ministrica za kulturo, dolgoletni direktor Cankarjevega doma

Mitja Rotovnik ali pa poslanka SD Majda Potrata. Naj ob tem omenimo, da je Metka Tekavčič, žena Vlada Dimovskega, predsednica odbora SD za visoko šolstvo, vendar je več verjetnosti, da bo funkcijo ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo zasedel profesor na FDV in podpredsednik SD Igor Lukšič. Slednjega omenjajo tudi kot kandidata za ministra za šolstvo in šport, vendar se postavlja vprašanje, ali ne bo ta funkcija znova pripadla nekdanjemu ministru Slavku Gabru, ki v državnem zboru deluje kot samostojni poslanec, govori pa se, naj bi simpatiziral s SD. Ob tem naj spomnimo, da nekdanji premier in kasnejši predsednik države Janez Drnovšek leta 2000 v svojo ministrsko ekipo ni več povabil Slavka Gabra, ampak je funkcijo šolskega ministra zaupal Luciji Čok, ko pa je Drnovška na mestu predsednika vlade nasledil Anton Rop, se je Gaber vrnil v vlado. Med kandidati za omenjeno funkcijo je tudi Pahorjev svetovalec za šolstvo Andrej Fištravec. Za druga ministrska mesta so najresnejši kandidati vodje strokovnih svetov SD, npr. Vladimir Prebilič za obrambo, Janko Veber za kmetijstvo, Bojan Kontič za lokalno samoupravo in regionalizem, Julijana Bizjak

Mlakar za zdravje, pa tudi Pahorjevi svetovalci, kot so Ljubica Jelušič (obramba), Milena Horvat (okolje in prostor), Lojze Sočan (razvoj), Peter Stegnar (visoko šolstvo), Patrick Vlačič (promet) in Janez Tavčar (kmetijstvo). Med nekdanjimi ministri, ki bi se utegnili vrniti na svoj položaj, je tudi Rado Bohinc, ki vodi strokovni svet SD za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje, vendar bo, če bodo ostala ista ministrstva, kot so sedaj, najverjetneje postal minister za javno upravo, medtem ko bi minister za pravosodje lahko postal nekdanji ustavni sodnik Lojze Ude (slednji je na pomladansko konferenco SD o gospodarskem kriminalu povabil tudi tedanjega tožilca Boštjana Penka). Zanimivo pa je, da strokovni svet za zunanjo in varnostno politiko vodi sam predsednik SD Borut Pahor. Med razpravljavci na programski konferenci se je znašel tudi nekdanji kmetijski minister Milan Pogačnik. Med poslanci SD je tudi nekdanji minister za promet Marko Pavliha, za katerega se govori, naj bi se vrnil na univerzo. Ob tem velja omeniti, da se bo za funkcijo predsednika državnega zbora najverjetneje potegovala Darja Lavtižar Bebler.

Od predsedovanja do identitete

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček, Primož Lavre

V Štihovi dvorani Cankarjevega doma je bila v sredo, 9. julija, javna tribuna, posvečena vprašanju identitete in samobitnosti Slovenije na današnjem evropskem prizorišču po končanem predsedovanju Evropski uniji.

Javna tribuna je bila zanimiva zaradi tega, ker se je je udeležil tudi državni vrh, in sicer predsednik države Danilo Türk, predsednik vlade Janez Janša ter ministri Vasko Simoniti, Lovro Šturm in Dimitrij Rupel, pridružil pa se jim je še slovenski poslanec v evropskem parlamentu Lojze Peterle. Javna tribuna je bila posvečena predvsem vprašanju, katere posebnosti slovenske narodne in državne istovetnosti je vredno negovati, katere pa bi bilo bolje opustiti in zatajiti; kaj lahko Slovenija pridobi v Evropi in od Evrope in kaj lahko prispeva k evropski zvezi narodov in držav; kaj nas identitetno vzpostavlja v narodnem in državnem okviru; kaj nam v tem kontekstu pomeni slovenska kultura in kako so se izostrili odgovori na ta vprašanja v času slovenskega vodenja Evropske unije.

Diktatura trenutka Moderator javne tribune Peter Jambrek je uvodoma dejal, da je v letošnjem letu državna ideja dosegla svoj zenit, saj so bile izpolnjene sanje naših prednikov o lastni državi, ki je danes enakopraven del skupnosti evropskih narodov. Pri tem se je zahvalil obema predsednikoma za vlogo, ki sta jo v času predsedovanja odigrala brez napak. Vendar je tudi opozoril, da sedaj ni čas za samozadovoljstvo, ampak predvsem za kritičen premislek. Kljub temu so kasnejši razpravljavci na javni tribuni v svojih nastopih izražali pohvale preteklemu predsedovanju Slovenije EU. Urednik založbe Nova revija Niko Grafenauer je dejal, da smo se znašli v dobi

migracij, in se pri tem vprašal, ali lahko dandanes govorimo o krizi evropskega človeka, ali se Evropa rojeva iz duha filozofije ali duha ekonomije. Posebno pozornost je posvetil Evropi obrobja, saj ob združevanju držav v enotno politično polje obstaja nevarnost nastanka močnega centra in hegemonije močnejšega. Grafenauer je ob tem dejal, da bo delitev na zahodno in vzhodno Evropo še dolgo obstajala. Pri tem je opozoril, da v medijih prevladuje »diktatura trenutka« in prepuščanje poljubnosti. Pesnik Jože Snoj

Moderator Peter Jambrek: potrebna je tudi samokritika.

pa je izrazil navdušenje nad slovensko sposobnostjo organizacije tako ob predsedovanju kot v zgodovini. Pri tem pa je posvaril, da Evropa ni talilni lonec tako kot ZDA, ampak je domovina starih narodov. Manj ko bo Evropa enotna, bolj bo ranljiva. Izpostavil je tudi aktualen program največje vladajoče stranke SDS, ki poudarja nacionalno državo in njeno blaginjo, in se vprašal, kaj dejansko je nacionalna država.

Globoka država Osrednji del javne tribune Zbora za republiko so tvorili nastopi Türka, Janše, Rupla in Peterleta. Zunanji minister Dimitrij Rupel je omenil predvsem slovenske izkušnje z vstopanjem v »središče« Evrope od ljubljanskega kongresa leta 1821 dalje. Od tedaj se je svet spremenil, saj so se začele uveljavljati naravne in človekove pravice, namesto monarhij so v ospredje vse bolj stopale izvoljene oblasti. V kontekstu težav z demokracijo je Rupel omenil t. i. globoko državo, ki presega zgolj institucionalne okvire države. Po njegovem mnenju je vloga vsake od članic EU v tem, da ne skrbi samo zase, ampak tudi za druge. Za Ruplom je nastopil predsednik države Danilo Türk in uvodoma dejal, da je preživetje slovenskega naroda mogoče le v integrirani, ne pa v homogenizirani Evropi. Opozoril je na probleme, na katere še ni dokončnih odgovorov, eden od njih pa je, kako razvijati legitimnost evropskih institucij, da bodo varovale človekove pravice in zagotavljale koherentnost. Lisbonska pogodba daje odgovor, ki pa ni celovit, na kar je opozoril irski referendum.

Premier Janez Janša je obudil spomin na čas pred skoraj dvajsetimi leti, ko so v isti dvorani v nekoliko bolj napetem ozračju

razpravljali o nacionalnih vprašanjih. V zvezi s predsedovanjem EU je dejal, da je Slovenija ne samo sposobna preživeti, ampak tudi zelo dobro funkcionirati. Po njegovih besedah EU potrebujemo, da lahko enotno in uspešno odgovarjamo na probleme, kot so svetovni mir in varnost, revščina in klimatske spremembe. Predvsem slednje združujejo prizadevanja različnih civilizacij in kultur. Pri tem je omenil tudi posledice, ki so jih klimatske spremembe pustile v karibskih državah, kjer je prišlo do poplavljenja nekaterih območij. Vendar smo lahko optimistični, saj so nedavno predstavniki skupine G8 (sedem najbolj razvitih držav in Rusija) podpisali skupni dogovor o zmanjšanju toplogrednih plinov. Po Janševem prepričanju je treba najprej definirati skupne vrednote, preden se države odločijo za skupno obrambno politiko. Da je Evropa družba enakopravnih narodov, je prepričan tudi Lojze Peterle, ki meni, da se Slovencem ni več treba bojevati za obstoj iden-

Slovenija je s predsedovanjem Evropski uniji po mnenju nekaterih dosegla svoj zenit.

ti se, da bi vedeli, da bi znali delati, da bi znali živeti v skupnosti in drug z drugim ter da bi znali biti. Minister za kulturo Vasko Simoniti je orisal zgodovinski tok nastanka nacionalnih držav. Po letu 1945 je Evropa, prestrašena od lastne zgodovine, mitologije in religije, spoznala, da mora ravnati drugače. Sedanja izkušnja kaže, da je Evropa petdeset let preživela brez vojne, kar se ni zgodilo še nikoli doslej. Profesor

politike. Vprašal se je tudi, kateri vrednostni temelji zaznamujejo našo družbo, vključno s tistimi, ki vnašajo delitve. Po Juhantovem mnenju je treba začeti dialog o polpreteklosti, o pobitih civilistih in ranjenih ter o nepriznanih in nepopravljenih krivicah. Brez tega ni mogoče govoriti o spravi. Urednik Nove revije in klasični filolog Branko Senegačnik je govoril zlasti o narodni identiteti. Po njegovem prepričanju identiteta ni nekaj poljubnega, saj jo zaznamuje vse, kar so posamezniki naredili in tudi opustili. »Biti Slovenec pomeni hoteti biti Slovenec,« je dejal Senegačnik in ob tem spomnil, da so v zgodovini Evrope izginili že precej večji narodi, kot je slovenski. V času globalizacije je pomembno, da je posameznik kot del naroda tudi del zgodovine, sicer izgubi samega sebe, je še dejal Senegačnik.

Evropa v Slovenijo V zadnjem sklopu razprav je zgodovinar Stane

Granda dejal, da Slovenija nikoli doslej ni bila središče dogajanja, pa vendar najstarejše evropske univerze Slovencem nikoli niso bile tuje. Kot je še dejal Granda, se Sloveniji v šestih mesecih predsedovanja ni bilo treba ukvarjati z zunanjo politiko zato, da bi prikrila notranje probleme, v tem času tudi slovenska identiteta ni trpela. Je pa zato problematično, da smo doma še vedno priče iskanju »razrednih sovražnikov« in »narodnih izdajalcev«. Predvolilni čas je tako izničil medkulturni dialog. »Ni glavni problem vključitev Slovenije v Evropo, ampak Evrope v Slovenijo,« je svoj nastop sklenil Granda. Za njim je kulturni zgodovinar Igor Grdina govoril o zgodovini in pozabi. Kot je pojasnil, s slednjo ni mogoče gospodariti. Po njegovem mnenju konservativizem ni več isto kot tradicionalizem. Konservativno izhodišče je namreč red, ki ga ni treba nenehoma sprejemati. Problematično je tudi koncipiranje medijev kot četrte veje oblasti. To je bilo moderno, dokler »watergate« ni bil do konca razgaljen. »Nixona niso vrgli mediji, ampak tisti, ki so medije vodili,« je prepričan Grdina. Ob koncu svojega nastopa je spomnil na dejstvo, da vzorci montaž, ki jih je uvedel nacistični propagandni minister Goebbels, še vedno obstajajo, kar pomeni neupoštevanje intence izvirnika. Spomnil je tudi na to, da se katoličanom dandanes očitajo tako rekoč iste stvari, kot so jih nekdanj antisemiti očitali Judom. Javno tribuno je s svojim prispevkom sklenil minister za pravosodje Lovro Šturm. **D**

Slovincem se ni treba več bojevati za obstoj identitete, ampak za njeno kakovost, je prepričan Peterle.

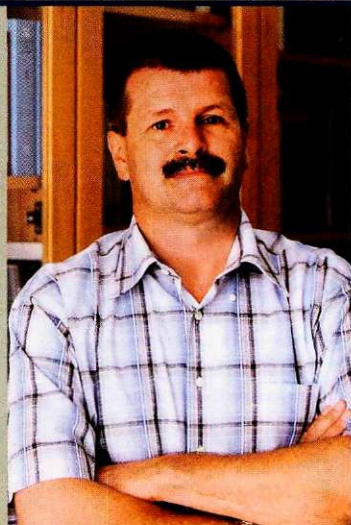
titete, ampak za njeno kakovost. Po njegovem mnenju so stereotipi o Slovencih kot hlapcih odšli v ozadje. S predsedovanjem, pravi Peterle, smo zaznamovali EU in vnesli vanjo svojo lastno specifikko. Referendum na Irskem pa jemlje kot nekaj, kar zahteva veliko občutljivosti. Po Peterletovem prepričanju evroskeptiki ne ponujajo alternativ, ampak samo glasen NE.

Proti fanfaram nasilja Tretji sklop javne tribune je začela Nada Trunk Širca s kratko predstavitvijo Evro-sredozemske univerze, ki jo nekateri krogi odklanjajo. Po mnenju Trunkove ne potrebujemo še ene klasične univerze, pač pa univerzo za univerze, ki bo ustvarjala medkulturni dialog v mediteranskem bazenu, ki je bil nekdanj zaznamovan z velikimi konflikti. Pri tem je izpostavila štiri Delorsove stebre učenja: uči-

na ljubljanski teološki fakulteti Janez Juhant je v svojem nastopu problematiziral predvsem naše pojmovanje politike, ki izhaja iz ideala aristotelskega pojmovanja demokracije in dostikrat ne upošteva praktičnih razsežnosti

Javne tribune so se udeležili tudi najvišji predstavniki države.

Še pomnite, tovariši?

Dr. Miha Kovač, foto: Gregor Pohleven

Danes se le še redki spomnijo, da so se lastninski zapleti v slovenskem medijskem prostoru začeli že na začetku devetdesetih, in to z lastninjenjem knjižnih založb. Takrat se je med prvimi medijskimi hišami začela lastniniti založba DZS, Mladinska knjiga pa ji je hitro sledila. Proces je bil konflikten, saj so znotraj založb obstajali različni pogledi na njun poslovni in kulturni pomen, za povrh pa je sredi procesa lastninjenja založba DZS kupila večinski delež v Mladinski knjigi, kar je sprožilo dolgo in žolčno polemiko o monopolih v slovenskem založniškem prostoru in o tem, ali založbe pripadajo kulturnikom ali poslovnem.

V času, ko slovenski medijski prostor pretresajo polemike o lastništvu v časopisnem založništvu, se velja znova spomniti teh prepirov.

Tri različne struje in dve zmagovalki Tedaj so se, malce poenostavljeno rečeno, oblikovale tri struje: v prvi so bili predvsem knjižni ustvarjalci, ki so trdili, da bi morala biti temeljna funkcija slovenskih založb skrb za slovensko knjigo, z njo pa tudi za slovenske avtorje, ki da so s strani založb glede na višino honorarjev podplačani. Znotraj te struje so se, vsaj tedaj, pojavljali tudi glasovi, da bi morali vse večje knjižne založbe poddržaviti in da bi moralo ministrstvo za kulturo skrbeti za to, da bi dosledno izpolnjevale svoje kulturno poslanstvo.

V drugi struji so bili poslovneži, ki so trdili, da je knjižno založništvo poslovna dejavnost kot vsaka druga, knjiga pa artikel tako kot čevlji (ta primerjava je bila v tistih časih še posebej popularna), zaradi česar ni nobene potrebe po državnem intervencionizmu ali celo državnem lastništvu, založbe se morajo zgolj privatizirati in normalno poslovati. Hkrati so bili ti poslovneži tudi eni prvih glasnikov danes tako razvpitega zagovarjanja monopolov v imenu nacionalnega interesa – trdili so, da je slovensko založništvo tako majhno, da lahko preživi le, če ga je večina pod isto kapitalsko kapo.

Tretja – najbolj osamljena struja – je trdila, da je poddržavljenje knjižnih založb nesmiselno, ker izkušnje iz sveta kažejo, da take založbe zelo hitro začnejo izdajati knjige, ki jih nihče ne želi brati, hkrati pa postanejo leglo klientelizma. Ta struja je ob tem še opozarjala, da je knjižno založništvo vsaj načeloma nizko profitna dejavnost, ki sicer mora upoštevati tržne zakonitosti, hkrati pa mora zato, da vzdržuje knjižni trg in da hkrati išče nove tržne niše, izdati tudi veliko knjig, ki so pogosto nedonosne in ki »požrejo« skoraj vse, kar ustvarijo velike uspešnice. Eden od paradoksov knjižnega trga je pač tudi to, da brez množice knjig, ki pomagajo vzdrževati bralne navade, razvijati jezik in odpirati nova knjižna področja, na dolgi

rok ne bi bilo ne infrastrukture, potrebne za normalno delovanje knjižnega trga, niti novih, udarnih knjižnih uspešnic. Tipičen primer za to je Harry Potter, saj je prvo knjigo odklonilo nekaj londonskih založb, češ da najstniki v času videoiger in računalnikov ne berejo zašpehane knjig o čarovnikih, ki letajo na metlah. Založba Bloomsbury je knjigo nato izdala ob zavestnem finančnem tveganju zato, ker je bila v svojih poslovnih odločitvah dovolj neodvisna od kapitalističnih pritiskov in hkrati finančno dovolj močna, da je lahko predpostavko o tržni neprimernosti Harryja Potterja tudi empirično preverila. Rezultati so znani.

Zaradi vsega tega je ta tretja struja zagovarjala tezo, da so za knjižno založništvo na dolgi rok najbolj produktivni taki lastniki, ki v branži ne pričakujejo visokih dobičkov. To so lahko bodisi zasebniki, ki jih založništvo zanima najprej kot poklic in šele nato kot sredstvo za služenje denarja, bodisi organizacije, ki so po osnovi neprofitne. S tega zornega kota se je tedaj zdel še posebej zanimiv anglosaški model, kjer so založbe lahko registrirane kot neprofitne organizacije, ki na koncu

Danes se nekaj podobnega kot nekoč v knjižnem dogaja v časopisnem založništvu, vendar se v Sloveniji iz tega v tiskanih medijih niso kaj dosti naučili.

poslovnega leta ne delijo dobička, ampak vse zaslužke usmerjajo v novo, neprofitno knjižno produkcijo, zaradi česar so oproščene dela davkov (tipični zgled za to je denimo Oxford University Press). Podobno zanimiv se je tedaj zdel tudi danski model, kjer je največja knjižna založba v večinski lasti muzeja sodobne umetnosti (s čimer muzej dobiva del sredstev za svoje delovanje, hkrati pa kot kulturna ustanova kaže bistveno večjo stopnjo razumevanja za delovanje založbe, kot bi jo kaka banka ali investicijski sklad).

Na koncu tega spopada je bila edina v celoti poražena le tretja struja, saj od njenih idej v slovenskem založništvu ni ostalo praktično nič. Zagovorniki prve struje sicer niso dobili svoje državne založbe, je pa zato v Sloveniji kar nekaj založb,

O avtorju

Miha Kovač je svojo poklicno pot začel kot odgovorni urednik Mladine v letih 1985–86. Leta 1987 se je preselil v knjižno založništvo, kjer je bil najprej vodja splošnega založništva v Državni založbi Slovenije, med letoma 1996 in 2000 pa glavni urednik založbe Mladinska knjiga. Leta 2000 je svojo poklicno pot nadaljeval na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je danes izredni profesor. Je doktor znanosti s področja bibliotekarstva in avtor monografije ter več znanstvenih člankov, objavljenih doma in v tujini. Ukvarja se z raziskovanjem knjige kot medija in knjižnih trgov v Evropi. Nekaj časa je bil politično aktiven v ZSMS – liberalni stranki, iz aktivne politike pa se je po prihodu te stranke na oblast umaknil. V slovenskih medijih redno komentira notranjepolitično dogajanje.

ki s pomočjo subvencij izdajajo neprofitne in kulturno pomembne knjige, za katere plačujejo bistveno višje honorarje kot podobne založne v tujini; poleg tega se je v zadnjih letih (prepočasi, a vendar) začela razvijati cela mreža podpor knjižnim ustvarjalcem (kot so denimo knjižnično nadomestilo in štipendije avtorjem), ki jim pomagajo preživeti ne glede na to, da se njihovo delo ne more ustrezno ovrednotiti na trgu.

Zagovornikom druge struje je uspelo le deloma: v celoti so prevzeli lastniški nadzor v založbi DZS in jo spremenili v relativno uspešen finančni holding; knjižno založništvo je po drugi strani v njem skoraj v celoti zamrlo, saj njegovi lastniki niso imeli znanja in interesa, da bi ga razvijali naprej. Mladinska knjiga pa se je zaradi nedorečenosti tedanje delniške zakonodaje uspešno izvila iz primeža DZS, nato pa skoraj desetletje poslovala brez lastnikov, zaradi česar je ni nihče kapitalsko izčrpaval in je iz tega zornega kota poslovala skoraj kot neprofitna organizacija; moja hipoteza je, da je bil to eden ključnih razlogov, zaradi katerih se je v tem času uspešno razširila na nekatere trge v jugovzhodni Evropi in se utrdila v Sloveniji kot skorajda že premočan monopol. Prav zanimivo bo spremljati, kaj se bo s to založbo dogajalo zdaj, ko je dokončno olastnjena.

Časopisni branjevc A zakaj danes še enkrat pripovedovati vso to zgodbo? Iz zelo preprostega razloga: ker se danes nekaj podobnega kot nekoč v knjižnem dogaja v časopisnem založništvu, pri čemer je več kot očitno, da se v Sloveniji iz lastninjenja knjižnega založništva v največjih tiskanih medijih niso kaj dosti naučili. Tu seveda ne želim špekulirati, kaj se je dogajalo v političnem in gospodarskem zakulisju ob prevzemu Mercatorja in Dela na začetku mandata sedanje vladne koalicije. Za kaj takega, roko na srce, tudi ni potrebe, saj je iz menjav in odstopov članov nadzornega sveta več kot očitno, da so lastniki Dela želeli za ustrezne protiusluge občasno »posojati« časniki različnim političnim opcijam – in da so v tem procesu odpadli predvsem tisti, ki so naivno verjeli, da je Delo še vedno mogoče vzpostaviti kot politično neodvisen medij.

Pri tem, da ne bo nesporazumov, za tako žalostno stanje ne krivim lastnikov časopisa: tak je pač njihov domet. Poleg tega bodo svojo medijsko lastnino s tako držo v nekaj letih povsem razvrednotili in za svoje zmote plačali ustrezno finančno ceno – razen seveda, če bodo dovolj pametni in bodo zaslužili, da medijskim izzivom niso dorasli, ter bodo časnik prodali. Po možnosti kaki tuji medijski hiši, kar glede na razvoj zadnjih let sploh ne bi bila slaba rešitev.

Sam bi krivce za tako stanje v največjem slovenskem tiskanem mediju iskal predvsem na dveh drugih ravneh: v slovenski politični in medijski eliti. V politični eliti zato, ker je več kot očitno trgovala s Pivovarno Laško tako, da jim je najprej legalizirala pivovarski monopol, potem pa se je z njo spuščala v blago bizarna lastniška kupčkanja. Ta zgodba nas zato na precej žalosten način opozarja, da imamo v Sloveniji politično elito, ki ne razume, kako pomembna za uspešen razvoj družbe in države je ločitev med gospodarstvom, mediji in politiko, hkrati pa si zatiska oči tudi pred dejstvom, da iz lokalnega monopola zelo težko zraste mednarodno uspešno podjetje; ne iz Pivovarne Laško ne iz Mobitela (ki so ga pred konkurenti ščitili skoraj vsa devetdeseta leta) namerič ni nastalo nič, kar bi resneje preseglo ozke slovenske meje.

Po drugi strani pa slovenska medijska elita več kot očitno ni razumela, kaj se dogaja v knjižnem založništvu; še več, ker so bili v časopisnem založništvu dobički v času, ko se je v njem začelo lastninjenje, višji kot v knjižnem, so v njem prevladovali zagovorniki druge struje ob nekaj naivnejših, ki so pričakovali, da bodo glede na način lastninjenja časniki v resnici ostali v večinski lasti novinarjev, saj ti ne bodo prodali svojih delnic, ki so jih dobili na začetku lastninjenja in bili zato kolektivno največji medijski lastnik. A se je zelo kmalu pokazalo, da novinarji in drugi zaposleni v časopisnih hišah do svoje medijske lastnine nimajo pretirano emocionalnega odnosa: delnice so prodali takoj, ko se je pokazalo, da se z njimi da zaslužiti.

V Evropi so med resnimi dnevnimi časopisi uspešnejši tisti, ki so registrirani kot društva ali neprofitne organizacije in jim zato ne grozijo kapitalski prevzemi ali pritiski lastnikov ...

To v seštevku pomeni, da v Sloveniji nismo bili sposobni pogledati čez plot in ugotoviti, da so v Evropi med resnimi dnevnimi časopisi uspešnejši tisti, ki so registrirani kot društva ali neprofitne organizacije in jim zato ne grozijo kapitalski prevzemi ali pritiski lastnikov, povezani s prilizovanjem taki ali drugačni politični opciji (zelo poučen je denimo primer britanskega Guardian, kjer se o mehanizmi, ki mu zagotavljajo politično in kapitalsko neodvisnost, lahko podučite na spletni strani <http://www.gmgplc.co.uk/ScottTrust/History>).

Kaj nas torej uči ta zgodba? Po moje predvsem to, da je šel slovenski medijski osel že dvakrat na led in pri tem drugič ni zaplesal, ampak še enkrat padel. V teh razmerah, tako se zdi, sta rešitvi samo dve: to, da pozabimo na »nacionalne interese« v časopisnem založništvu in odpremo vrata kakemu velikemu in resnemu tujemu založniku; in pa, da tistih nekaj posameznikov, ki v slovenskem medijskem prostoru resno mislijo z novinarsko neodvisnostjo, poskusi ustanoviti medij, ki bi bil po evropskih zgledih zavarovan pred kapitalskimi in političnimi vplivi.

Če je v Sloveniji za kaj takega še dovolj morale, denarja in energije. **D**

Šrot gre čez vse meje

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Urad za varstvo konkurence se končno iz brezzobega tigra spreminja v ustanovo, kakršna mora biti. Imperij Boška Šrota se počasi sesipa, morda bomo dočakali še razbitje monopola in konec kartelnega dogovarjanja.

Uslužbenci urada za varstvo konkurence (UVK) so pretekli konec tedna v spremstvu policije nenapovedano prišli na sedeže treh največjih trgovskih družb v Sloveniji – Mercatorja, Spara in Engrota. Iskali so elektronsko pošto med trgovci in dobavitelji, s katero naj bi se trgovci dogovarjali o cenah. Uslužbenci so med drugim brskali po elektronski pošti vodilnih v omenjenih podjetjih (v Mercatorju po pošti Žige Debeljaka in Mateje Jesenek, predsednika in članice uprave) ter posneli podatke z izbranih računalnikov, v Engrotu pa so zapečatili pet osebnih računalnikov. Dokazni material bodo na uradu analizirali in ugotavlja-

li, ali so se trije največji trgovci dogovarjali o oblikovanju vseh cen, tako tistih pri dobaviteljih kot končnih, pomembnih za potrošnike. Trgovci so bili ob tem presenečeni, v javnosti celo ogorčeni. Zagotavljali so, da so v zadnjih mesecih korektno sodelovali z uradom ter mu pošiljali vse zahtevane dokumente in pojasnila, zato jih je obisk uslužbencev UVK presenetil, kar je z vidika dobaviteljev in potrošnikov dober znak. Očitno takega nadzora doslej niso bili vajeni.

Pravna podlaga UVK je decembra lani proti podjetjem Spar Slovenija, Engrotu in Mercator uvedel postopek presoje domnevno usklajenega omejevanja

dobaviteljev pri prodaji izdelkov drugim trgovcem in domnevno usklajenega odločanja o tem, kdaj smejo dobavitelji povišati svoje cene. Od aprila veljavni zakon o preprečevanju omejevanja konkurence uslužbencem urada v teku preiskave med drugim do-

voljuje, da vstopijo in pregledajo prostore, zemljišča in prevozna sredstva na sedežu podjetja, pregleda poslovne knjige in drugo dokumentacijo ter odvzamejo in pridobijo kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig in druge dokumentacije, in to je UVK naredil.

Poslovni sistem Mercator pod drobnogledom Soršakovega urada.

Človek za vse čase Ker se je, kot je v Sloveniji običajno, v delu javnosti takoj dvignil prah, da so uslužbenci UVK dobili vpogled tudi v zasebne stvari, shranjene na računalniških diskih (na primer zasebna elektronska sporočila), so o tem (vsaj iz Mercatorja) obvestili tudi urad pooblaščenke za varstvo osebnih podatkov, ki ga vodi Nataša Pirc Musar. Slednja je nemudoma ukrepala in na UVK poslala inšpektorja za varstvo osebnih podatkov Jožeta Bogataja. Gre za tistega uslužbenca, ki je leta 1996 podjetju Veda, izdajatelju tednika Demokracija, prepovedal nadaljnjo objavo imen s seznama sodelavcev nekdanje Službe državne varnosti (bolj znane kot Udba). Seznam smo leta 1996 v nekaj nadaljevanjih objavljali v Demokraciji, nato pa smo morali z objavo nehati prav na Bogatajevo zahtevo. Bogataj je s sodelavci pred nekaj meseci obiskal tudi naše uredništvo, potem ko smo v Demokraciji objavili seznam plač Delovih novinarjev. Toliko za osvežitev spomina, ker gre očitno za osebo, zadolženo za 'posebne' primere in za vse čase.

Čakajoč odločitev Na UVK so bili očitno pripravljeni na vse, zato so elektronske podatke, ki so jih pridobili v postopku, sproženi zaradi suma kartelnega dogovarjanja med trgovci, začasno zapečatili v prostorih urada. Pregledali jih niso niti uslužbenci urada, saj čakajo na odločitev informacijske pooblaščenke, ali je vpogled skladen z zakonom o varovanju osebnih podatkov. Do zaključka redakcije te odločitve Pirc Musarjeva še ni sprejela. Jani Soršak, direktor UVK, je po obisku inšpektorja Bogataja dejal, da je slednji pre-

Jani Soršak, direktor UVK

Inšpektor Jože Bogataj

Nataša Pirc Musar

Če bo UVK ugotovil kartelno dogovarjanje med trgovci, lahko le-te doleti kazen v višini 10 odstotkov letnega prometa; za Mercator bi bilo to 170 milijonov evrov.

gledal hrambo oziroma varnost podatkov, ki jih je urad pridobil v postopku. Inšpektor je po Soršakovih pojasnilih pregledal, kje urad hrani zbrane podatke, in naredil popis. Če je urad podatke z računalniških trdih diskov pridobil na nedovoljen način, lahko urad informacijske pooblaščenke odredi njihovo uničenje.

Soršak je pojasnil, da urad razpolaga z dvema vrstama dokazov, z dokazi v papirni in z dokazi v elektronski obliki. »Inšpektor je zagotovil, da ga podatki v papirni obliki ne zanimajo, tako da lahko mi na podlagi tega nekatere postopke končamo,« je dejal in ponovil, da urada za varstvo konkurence osebni podatki ne zanimajo. »Če bo inšpektor naročil uničenje dokazov v elektronski obliki, potem bomo sprožili ustrezna pravna sredstva. Ne izključujem mo-

žnosti, da zadevo v tem delu prevzame evropska komisija,« je zatrdil Soršak. Urad za varstvo konkurence tako v pridobljene elektronske podatke do odločitve informacijske pooblaščenke ne bo vpogledal in bodo ti varno zapečateni. Sicer pa varuh konkurence informacijski pooblaščenki predlaga dva načina, kako pridobiti podatke z elektronskih nosilcev. »Bodisi uslužbenci informacijske pooblaščenke prečistijo diske, bodisi ob sodelovanju zavezanec, ki so nam prostovoljno izročili podatke, to naredimo mi oz. naredijo oni v naši navzočnosti,« je dejal Soršak.

Primer Mercator Le nekaj dni kasneje, konec preteklega tedna, pa so v prostorih UVK za zaprtimi vrati obravnavali dovoljenje za prodajo 23-odstotnega deleža Mercatorja. Stranki v postopku,

Infond Holding in družba Raisshop Holding, sta v zvezi s prodajo Mercatorja predstavili nova dejstva. Odločitev varuha konkurence naj bi bila znana v 14 dneh. Kot je po obravnavi novinarjem dejal Soršak, sta stranki v postopku izčrpno odgovorili na postavljena vprašanja. »Predstavljena so bila nova dejstva, a jih zaradi postopka, ki je še v teku, ne morem razkriti. Prišlo pa je do spremembe vsebine transakcij,« je dejal varuh konkurence. Po Soršakovih besedah nove ustne obravnave najverjetneje ne bodo potrebne in bo urad odločitev o dovoljenju za prodajo omenjenega deleža Mercatorja lahko podal na podlagi pridobljenih informacij. UVK pa bo dejstva iskal tudi drugod. Drugi udeleženci v razpravi so bili po obravnavi bolj redkobe-sedni. Pooblaščenec Infond Holdinga, odvetnik Stojan Zdolšek, na vprašanja novinarjev ni želel odgovarjati, prav tako sta se jim izognila direktor Infond Holdinga Matjaž Rutar in Istrabenzova odvetnica Maja Prodan Jurič.

Član uprave družbe Raisshop Holding, ki je hčerinska družba dunajskega Raiffeisen Investmenta, Wolfgang Putschek pa je novinarjem dejal le, da je bila obravnava vodena profesionalno in v prijateljskem ozračju. »Prepričani smo,

Uslužbenci urada za varstvo konkurence so pretekli konec tedna v spremstvu policije obiskali tudi Tuš in Spar.

Pivovarna Laško v krempljih močno ambicioznih posameznikov.

Boško Šrot javno Kolonela ni poznal, čeprav je bil že njegov lastnik.

► da bodo pristojne oblasti prišle do prave odločitve, ki bo pripeljala do uspešnega končanja te transakcije,« je še dejal Putschek.

O prodaji Mercatorja s strani Infond Holdinga so razpravljali za zaprtimi vrati, ker je šlo za obravnavo poslovnih listin, ki predstavljajo pogodbeno razmerje med dvema strankama in so poslovna skrivnost. Razkritje javnosti bi lahko imelo škodljive posledice za stranki. Kot je znano, je mari-

cena pa se bo v skladu s prodajno pogodbo oblikovala ob upoštevanju popravka glede na tržna gibanja v naslednjem letu. Pogodba je sklenjena pod odložnim pogojem pridobitve soglasja za prodajo urada za varstvo konkurence, za kar je že bila vložena zahteva.

Parkirišče? Kako se bo UVK odločil, bomo videli, v javnosti pa se že pojavljajo namigi, naj bi Infond Holding, ki je pred druž-

Nesramne laži Vse to, predvsem pa velika negotovost Boška Šrota, ki naj bi se mu po dostopnih podatkih imperij počasi, vendar zanesljivo rušil, je Šrota vodilo k še enemu nerazumnemu dejanju. Tako je prek svojega medija, to je časnika Delo, ki je v 100-odstotni lasti Pivovarne Laško, posredno torej v večinski Šrotovi lasti, poskušal javnosti prodati zgodbo, da mu premier Janez Janša grozi z aretacijami, če ne bo prodal Dela. Sporočil

za svoje trditve ni predložil niti ni navedel, kdo in kako naj bi mu bil grozil. Šrot se je torej zapletel v laži. V kabinetu predsednika vlade Janeza Janše so se na to nemudoma odzvali in odločno zanikali izjave predsednika uprave Pivovarne Laško Boška Šrota o premierjevih pozivih po prodaji Dela, sicer bodo sledile aretacije, ter o nasvetih za daljše počitnice v tujini v času pred volitvami. »Boško Šrot si je privoščil nesramno laž,« so zapisali v premierjevem kabinetu.

Šrotov imperij se počasi podira; če ne bo smel domnevno začasno prodati deleža v Mercatorju, ne bo mogel končati konsolidacije lastništva.

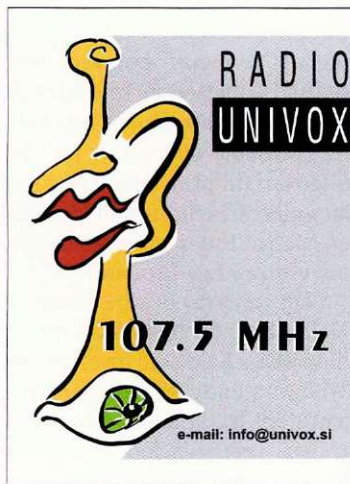
borska finančna družba Infond Holding 5. junija z družbo Raising Holding, hčerinsko družbo Raiffeisen Investmenta z Dunaja, sklenila pogodbo o prodaji 23-odstotnega deleža Mercatorja. Delež so Avstrijcem prodali za okvirno ceno 260 milijonov evrov, končna

be Center Naložbe (ta je v 78-odstotni lasti Kolonela) v večinski lasti Boška Šrota oziroma njegovega podjetja Atka Prima, delež v Mercatorju prodal le za 10 mesecev, saj naj bi potreboval denar za konsolidacijo 'svojega' lastniškega imperija. Uradna različica je seveda drugačna. Iz Pivovarne Laško, ki jo vodi Boško Šrot, so v začetku junija sporočili, da se je Infond Holding za prodajo omenjenega deleža v Mercatorju odločil zaradi postopkov urada za varstvo konkurence v zvezi s koncentracijo lastništva v Mercatorju.

V javnosti so se že takoj po objavi prodaje pojavila ugibanja, ali gre le za manever in ali so Avstrijci le »parkirišče delnic«. To so v družbi Raiffeisen Investment zanikali in pojasnili, da iz lastništva posamezne družbe običajno izstopijo kmalu, seveda s čim večjim dobičkom.

je še, da pritiskom ne bo popustil, Delo pa bo ostalo v lasti Pivovarne Laško in bo tudi v prihodnje osrednji slovenski časnik, neodvisen od politike in korekten do svojih bralcev. Seveda Šrot ni navedel, da Delo ne bo neodvisno od kapitala, torej od lastnikov. Šrot dokazov

Kdo še verjame? Ker sta Pivovarna Laško in s tem posredno Boško Šrot pomembnejša lastnika Poslovnega sistema Mercator, so povezave med Šrotovo živčnostjo in opravljanjem nadzora v Mercatorju na dlani. Ob tem dodajmo, da so se spet pojavile govorice, naj bi se predsednik uprave Mercatorja Žiga Debeljak s tega mesta umaknil prvi nadzornici Dela Andrijani Starina Kosem. V Laškem so za STA informacijo o Debeljakovem morebitnem odhodu iz Mercatorja označili kot »totalno dezinformacijo«, vendar njihovega zanikanja ne verjamemo. Doslej so v javnosti že marsikaj zanikali, pa se je pozneje izkazalo kot resnično. Spomnimo se samo besed Boška Šrota pred televizijskimi kamerami, da o drugih sporočilih za javnost niti ne govorimo, da v Pivovarni Laško menedžerskega odkupa ne bo, da ne pozna družbe Kolonel in podobno. Kasneje se je izkazalo, da je res prav obra-

Andrijana Starina Kosem si želi na vrh Mercatorja.

tno. Med drugim to, da je Šrotova družba Atka Prima že pred dvema letoma kupila družbo Kolonel.

Bizarna zgodba Šrotove navedbe oziroma navedbe tistih, ki so iz izjave o izsiljevanju napravili veliko zgodbo, je komentiral tudi Jani Soršak, direktor UVK. Za STA je dejal, da je »zgodba bizarna in nima nobene zveze z uradom za varstvo konkurence«. Govorilo se je namreč tudi o povezavah z nadzorom UVK v Mercatorju. Soršak je pojasnil, da je postopek zoper Mercatorjeve lastnike, ki ga vodi UVK, odvisen od zakona. »Vlada nima nobenih možnosti, ne procesnih ne neformalnih, da bi ustavila postopke v teku,« je dejal.

Delovanje UVK Postopek zoper večje lastnike Mercatorja (Pivovarno Laško, Infond Holding, Pivovarno Union, Radensko in Istrabenz) se interno končuje. Kot je dejal Soršak, je treba napisati povzetek relevantnih dejstev in ga poslati vsem strankam v postopku, te pa imajo nato 45 dni časa za odgovor. »Zato bo nekaj časa postopek v procesnem smislu še tek,« je pojasnil Soršak in ponovil, da vlada nima nobene možnosti, da bi ustavila postopek, prav tako doslej sam ni bil deležen nikakršnih političnih pritiskov. Pojasnil je tudi, da o morebitni ustavitvi postopka odloča senat treh oseb na uradu za varstvo konkurence in ne on. Spomnimo, da je urad za varstvo konkurence decembra lani sprožil postopek proti Pivovarni Laško, Pivovarni Union, Radenski, Infond Holdingu, Centru Naložbe in družbi Kolonel zaradi presoje skladnosti koncentracije s pravili konkurence, ker naj bi bili skupaj pridobili nadzor nad družbo, tega pa niso v roku priglasili. Februarja letos je varuh konkurence ustavil postopek in hkrati začel novega zoper večino omenjenih družb in

Z družbo Atka Prima je Boško Šrot glavni lastnik pivovarne.

Šrot ni dejal, da Delo ne bo pod vplivom kapitala.

Istrabenz. Postopek je sprožil zoper Infond Holding, Pivovarno Laško, Pivovarno Union, Radensko in Istrabenz, saj naj bi bil ugotovil, da so omenjene družbe vzpostavile skupni nadzor nad Mercatorjem in da gre za koncentracijo, ki je podrejena določbam zakona o omejevanju konkurence. Urad je vsem omenjenim družbam prepovedal odsvojitev in obremenitev delnic Mercatorja brez soglasja urada zaradi zadrževanja učinkovanja koncentracije. Vsem družbam je tudi določil, da lahko uresničujejo glasovalne pravice na skupščini iz

števila delnic, ki so jih imele na dan izdaje tega sklepa, vendar le na podlagi in v obsegu soglasja urada.

Kako je v tujini? V državah EU in drugih razvitih demokracijah imajo uradi, kot je UVK, zelo velike pristojnosti. Tako lahko ob določeni uri vstopijo v podjetje, poiščejo natančno določen računalnik in ga zapečatijo ali celo odnesejo. Tudi kazni za kartelna dogovarjanja so zelo visoke, celo do 10 odstotkov letnega prihodka. S tem države varujejo državljane in potrošnike pred

neupravičenimi dogovarjanji o cenah izdelkov ali storitev. Do sprememb zakona je v zadnjem letu prišlo tudi v Sloveniji, pristojnosti UVK pa so zelo podobne tistim v državah EU. Dodajmo, da so v preteklih letih po naših podatkih člani evropske komisije dokaj čudno gledali slovensko dogajanje na področju varovanja konkurence. V zadnjem času se te stvari spreminjajo.

Za konec Konec preteklega tedna je v Laškem potekala prireditev z naslovom Pivo in cvetje. V pivovarni so si pri tem privoščili zelo agresivno oglaševalsko kampanjo, v kateri je glavno vlogo igral Boško Šrot osebno. Marsikomu se je tovrstno oglaševanje zagabilo, nekateri se zaradi tega prireditve niso udeležili. Kot v posmeh državljanom, ki plačujemo previsoke cene v trgovinah, ki so članice Šrotovega imperija, so v Laškem točili pivo Tajkun. Državlani so to večinoma ocenili kot višek cinizma. Šrot je dejal, da na prireditvi ni povabil nobenega politika. Kljub temu je bilo na njej videti Boruta Pahorja, predsednika SD. Boško Šrot je bil vsa leta član SD (prej ZLSD), pred nekaj meseci pa je iz stranke izstopil. S Pahorjem sta si o tem celo javno dopisovala, slednji je Šrotov izstop iskreno obžaloval. Ves čas pa se je vedelo, da uprizarjata burlesko za javnost. Šrot je še danes privržen SD, kar sta oba – Pahor in Šrot – dokazala tudi na prireditvi v Laškem. **D**

Na prireditvi Pivo in cvetje v Laškem so točili pivo Tajkun.

Denar – Šrotov vladar

Šentviška avtocestna zgodba

Damjan Popič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

Prvega julija je zaživel avtocestni odsek Šentvid–Koseze, vendar so predor Šentvid, najdražji predor v slovenski zgodovini, kmalu zaprli, saj je v njem že takoj po odprtju začel odpadati protipožarni omet.

Skupna investicijska vrednost odseka Šentvid–Koseze znaša 243,75 milijona evrov (brez stroškov financiranja). Vrednost gradbenih del za predor Šentvid znaša 124,7 milijona evrov, skupaj z elektro-strojno opremo pa 135,7 milijona evrov. V teh vrednostih je upoštevana tudi vrednost graditve priključnih ramp in dveh priključkov na Celovško cesto, rok za dokončanje teh del pa je jeseni 2009. Predor Šentvid po navedbah uprave Družbe za avtoceste v RS (Dars) z gradbenega vidika predstavlja enega najzahtevnejših avtocestnih objektov v slovenskem avtocestnem omrežju. Najzahtevnejši del sta t. i. kaverni, velika podzemna prostora, kjer se bosta znotraj predora na

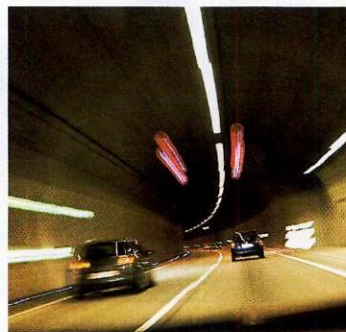
avtocesto priključili predorski cevi s Celovške ceste.

Razbremenjen lokalni promet

Novi odsek spreminja prometni režim na ljubljanski obvoznici, saj se ta zdaj priključuje na novozgrajeni odsek avtoceste v Kosezah. Avtocestni odsek je zgrajen kot štiripasovnica z odstavnima pasovima in vmesnim ločilnim pasom. Avtocestni profil vključuje vozna in prehitevalna pasova, srednji ločilni pas, dva notranja in dva zunanja robna pasova ter dve bankini. Na avtocesti bodo trije priključki: Šentvid, Koseze in Podutiška.

Predor Šentvid je skupaj z galerijo v Šentvidu dolg 1.480 metrov. Sestavljata ga dve dvopasovni cevi in dve priključni cevi s Celov-

ške ceste na glavno predorsko cev. Predor Šentvid bo gorenjski avtocestni krak povezal z ljubljanskim cestnim obročem in s tem s preostalim avtocestnim sistemom. Z njegovo zgraditvijo bo promet gorenjskega avtocestnega kraka preusmerjen s Celovške ceste na ljubljanski cestni obroč. Tako bo Celovška cesta v Ljubljani, ki je

danes ena najbolj obremenjenih v državi, saj znaša povprečni letni dnevni promet 60.000 vozil, vsaj delno razbremenjena.

V delu galerije pod železniško progo prihaja do zamakanja, in ker zadeve ne morejo sanirati – prestaviti bi morali železniško progo –, so izvajalci z notranje strani namestili žlebove, ki odvajajo vodo. Te kovinske žlebove so ometali s protipožarno zaščito, a se omet, čeprav so bili testi oprizumljivosti opravljeni, ni prijel, zato je na enem delu padel na vozišče. Omet je na vozišče padel v torek nekaj pred 20. uro, le nekaj ur po

Po komaj dveh letih je bilo treba vozišče trojanskega in še šestih drugih predorov obnoviti.

odprtju predora za promet, in sicer v cevi proti Gorenjski, zato so jo začasno zaprli. Protipožarni omet so nato na nekaterih delih v obeh ceveh odstranili in okoli 3. ure naslednji dan predor znova odprli za promet. Ker pa s tem težav še ni bilo konec, so predor še nekajkrat zaprli in odprli, nato pa je bil predor skoraj teden dni zaprt.

Izmikanje odgovornosti SCT naj bi podizvajalca – britansko podjetje Ceramicoat – takoj obvestil o nastali poškodbi, ta pa naj bi bil pojasnil, zakaj je kljub zagotovitvi, da bo deset let zdržal vse obremenitve v predoru, prišlo do poškodbe, hkrati pa določil tudi primeren način sanacije. Do poškodbe je prišlo v stari galeriji predora Šentvid, zgrajeni leta 1984. Tam je bila protipožarna zaščita, ki jo je zahteval naročnik, nanese na zato, da se je povečala varnost objektov, ki so nad galerijo. V primeru prometne nesreče v predoru lahko pride do vžiga in sproščanja velikih temperatur, kar bi lahko poškodovalo objekte nad galerijo.

Celotne protipožarne zaščite je prek 13.000 kvadratnih metrov, v torek pa naj bi bil omet odpadel le na enem kvadratnem metru, in sicer na kraju, kjer se je držal kovinske površine. Ta je bila nameščena na petih mestih stare galerije, na katerih bi lahko prišlo do pronicanja vode. Kot je dejal predstavnik SCT, so zaščito preventivno odstranili tudi na preostalih štirih mestih.

V družbi ZIL Inženiring, ki opravlja nadzorni inženiring za avtocesto Šentvid–Koseze in s tem za predor Šentvid, so dejali, da se bodo še ta teden sešli predstavniki njihove družbe, izvajalca in podizvajalcev del v predoru. Preverili bodo, kako so bila izvedena dela pri protipožarni zaščiti dela galerije.

V SCT zagotavljajo, da je predor varen oziroma naj do tovrstnih poškodb ne bi več prišlo, saj so po torkovem dogodku pregledali obe predorski cevi in »ugotovili, da drugih napak, vsaj vidnih, ni«. Dodali so, da je predor zdaj v šestmesečnem začasnem obratovanju, v katerem se sproti pregleduje njegovo obratovanje.

Podjetje Ceramicoat, ki je eno redkih specializiranih podjetij za to področje v Evropi, je po besedah Boruta Willenparta, predstavnika

SCT z gradbenim podjetjem Primorje že lobira za predor Markovec.

Predsednik uprave SCT Ivan Zidar

Minister za promet Radovan Žerjav

Minister Žerjav: Odgovoren je izvajalec in ta bo moral kriti vse stroške.

ZIL Inženiringa, izročilo vse ustrezne papirje oziroma ateste za uporabljeni material. »Naši nadzorniki so pregledali te ateste, da so v skladu s tem, kar piše. Naredilo se je tudi testno polje, kjer se je dokazalo, da je to ustrezno. Nato se je po potrjenem tehnološkem elaboratu naročnika, inženirja in projektanta začelo z izvajanjem,« je dejal Willenpart.

Pri tem je SCT opozoril podizvajalca, da gre v nekaterih de-

lih za ravno kovinsko površino, vendar je ta z ustreznimi dokumenti zagotovil, da bo material vzdržal. Glede stroškov sanacije je Willenpart dejal, da jih bo ocenil podizvajalec po opravljenem pregledu in določitvi sanacije. Na vprašanje kdo jih bo plačal, pa je odgovoril, da ima SCT s podizvajalcem to urejeno. »SCT ne more prevzeti odgovornosti, ker je to delo oddal podizvajalcu, ki jamči

za delo. On bo pokrila vse stroške, ki so nastali zaradi teh poškodb,« je še dejal Willenpart.

Minister za promet Radovan Žerjav meni, da se to, kar se je zgodilo v šentviškem predoru, na noben način ne bi smelo zgoditi in je popolnoma nesprejemljivo. Po njegovih besedah je odgovornost jasna. »Odgovoren je izvajalec, ki bo moral kriti vse stroške,« je dejal in poudaril, da je predor zdaj spet varen. Minister je izpostavil, da je varnost ustrezna tudi brez te zaščite. Neljubi dogodek pa je bil koristen preizkus varnostnega sistema v predoru, ki se je izkazal za brezhibnega, je dodal Žerjav.

Stari grehi Šentviški predor, ki se je do zdaj izkazal za jamo brez dna, saj je njegova graditev stala skoraj trikrat toliko, kot je bilo predvideno, hkrati pa je bil projekt končan polni dve leti prepozno, pa še zdaleč ni edini avtocestni greh, ki ga ima na vesti SCT. Sedem predorov na štajerski oziroma primorski avtocesti je bilo treba zaradi premajhnega oprijema vozišča sanirati z rezkanjem. To pomanjkljivost so najbolj občutili vozniki, ko so se bili ob deževnem vremenu prisiljeni skozi te predore peljati s hitrostjo 60 km/h. Da je do sanacije vozišča sploh prišlo, so bila potrebna dolgotrajna pogajanja med Darsom in graditelji, torej SCT, saj se je SCT poskušal sanaciji izmakniti z utemeljitvijo, da sanacija ni skladna s pogodbo in da je SCT vsa dela opravil korektno. To bi seveda pomenilo, da bi za sanacijo sklenili novo pogodbo med SCT in Darsom, ki bi bila neodvisna od prvotne pogodbe.

S tem naj bi se šentviška avtocestna zgodba, ki je imela mnogo preveč poglavij, zlasti za prebivalce Ljubljane, ki živijo ob Celovski cesti, končala. Popolnoma nesprejemljivo pa je, da bo ta novi in dragi projekt, četudi še tako zahteven, v šestmesečni »preizkusni fazi«. V Sloveniji so avtocestne afere, ki jih pišejo gradbeniški veljaki z Ivanom Zidarjem na čelu, vse prepogoste, zaradi česar lahko le upamo, da bo Dars zdržal vse pritiske – če jih bo seveda želel zdržati. Novo priložnost bo dobil pri izbiri izvajalca del pri graditvi predora Markovec na primorski avtocesti. ■

Vinjete uspešno uvedene

Slovenske vinjete po dobrih dveh tednih od uvedbe niso povzročile težav na slovenskih avtocestah in hitrih cestah. Zaradi uvedbe se je opazno povečala pretočnost na avtocestah, do zastojev pa je prihajalo na mejnih prehodih, kjer so tujci kupovali vinjete.

Ker je veliko voznikov vinjeto na vetrobransko steklo prilepilo napačno, je ministrstvo za promet izdalo odlok, s katerim je omogočilo lepljenje vinjet kamor koli na notranjo stran vetrobranskega stekla. Po besedah ministra Žerjava sicer še vedno priporočajo levi zgornji kot, vendar ni nič narobe, če vozniki vinjeto prilepijo kam drugam.

Želijo biti sam svoj gospodar

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Pomurska pokrajina bo, če bo ustanovljena, prejela 64,2 milijona evrov, od tega jih je za izvajanje rednih nalog namenjenih 31,9 milijona, kar 32,3 milijona evrov pa je namenjenih za razvojne projekte in investicije.

razvojni instrument, ki bo v prihodnje zagotavljal bistveno hitrejši razvoj in ustrezno kvaliteto življenja tudi v tem delu Slovenije.

Razlike bi bile manjše V tem delu države ustanovitev pokrajin načeloma podpirajo. Upajo namreč, da se bodo z njimi res začele zmanjševati razlike v razvitosti. Geografskih dilem nimajo, ves čas pa se je postavljalo vprašanje, ali se bo pokrajina imenovala pomurska ali prekmursko-prleška. Da bi imeli pokrajine čim prej, se zavzema direktor Regionalne razvojne agencije (RRA) Mura Danilo Krapec. V Pomurju bi po njegovih besedah spoznali, da zaman s prstom kažejo na Ljubljano in da se morajo organizirati sami ter prevzeti odgovornost za lastni razvoj. Krapec meni, da se bodo razlike med pokrajinami zmanjšale. Samo politično-administrativno prerazporejanje s sofinanciranjem potrebne razlike po njegovo ni rešitev, pokrajinam je treba omogočiti dinamiko, to pa bi lahko storili tako, da bi bile pokrajine deležne primerne sistemske državne podpore. Z dinamiko medsebojne konkurenčnosti posameznih pokrajin bi se v povprečju gotovo

Regija, ki se razteza na 1.337 kvadratnih kilometrih površine in ima dobrih 122 tisoč prebivalcev, leži na severovzhodu države. Pečat ji daje predvsem kmetijstvo. Rodovitna prst, celinsko podnebje in ravninski svet so ugodni za poljedelstvo, ki je tako prevladujoča dejavnost pomurskih kmetijskih gospodarstev. Njivske površine v tem delu Slovenije predstavljajo več kot tri četrtine vseh kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma dvakrat več od slovenskega povprečja. Ob tem pa odročna lega zaradi slabe prometne povezanosti vpliva na slabši gospodarski položaj območja, kar se med drugim odraža v nizkem bruto domačem proizvodu na prebivalca, saj znaša le 9.400 evrov (slovensko povprečje je dvakrat višje). Območje pesti tudi najvišja stopnja registrirane brezposelnosti v državi, ki je za 6,3 odstotne točke višja od sloven-

skega povprečja. Neugodne gospodarske razmere tako spremlja tudi nespodbudno gibanje prebivalstva. V letu 2006 (za to leto so zadnji statistični podatki) je bila v Pomurski regiji (kakor se uradno imenuje v evidenci statističnega urada) najnižja letna stopnja rasti prebivalstva (-3,1 promila), medtem ko je bila ta v Osrednjeslovenski regiji 7,8 promila. Zmanjševanje števila prebivalcev je predvsem posledica visoke umrljivosti in nizke rodnosti. Nizek je tudi pritek priseljencev, še zlasti iz tujine.

Območju daje pečat kmetijstvo.

Delež tujega prebivalstva je v njej najnižji v Sloveniji (0,6 odstotka). Naravne danosti za zdraviliški in lovni turizem, kmečki turizem ob vinskih cestah in reka Mura pa po drugi strani prispevajo k turistični prepoznavnosti regije, ki prenoči desetino vseh turistov v Sloveniji.

Slovenija bi bila drugačna Prekmurci 17. avgusta praznujejo svoj dan, to je praznik združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Lani je bila na ta dan v Murški Soboti državna slovesnost, ki se je udeležil tudi premier Janez Janša in ob tej priložnosti dejal, da Slovenija brez Prekmurja ne bi bila to, kar je. Izrazil je tudi zadovoljstvo, ker je Prekmurje začelo napredovati, ker se zmanjšujejo razvojni zaostanki te regije za osrednjo Slovenijo in ker so pred njo pomembni premiki. V zvezi s tem je izpostavil uvajanje pokrajin, saj bo s tem Prekmurje dobilo nov

Kaj spada v to območje?

Osmo referendumsko območje, v katero naj bi spadala pomurska oziroma prekmursko-prleška pokrajina, vključuje občine: Apače, Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Križevci, Kuzma, Lendava, Ljutomer, Moravske Toplice, Murska Sobota, Odranci, Puconci, Radenci, Razkrižje, Rogašovci, Sveti Jurij, Šalovci, Tišina, Turnišče, Velika Polana in Veržej.

prej izenačili kot zdaj, ko se razlike ves čas povečujejo.

Sam svoj gospodar Velik zagovornik čimprejšnje ustanovitve pokrajin je župan občine Murska Sobota Anton Štihec. Kot poudarja, bodo pokrajine v celoti pridobile možnost samostojnega odločanja o 1,3 milijona evrih. Danes o delitvi sredstev za razvoj pokrajine odločajo v Ljubljani, občine (in s tem pokrajine) pa jih po njegovih besedah pridobivajo prek razpisov. Pokrajina bi tudi samostojno upravljala s področji regijskega pomena, ki so danes v izključni pristojnosti države (sociala, zdravstvo, šolstvo, promet), izgubila pa ne bi nobene pristojnosti, ki jo ima že danes, je prepričan Štihec. Župan je dejal, da bi pomurska pokrajina (prekmursko-prleška) dobila 64.214.250 evrov, od tega nekaj več kot 49 milijonov evrov za obvezne naloge in nekaj manj kot 15 milijonov za razvojne projekte. »Menimo, da mora naše območje, ki je najmanj razvito v skoraj vseh pogledih, nujno postati pokrajina, ker bo na ta način lahko hitreje dosegala razvitost drugih pokrajin. Mislimo, da se prebivalci tega zavedajo,« pravi župan Murske Sobote. Za pokrajine je tudi ljutomerski župan Franc Jurša, ki pojasnjuje, da je tamkajšnji občinski svet podal pozitivno mnenje k predlogu zakona o ustanovitvi pokrajin. Imenovala bi se prekmursko-prleška, sedež pokrajinskega sveta pa bi bil v Ljutomeru.

Večja enakopravnost Od dobrih 122 tisoč prebivalcev naj bi bilo v organih pokrajine zaposle-

Pomurska oziroma prekmursko-prleška pokrajina bi omogočila enakomernejšo razvitost.

nih 300 ljudi, skupno financiranje pa bi stalo 64.214.250 evrov. Gospodarska zbornica je že pred leti sprejela sklep, da je Pomurje s štirimi upravnimi enotami (Murska Sobota, Lendava, Gornja Radgona in Ljutomer) tako ekonomsko kot geografsko zaokrožena celota. Ljutomerski župan Jurša je prepričan, da bi nova ureditev omogočila enakopravno obravnavo vseh delov prihodnje pokrajine, tako Prekmurja kot Prlekije, da bodo pokrajine omogočile enakomeren in uravnotežen razvoj ter ustavile negativne trende na mnogih področjih. Pokrajine bi imele več pristojnosti in razvojnih sredstev ter bi svoj razvoj, prioritete in prihodnost načrtovale same. Regionalizacija predvideva prenos sredstev iz državnega proračuna

na pokrajine in prenos številnih državnih pristojnosti bližje ljudem. Lendavski župan Anton Balažek osebno podpira predlog osmih pokrajin, ki bi bile usposobljene reševati skupne pokrajinske zadeve. Boji pa se, da bo na pomursko prenesenih več nalog, za katere ne bodo dobili ustreznih sredstev. O razvojnih projektih in investicijah bi pokrajine (pokrajinski sveti in pokrajinske vlade) odločale same (ne več uradniki na ministrstvih v Ljubljani), same pa bi tudi skrbele za enakomeren razvoj. Pokrajine bi torej odločale o svojem razvoju na področjih okolja in prostora, prometa, gospodarstva, kmetijstva, izobraževanja, zdravja, zaposlovanja in kulture. Za konec dodajmo, da se je na zadnjem posvetovalnem referendumu za pomursko pokrajino odločila večina prebivalcev, čeprav nekateri župani menijo, da bi bilo treba o končni odločitvi glede imena še razmisliti.

Možnosti povezav Da se v zadnjem času v tej regiji nekaj do-

gaja, kaže med drugim pobuda o možnostih železniške povezave med avstrijsko Radgono in Mursko Soboto. Minister za promet Radovan Žerjav pobudo pozdravlja, vendar pri tem izpostavlja problem financiranja regionalnih povezav. Poudaril je, da je zdajšnja prioriteta posodobitev obstoječih prog v Sloveniji. Pobudo sta podprla župana Murske Sobote Anton Štihec in Tišine Jožef Poredoš ter poudarila pomen povezave Slovenije, Avstrije in Madžarske. Kot menita, je treba upoštevati tudi želje in interese lokalnega prebivalstva ter gospodarstva. Pobuda o možnostih graditve železniške povezave med mestoma je bila dana že pred leti, zdaj pa je znova oživila. Težnja po navezavi na 5. prometni koridor je obstajala predvsem na avstrijski strani, s širitvijo EU na vzhod pa se je še okrepila. Z odpiranjem meja in čedalje večjo potrebo po povezovanju ter razbremenitvi cestnega prometa je železniška povezava zanimivejša tudi za Slovenijo. **D**

Velik zagovornik ustanovitve pokrajin je župan občine Murska Sobota Anton Štihec.

Soboško poletje v duhu medkulturnega dialoga

Kot zanimivost povejmo, da ta mesec poteka poletna prireditelva Soboško poletje (za obiskovalce je brezplačna), na njej pa se bo predstavilo okoli 70 glasbenikov in plesalcev iz Slovenije in tujine. Tokrat v duhu leta medkulturnega dialoga nastopajoči predstavljajo različne zvrsti, glasbe – od dalmatinskih pesmi, popglasbe, šansonov, etna in etno džeza do klasične glasbe.

Hrupno na letališču in na občini

Maruša Mihelčič, foto: Andreja Velušček

Pri širjenju letališča Lesce se je znova pokazalo navzkrižje interesov med zagovorniki razvoja in tamkajšnjo lokalno skupnostjo. Kljub opozorilom in nasprotovanjem civilne iniciative vse kaže na širitev in posodobitev letališča v Lescah.

Že v začetku julija je občina Radovljica oddala vlogo za stavbno dovoljenje in razpis za izvajalca, ki bo asfaltiral vzletno-pristajalno stezo Alpskega letalskega centra (ALC) v Lescah. Interesenti morajo svoje ponudbe oddati do 18. julija. Predvidoma naj bi se dela začela že okrog 10. septembra, končala pa oktobra. Če bo graditev potekala nemoteno in bodo dela končana v predvidenem roku, bo obnovljena steza za obratovanje pripravljena hkrati s predvideno dograditvijo avtocestnega odseka Vrba–Peračica.

Menjava zemljišč Pred kratkim sta Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in Občina Radovljica podpisala pogodbo za menjavo zemljišč, ki obsegajo 16.108 kvadratnih me-

trov površine. Omenjeni sklad bo v zameno od Občine Radovljica dobil enakovredna občinska zemljišča, ki so prav tako v območju letališča. Na pridobljenih zemljiščih bodo zgradili vzletno-pristajalno stezo. Zahteve po predstavitvi letališke steze so se pojavile zaradi trase nove avtoceste, ki bo potekala mimo Radovljice. Če gradbena dela in rekonstrukcija nove letališke steze v Lescah ne bi bili končani do uradnega odprtja avtocestnega odseka Vrba–Peračica, bi bila prihodnost letališča vprašljiva, obetalo naj bi se mu okrnjeno delovanje in v najslabšem primeru celo zaprtje. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je v menjavo zemljišč privolil, ker je vlada s svojim sklepom določila, da letališče Lesce spada v sistem javnih letališč in s tem med

objekte javne letališke infrastrukture lokalnega pomena.

Spremembe namembnosti Prav tako je radovljiški občinski svet na seji 2. julija odobril menjavo s skladom, saj je bila slednja nujno potrebna za nemoteno obratovanje letališča ALC v Lescah. Radovljiški občinski svetniki so že na majski seji sprejeli nekatere dopolnitve in spremembe prostorskega plana ter prostorsko kreditivnih pogojev, s katerimi se je spremenila opredelitev nekaterih zemljišč, potrebnih za prestavitvev letališke steze. Zemljišča so po novem namesto dvonamenske rabe opredeljena kot zemljišča za infrastrukturni objekt lokalnega pomena, kar vključuje letališče Lesce kot območje za šport in rekreacijo. Nova namembnost zemljišč bo omogočila tudi potek

steze vzporedno z avtocesto. Občina Radovljica je bila v postopek sprememb obeh aktov prisiljena zaradi pridobitve gradbenega dovoljenja za rekonstrukcijo letališča, poleg tega pa tudi zaradi ministrstva za okolje in prostor, ki je zahtevalo jasno hierarhično povezavo med planom in prostorsko kreditivnimi pogoji.

Nasprotje interesov Zapleti okrog širjenja in posodobitve letališča v Lescah so trajali kar nekaj let. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS naj bi bil eden tistih dejavnikov, ki naj bi Občini Radovljica onemogočal pridobiti gradbeno dovoljenje za prestavitvev vzletno-pristajalne steze. S tem naj bi po mnenju vodstva letališča ALC Lesce ravnal v nasprotju z interesi države Slovenije, saj

je letališče Lesce po sklepu vlade civilno javno letališče, torej objekt prometne infrastrukture javnega pomena. Prav tako je sklad deloval v nasprotju z interesi Občine Radovljica, saj ima letališče pomembno mesto v Razvojnem programu Občine Radovljica do leta 2013. Vodstvo ALC Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov RS očita, da povzroča gospodarsko škodo, saj naj občina zaradi njega ne bi mogla porabiti namenskih 2,4 milijona evrov, kolikor jim je nakazal DARS. V ALC Lesce tudi menijo, da je treba nujno začeti posodabljanje letališča. Več kot šestdesetletna tradicija enega najuspešnejših letalskih centrov, veliko število vzgojenih jadralnih in motornih pilotov, tri svetovna prvenstva v padalstvu in pomen letališča v Lescah za gorenjski turizem so zadostni argumenti za takojšnji začetek prenove. Pri ALC Lesce zanikajo vse očitke v zvezi z negospodarnim ravnanjem.

Nasprotne zahteve Prenovi in posodobitvi letališča nasprotuje Društvo Gibanje proti širitvi in hrupu letališča Lesce. V njem se zavzemajo za prepoved letenja ob sobotah, nedeljah in praznikih z izjemo reševanja pri naravnih in drugih nesrečah, za sprejetje urnika letenja v delovnih dneh, prepoved akrobatskega letenja, so proti graditvi dodatnih hangarjev in drugih kapacitet letališča, zavračajo pa tudi ustanavljanje dodatnih gospodarskih subjektov. Poleg tega zahtevajo, da na letališču lahko pristajajo ali vzletajo samo tista motorna letala in helikopterji, ki ustrezajo najstrožjim mednarodnim standardom in predpisom. V društvu menijo, da bi bilo treba določiti pogoje in navodila za letenje na letališču, ki bi jih sprejeli v javni razpravi. Vsak pilot, ki bi uporabljal letališče ALC Lesce, bi moral biti s temi pogoji prej seznanjen. Nasprotujejo tudi motorni vleki za jadralno letenje, poleg tega se zavzemajo za revizijo poslovanja Alpskega letalskega centra Lesce v zadnjih petih letih in izvedbo raziskave vplivov delovanja letališča na okolje in ljudi. Nasprotniki širitve in hrupa si želijo, da bi bili v organih upravljanja letališče Lesce v večini posamezniki, ki bi jih imenovala ci-

Občina Radovljica se zavzema za 1150 metrov dolgo asfaltirano letališko stezo.

Nasprotniki gradnje se bojijo, da bi Lesce postale središče športnega letalstva.

vilna družba. Kot primer navajajo osebe, ki so v turističnih društvih, krajevnih skupnostih in tako dalje. Predlagajo, da v upravljanje letališča ne bi smeli biti vključeni predstavniki političnih strank ter državni in občinski funkcionarji.

Vzletno-pristajalna steza Zapletlo se je tudi pri zahtevi društva, naj se ne gradi asfaltirana vzletno-

pristajalna steza, ki naj bi se prek Darsa gradila iz davkoplačevalskega denarja. Pri Društvu Gibanje proti širitvi in hrupu letališča Lesce vztrajajo, da mora letališka steza iz ekoloških in krajinskih razlogov ostati travnata. Vzletno-pristajalna steza naj bi bila po ureditvenem planu Občine Radovljica dolga 1150 metrov, vzletanje in pristajanje pa bi omogočala leta-

Vzletno-pristajalna steza naj bi bila dolga 1150 metrov, vzletanje in pristajanje pa bi omogočala letalom, ki imajo razpon kril največ 24 metrov.

Menjava 16.108 kvadratnih metrov zemljišč med Občino Radovljica in Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov RS

lom, ki imajo razpon kril največ 24 metrov. Društvo se je z Občino Radovljica delno sporazumelo glede asfaltiranja vzletno-pristajalne steze, in sicer je privolilo, da asfaltirajo stezo v dolžini 600 metrov, preostali del pa naj bi ostal travnat. Vendar je radovljiški župan Janko Sebastijan Strušek izjavil, da bi po ocenah in analizah strokovnjakov samo 600-metrška steza motila pilote pri vzletanju in pristajanju, zato Občina Radovljica vztraja pri asfaltiranju celotne, 1150 metrov dolge vzletno-pristajalne steze.

Bojijo se razvoja Po skorajšnji uskladitvi vseh spornih točk se je odnos med Občino Radovljica skupaj s predstavniki ALC Lesce in Društvom Gibanje proti širitvi in hrupu letališča znova zaostрил, saj slednje ne namerava privoliti v 1150 metrov dolgo vzletno-pristajalno stezo, predstavniki pa grozijo celo z odvetniki in tožbami. Prepad med stališči je še povečalo pismo predstavnikov društva, ki so ga naslovili na vlado. V pismu naj bi si zagovorniki gibanja prizadevali neutemeljeno preprečiti pridobitev državnih zemljišč in s tem posledično onemogočiti izvedbo zasuka letališke steze. Člani društva so prepričani, da je tovrstna strategija razvoja neprimerna za prebivalce in okolje. Glede na to, da Slovenija premore veliko število športnih letališč, ne vidijo potrebe po večanju letalskega prometa prav v Lescah. Zagovorniki gibanja se bojijo, da bi rekonstrukcija in posodobitev letalskega letališča privabila večje število manjših letal, ki sedaj pristajajo na osrednjem slovenskem letališču na Brniku. Kot argumente za svoje nasprotovanje širjenju letališča navajajo tudi padec vrednosti nepremičnin v krajih okrog letališča, premajhno število študij glede prometne varnosti in ustvarjanje privilegiranih pogojev za letalsko dejavnost. Bojijo se, da bi se dosedanje lokalno letališče brez privolitve okoliških prebivalcev spremenilo v regijsko ali celo državno športno letališče. **D**

Slovenska pristava pri Clevelandu

Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček

Milan Ribič je zadnjih sedem let, skupaj pa deset let, predsednik Slovenske pristave, »koščka Slovenije zunaj Slovenije«. Na pristavi se ob športu družijo številni mladi ameriški Slovenci, ki, če je le priložnost, zelo radi obišejo Slovenijo.

Ob neki priložnosti ste rekli: »Pet Slovencev – pet političnih strank.« Kako vam kot dolgoletnemu predsedniku Slovenske pristave toliko časa uspeva presegati razdeljenost in povezovati interese Slovencev?

Ko sem drugič postal predsednik Slovenske pristave, smo začeli menjavati člane odbora, ki je precej velik, ima kar 50 članov, izvršni odbor pa 6. V odbor smo vključili več mlajših ljudi in več žensk. Starejši člani so bili bolj zaprti vase, mlajši pa so podprli moje ideje, da se mora Slovenska pristava odpreti navzven.

Mladih ameriških Slovencev je veliko. Kaj vse jim lahko ponudi Slovenska pristava? Koliko je mladih članov?

V zadnjem času je spet bolj zaživel šport, predvsem odbojka in tenis, imamo tudi plavalni bazen. Skoraj vsak konec tedna prirejamo srečanja in zabave. Imamo tudi nove počitniške hišice, ki so zgrajene z investicijami staršev, da lahko mladi preživijo noč v njih in se jim pozno ponoči ni treba vračati domov. Mladi radi prihajajo na pristavo prav zaradi druženja. Koliko je mladih članov pristave, bi vam težko odgovoril, saj imamo družinsko članstvo. Imamo več kot 700 članskih izkaznic, kar gotovo pomeni več kot 2.000 članov. Ocenjujem, da je članov, mlajših od 35 let, od 25 do 30 odstotkov.

V čem so potrebe mladih Slovencev, izseljencev druge, tretje

generacije, drugačne od potreb prvih slovenskih priseljencev?

Slovenci so po prihodu iz Slovenije v začetku potrebovali le prostor, kjer bi se lahko srečevali. Potrebe druge in tretje generacije pa so drugačne že v tem, da želijo preživeti konec tedna v udobju, ki ga v začetku, ko je Slovenska pristava zaživela, ni bilo. To se je zdaj spremenilo, zdaj imamo dvorano, igrišča in hišice. Že na začetku pa so delovale folklorne skupine, ki so člane med seboj povezale, da se še po več letih vračajo na pristavo.

Lansko leto ste odprli novo dvorano, ki se imenuje po slovenskem senatorju Frenku Lauschetu. Kaj to pomeni za vas?

Imamo novo dvorano in kaže-

jo se prvi rezultati, tudi obisk v slabem vremenu. O novi dvorani smo se na pristavi pogovarjali dolgo časa, še preden sem postal predsednik. V začetku je bilo nekaj trenj glede tega, ali naj bi jo postavili ali ne. Toda stara dvorana je bila majhna, temna, s cementnim podom in neogrevana, tako da se je jeseni in pozimi ni dalo prav uporabljati. Da zgradimo novo, smo se odločili pred tremi ali štirimi leti. Organizirali smo se, zbrali več kot 700.000 dolarjev in kar 95 odstotkov vsega dela opravili člani Slovenske pristave, saj so med nami strokovnjaki vseh vrst, ki so potrebni za gradbena dela. Ko smo dvorano gradili, so prišli pomagat tudi člani, ki smo jih poznali samo na papirju. V enem letu smo postavili stavbo in jo dogradili. Prav zaradi dvorane, ki ima zelo dobro ozvočenje, mlajši še raje prihajajo in sodelujejo pri prireditvah. Pristavo dela še zanimivejšo majhna gostilna. Pri nas deluje ansambel Veseli godci, ki igra narodnozabavno in popularno glasbo, in ansambel Staneta Mejača. Slovenskih rokovskih skupin ni, čeprav bi bilo tudi to zanimivo.

Ali organizirate obiske mladih v Sloveniji? Kako so organizirani?

Obiskov je kar precej: lani je bil organiziran obisk učencev obeh šol slovenskega jezika. Vzgoja v slovenskem duhu se tako začne že pri otrocih. Sicer pa v Slovenijo prihajajo tudi mladi odrasli, da bi se seznanili z življenjem v Sloveniji. Sicer pa so ti obiski postali nekoliko dragi. Želim si, da bi lahko organizirali tudi daljše bivanje za mlade v Sloveniji, in sicer s programom, med katerim bi lahko spoznali vse sfere življenja v Sloveniji. Seveda obstaja tudi možnost, da bi kdo

v Sloveniji ostal za zmeraj. Zanimanje za obisk Slovenije je med mladimi veliko. Letos je na primer Slovenija v svetu organizirala odbojko, škoda le, da je bilo vse skupaj za našo ekipo prepozno, saj so nekateri zaposleni ali pa študirajo in tako dolge poti ni mogoče organizirati v 14 dneh. Naslednjič bodo naši odbojkarji zagotovo prišli!

Slovenci v Clevelandu ste ta čas dobili slovenski muzej in slovenski lektorat. Kaj to po vaše pomeni za slovensko identiteto?

V Ameriki, v Clevelandu, do sedaj ni nobene slovenske organizacije, ki bi temeljila na zgodovini priseljevanja Slovencev v ZDA ter bi povezovala in zapisovala delovanje vseh slovenskih organizacij, ki jih je v Ameriki več kot sto in so med njimi ene bolj, druge manj žive. V svetu muzeja, ki je bil odprt na St. Clairu, kjer je bila dolgo časa zelo živa slovenska naselbina – zdaj ni več, ker smo se večinoma vsi preselili – nas je kar nekaj vodilnih iz različnih slovenskih organizacij. V sklopu muzeja delujeta tudi slovensko rodoslovno društvo in knjižnica, čitalnica. Da bo muzej zaživel, bo moralo preteči še precej časa. Gradiva je

veliko, do sedaj so ga desetletja zbirali in hranili predvsem slovenski duhovniki. Upamo, da bomo prišli do več gradiva, ko se bo razširila vest o muzeju. Mislim, da bo v muzej marsikaj prišlo iz družinskih zakladnic, starih več kot 100 let. Dobro bi bilo zapisati tudi zgodovino in osebne zgodbe ameriških Slovencev. Zgodovina bo zapisana predvsem na zgoščenkah. Slovenski muzej in arhiv bosta tudi priložnost in možnost za zapis širše zgodovine Slovencev v Ameriki. Skupnost Slovencev v Clevelandu je bila zelo velika, vendar je bila vedno zelo razcepljena in raztresena ter se nikoli v preteklosti ni združila, da bi se napisala celotna zgodovina. Obstajajo le drobci, zato je slovenski muzej dobra priložnost, da bi to popravili.

Ali je slovenščina, ki živi med izseljenci v Ameriki, kaj drugačna od tiste, ki jo slišite, ko obiščete Slovenijo?

V Ameriki živim 37 let in slovenski jezik se je v tem času v marsičem spremenil, zlasti pogovorni jezik. Slovenijo obiščem vsako leto in vsakokrat zasledim kakšno besedo, ki je ne poznam. S tem da se je v Clevelandu odprl

V muzej bo prišlo marsikaj iz družinskih zakladnic, starih več kot 100 let. Dobro bi bilo zapisati tudi zgodovino in osebne zgodbe ameriških Slovencev.

lektorat slovenščine, bomo gotovo veliko pridobili. Poskušali bomo navdušiti čim več mladih, da bi ga obiskovali. Tudi sam se ga nameravam en semester udeleževati, predvsem zato, da izpopolnim svojo slovenščino. Med slovenskimi izseljenci so se ohranila tudi slovenska narečja: dolensko, gorenjsko, prekmursko; če se na primer srečamo s prekmurskimi izseljenci, se z njimi pogovarjamo v pogovorni slovenščini, ko pa začnejo govoriti med seboj, smo nekateri izgubljeni. Tudi v družinah starši z otroki navadno govorijo v slovenskem narečju. **L**

Tedenski utrip

V MOJI DEŽELI V Novi Gorici je 6. julija potekalo tradicionalno Srečanje v moji deželi, družabno srečanje slovenskih izseljencev, ki ga pripravlja Slovenska izseljenska matica. Zbralo se je med 1.000 in 1.500 obiskovalcev, pozdravil pa jih je vodja vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, državni sekretar Zorko Pelikan. Kot vsako leto so se Slovenci, ki so svojo novo domovino našli drugod po svetu, na srečanju med seboj spoznavali in se veselili. Izseljencem so se pridružili tudi Slovenci iz domovine. V bogatem kulturnem programu so se tokrat zvrstili nastopi pevskih zborov, med njimi MePZ slovenskega društva Kredarica iz Novega Sada in vokalna skupina Grgar, folklorne in gledališke skupine, poezijo pa so brali člani KD Gledališče na vrhovi Nova Gorica. Na ogled je bila razstava miniaturnih furmanskih vozov Janka Samse. Na Bevkovem trgu v Novi Gorici je tiskarski mojster Janez Rozman s potujočo staro tiskarno uprizorjal tiskanje Trubarjeve knjige. Dopoldne je v konkatedrali v Novi Gorici potekala slovesna maša, ki jo je daroval koprski pomožni škof Jurij Bizjak. V okviru prireditve je potekalo tudi snemanje radijske oddaje Koncert iz naših krajev. Pozdravni nagovor je imel državni sekretar Zorko Pelikan, ki je pohvalil dobro organizacijo srečanja in spodbudil udeležence k ohranjanju slovenstva, slovenskega jezika in povezav s Slovenijo. L. H.

Srečanje v moji deželi

SEJA SVETA VLADE Na seji sveta vlade za Slovence po svetu 7. julija se je slovenski premier Janez Janša zahvalil vsem Slovincem po svetu, ki so v obdobju predsedovanja Slovenije EU kakor koli pripomogli k organizaciji kulturnih prireditev in drugih dogodkov za promocijo Slovenije. Navzočim je predstavil glavne dosežke slovenskega predsedovanja EU in aktivnosti vlade za krepitev vezi med izseljenci in Slovenijo. Poleg odprtja centra za slovenske študije ter slovenskega muzeja in arhiva v Clevelandu, poenostavitve štipendiranja za mlade Slovence po svetu ne glede na državljanstvo ter finančne pomoči za slovenske poslovne klube po svetu je Janša izpostavil skorajšnjo vzpostavitev posebnega spletnega portala za Slovence po svetu, ki bo vseboval vse pomembne informacije in novice. Člani sveta slovenskih izseljenskih skupnosti iz Argentine, Avstralije, BiH, Brazilije, Francije, Kitajske, Nemčije, Srbije in ZDA so poročali o dejavnostih slovenskih skupnosti po svetu. Opozorili so na večje vključevanje mladih v društveno življenje in podali predloge za poglobljeno sodelovanje z domovino. Izpostavili so administrativne ovire pri urejanju postopkov v Sloveniji, potrebo po poenostavitvi glasovanja na volitvah ter željo po hitrejšem in boljšem obveščanju o novostih v Sloveniji. Predstavili so še prizadevanja za boljše poznavanje delovanja slovenskih izseljenskih skupnosti v Sloveniji ter za večjo medijsko prepoznavnost. L. H.

Seja sveta vlade za Slovence po svetu

Prekletstvo črnega zlata

Ana Müllner, foto: Reuters

Ob odkritju enormnih naftnih virov v Nigeriji je črno zlato postalo upanje za boljšo prihodnost države, a se je kmalu izkazalo za prekletstvo, saj je državi prineslo le še večjo razslojenost prebivalstva in korupcijo.

Različne države na svetu, ki razpolagajo z vedno bolj dragocenimi zalogami nafte, milijardne dobičke iz naftne industrije porabljajo v različne namene. Medtem ko na Norveškem večino denarja, ki ga prinesejo naftni derivati, vložijo v posebne sklade, ki se bodo sprostili šele čez nekaj desetletij, bližnjevzhodni naftni mogotci ustvarjajo dih jemajoče arhitekturne in gradbene presežke. Nigerija je verjetno edina država na svetu, kjer se je črno zlato izkazalo za pravo

prekletstvo. Tam se je po odkritju nafte stanje v državi poslabšalo na skorajda vseh ravneh.

Ko sreča pokaže hrbet Ko so iz močvirnatih tal delte Nigra leta 1956 pritekli prvi curki nafte, je imela Nigerija vse možnosti, da postane afriška zgodba o uspehu. Povpraševanje po surovi, »lahki« nafti, iz katere je mogoče z nizkimi stroški pridobiti bencin in dizelsko gorivo, je bilo ogromno. Sredi 70. let je Nigerija postala članica Organizacije držav iz-

voznic nafte (OPEC) in državni proračun so začeli polniti naftni dolarji. Takrat je vse kazalo na svetlo prihodnost te afriške države, v kateri živi 130 milijonov ljudi. A po nekaj desetletjih je realnost v Nigeriji povsem drugačna; zaradi prihoda naftne industrije v delto reke Niger sta povsem izumrla poljedelstvo in ribolov, katerih pridelki so hranili državo. Nigerija po ka-

Pet desetletij po odkritju nafte v Nigeriji je črno zlato stanje v državi poslabšalo na vseh področjih.

Nafta je za vedno spremenila delto Nigra.

Ubiti aktivist Ken Saro-Wiwa

Oboroženi napadi se zaradi socialnih nepravilnosti vedno bolj krepijo.

kovosti življenja močno zaostaja za vsemi drugimi državami izvoznici nafte, povprečni letni dohodek 1.000 evrov na prebivalca pa zaostaja celo za Senegalom, ki »živi« od izvoza rib in arašidov. Najbolj paradoksalno pri tem pa je, da mora država, ki razpolaga s peto največjo zalogo nafte na svetu, zaradi neprestanih napak in zastojev v njenih rafinerijah nafto pogosto celo uvažati.

Kam gre denar? Nerazumevanje aktualnega stanja v državi je toliko večje, če pogledamo statistiko; Nigerija na leto izvozi v povprečju za 50 milijard evrov nafte. In kako je lahko ena največjih svetovnih izvoznic nafte hkrati ena najrevnejših držav na svetu? Večina ljudi glavnega krivca vidi v pohlepnih multinacionalnih naftnih družbah in v do dna skorumpirani nigerijski vladi. Nigerijska vlada je svoje naftne zaloge nacionalizirala leta 1971, še pred prihodom tujih naftnih družb, med katerimi so nizozemski Royal Dutch Shell, francoski Total, italijanski Agip ter ameriški ExxonMobil in Chevron. Po sporazumu o naftnih vlaganjih ima nigerijska državna naftna družba 55- do 60-odstotni delež v vseh naftnih dejavnostih. Prihodki vsako leto strmo naraščajo; če je vlada v Abudži v letu 1995 dobila 190 milijonov evrov naftnega denarja, je ta številka v letu 2006 znašala kar 45 milijard evrov. In čeprav je v tem času vojaško diktaturo zamenjala demokratično izvoljena oblast, se korupcija še naprej zajeda v vsako poro političnega delovanja. V lanskem poročilu ZN ocenjujejo, da je v Nigeriji vsako leto zapravljenih ali ukradenih vsaj 70 odstotkov vseh prihodkov od nafte. In kdo porablja ta denar? Odgovor je preprost – vsi. Česar zase ne pograbijo predstavniki vlade, zapravijo vojaški poveljniki, državni uradniki in lokalni poglavari. Le redkokdaj pa kakšen odstotek pride do ljudi, ki jim je naftna industrija odvzela možnost preživljanja z ribolovom in s kmetijstvom ter jih pahnila v revščino. Treba je tudi dodati, da naftna industrija zaposluje izredno malo domačinov, le 35 tisoč. Samo v delti Nigra živi 30 milijonov ljudi in za preživetje slednjih bi morali v povprečju ustvariti tri milijone novih delovnih mest letno, odprejo pa jih povprečno 5 tisoč letno.

Vsakodnevni nemiri Glede na to se ne smemo čuditi, da so Nigerijci že pred desetletji začeli glasno opozarjati na kršenje njihovih pravic. Sprva na miroljuben način, a ko jih je vlada še naprej vztrajno ignorirala, so se začele oborožene vstaje, ki trajajo še danes. Največji val nasilja se je začel leta 1990, ko je vlada po zrežiranem sodnem procesu na smrt obsodila karizmatičnega pisatelja Kena Saro-Wiwa, ki je postal sinonim za boj za pravičnejšo porazdelitev naftnih dobičkov. V zadnjih letih odgovornost za večino napadov na plinovode, atentate na politične osebnosti, ugrabitve tujcev in uboje vladnih vojakov prevzema Gibanje za emancipacijo delte Nigra. Njihove vrste se iz dneva v

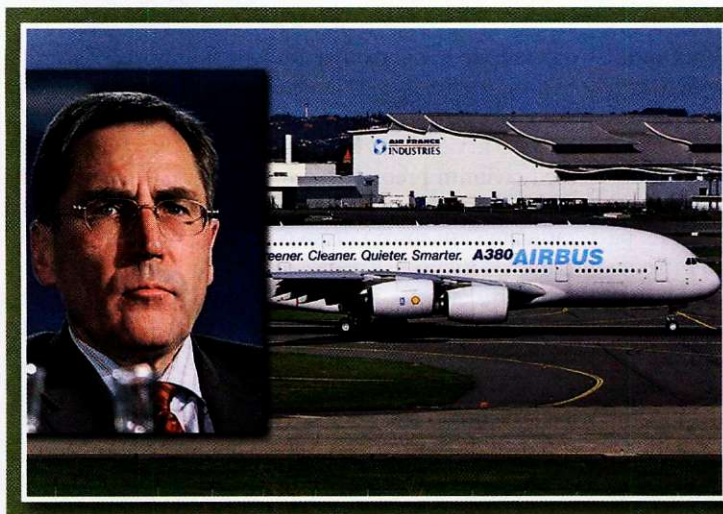
dan krepijo in njihovi napadi so vsakodnevni. Začarani krog nasilja pa je sklenjen vsakokrat, ko se nigerijska vlada po katerem od napadov upornikov s požigi zateče h krvavi ofenzivi, v kateri so dostikrat žrtve tudi med civilnim prebivalstvom. Veliko razburjenja med prebivalstvom in povečanje gverilskih napadov pa v zadnjem času sproža dejstvo, da se za nigerijsko nafto zanimajo kitajske družbe.

Nigerijska nafta ni samo umazala rok tamkajšnjih politikov in veljakov, temveč je pustila močan pečat tudi na okolju. Naftne družbe so dolgo delovale v delti, ki spada med največja močvirnata območja na svetu, ne da bi jim pri tem kdor koli gledal pod prste. Okoljske spremembe so prvič začeli analizirati šele leta 1992, več kot dve desetletji po začetku črpanja nafte. A ta čas je glavni vir onesnaženja v delti zemeljski plin, ki ga je v velikih količinah mogoče najti na naftnih poljih, vendar pa ga naftne družbe veliko raje zažigajo, kot da bi ga z večjimi stroški uskladiščile. Dolga leta je gorelo na stotine vrtin, pri tem pa je ob uhajanju toplogrednih plinov v ozračje nastajal kisli dež, ki je za vedno spremenil podobo tamkajšnje pokrajine. Onesnaženje pa

Kljub ogromnim zalogam nafte in zemeljskega plina je Nigerija med najrevnejšimi državami.

ne prihaja le iz oblakov, temveč tudi iz tal. Zaradi slabo vzdrževanih plinovodov prihaja do številnih izlitijske nafte in posledično do onesnaževanja podtalnice ter zastrupljanja zemlje. Nigerijska vlada je med letoma 1976 in 2001 dokumentirala skoraj sedem tisoč izlitijske nafte, kar je tako rekoč vsak dan eno! A glede na delovanje nigerijske vlade na drugih področjih marsikdo trdi, da je število izlitijske nafte v resnici mnogo višje.

Nigerijski paradoks Paradoks stanja v Nigeriji se najbolj pokaže v tem, da je vse od odkritja nafte Nigerija veljala za točko upanja za največje uvoznice nigerijske nafte – ZDA in Evropo. Nigerija je bila točka stabilnosti, kjer črpanje nafte pomeni veliko manj tveganja kot na nestabilnem Bližnjem vzhodu. A stanje na Bližnjem vzhodu je danes v marsikaterem pogledu stabilnejše kot v Nigeriji, kjer se zaradi vsakodnevnih napadov naftna industrija vedno bolj seli proti odprtemu morju, pri čemer se stroški črpanja enormno povečujejo. Nestabilnost v Nigeriji je velikokrat vzrok za zviševanje cen črnega zlata na svetovnih trgih. Če bi se črpanje nadaljevalo v zdajšnjem tempu, ima Nigerija dovolj zaloga za naslednjih 40 let. A zaradi popolnega koncentriranja na naftno industrijo ji po tem času grozi katastrofa v vseh pogledih. Če primerjamo Nigerijo in Bližnji vzhod, ugotovimo, da je bližnjevzhodno dogajanje vedno v ospredju (zahodnega) sveta, ki se posledično veliko bolj trudi za humanitarno pomoč prizadetim in za umiritev konflikta. Žal pa nigerijske naftne konflikte v večini primerov vlada in tuji vlagatelji preveč dobro prikrivajo, da bi se svet resnično lahko zavedel njihovih razsežnosti. ■

Priprli vodilnega v koncernu

Francoski organi so v okviru preiskave zlorabe notranjih informacij v evropskem letalskem in oborožitvenem koncernu EADS priprli nekdanjega izvršnega finančnega direktorja letalskega proizvajalca Airbus in sedanjega prvega moža družbe EADS v nemškem Dresdnu Andreasa Sperla. Sperl sodi v skupino vodilnih uslužbencev v družbi EADS, ki jih preiskujejo zaradi obtožb, da so prodali delnice koncerna v času pred razkritjem, da bo Airbusov program izdelave največjega potniškega letala na svetu A 380 zamujal. Po razkritju so se delnice krepko pocenile. Airbus sodi pod okrilje družbe EADS. Pred Sperlom so pristojni organi v omenjenem primeru priprli že tri nekdanje vodilne uslužbence družbe EADS oziroma Airbusa.

Nova naselja Izraelska komisija je odobrila graditev 920 novih stanovanj v vzhodnem Jeruzalemu. S tem so zadali nov udarec mirovnim pogovorom s Palestinci. Gre za graditev v soseski z več kot 1.000 prebivalci v vzhodnem Jeruzalemu. Izrael je zavzel in si priključil vzhodni del mesta po

vojni leta 1967, pri čemer pa ga mednarodna skupnost ali Palestinci niso podprli. Slednji so v nedavno obnovljenih mirovnih pogovorih znova zahtevali vzhodni Jeruzalem za prestolnico svoje države. Izrael je konec leta 2007 ob oživitvi pogovorov na konferenci v ZDA obljubil, da bo ustavil naseljevanje na zasedenem Zahodnem bregu. Sprtima stranema je s posredovanjem Egipta nedavno uspelo doseči dogovor o ustavitvi ognja, veljati pa je začel 19. junija.

Slovaški evri Slovaška je za svojo podobo na evrskih kovancih izbrala tri motive. Na kovancu za en in dva evra bo upodobljen dvojni križ na treh hribih, na ko-

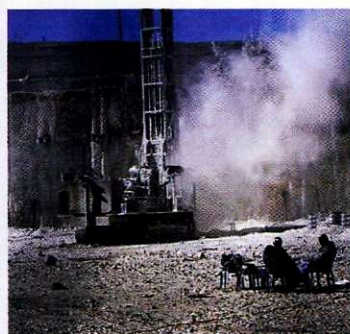

vancih za 50, 20 in 10 centov grad v Bratislavi, na treh kovancih za 5, 2 in 1 cent pa vrh Krivan v Tatrach. Dvojni križ na treh hribih simbolizira stabilnost in moč države. Grad v Bratislavi je simbol prestolnice in nacionalni spomenik. Vrh Krivan v Tatrach pa je povezan z zgodovinskimi dogodki slovaškega naroda. Je simbol slovaške suverenosti in njenega zgodovinskega ozemlja.

Zelo priljubljena Po podatkih javnomnenjske raziskave je nemška kanclerka, 54-letna Angela Merkel, med Nemci dosegla rekordno priljubljenost, pa tudi

sicer je bila v reviji Forbes razglašena za najvplivnejšo žensko na svetu. Po podatkih nemške raziskave kar 62 odstotkov prebivalcev Nemčije želi, da bi bila

TUJI TISK

Nature

Čarobne gobe

V zadnji raziskavi Univerze Johna Hopkina iz Baltimora so bolniki, ki so dobivali psilocibin, psihotropno sestavino halucinogenih gob, doživeli pozitivne učinke. V poročilu so navedeni argumenti v prid tistih, ki me-

nijo, da lahko z narkotiki blažijo stres, ki ponavadi spremlja hude bolezni, kot je na primer rak. Čeprav so 36 pacientom, kolikor jih je sodelovalo pri poskusu, dali samo po en odmerek narkotika, so le-ti poročali o dolgotrajnih pozitivnih učinkih in pomembnih spremembah. V ZDA bodo zato izvedli serijo novih raziskav v upanju, da bodo potrdili ugotovitve, da ima lahko samo en odmerek pozitiven vpliv na onkološke bolnike, ki se veliko vznemirjajo. Kljub vsemu ostaja še veliko nasprotnikov uporabe narkotikov v medicini, saj se lahko poleg pozitivnih učinkov pojavi tudi vse polno negativnih – izzovejo lahko tudi samomorilne misli.

The Guardian

Gneča na internetu

Vse več ljudi se odloča za spletne albume, na internetu gledajo filme in poslušajo glasbo. Ali se zaradi tega bližamo krizi interneta? Ali ste v zadnjem času na pošiljanje svoje elektronske pošte morali čakati dve, tri sekunde na-

mesto običajnega delca sekunde? Morda ste si celo nalili skodelico čaja, medtem ko ste čakali na nalaganje spletne strani s fotografijami? Se vam je zazdelo, da ste se namesto v letu 2008 znašli v letu 1998, ko so bile vse povezave še počasne? Če je tako, potem je to zato, ker v tem trenutku isto spletno stran gleda nekaj tisoč ljudi. Tako se začneja kriza interneta. Ker čedalje več uporabnikov gleda spletno televizijo in poslušja glasbo, obstaja resna nevarnost, da spletna infrastruktura ne bo vzdržala. Medtem ko se možno, ki jih ponujajo spletne strani, nenehno širijo, pa se možnosti povezav in materialne konstrukcije, ki omogočajo internet, ne modernizirajo.

kanclerka in predsednica konservativne CDU Angela Merkel na volitvah prihodnje leto izvoljena za drugi štiriletni mandat. Tako visoke podpore javnosti Merklova doslej še ni imela. Skoraj polovica jih je mnenja, da se je Merklova izboljšala, odkar se je leta 2005 v zgodovino zapisala kot najmlajša nemška kanclerka ter hkrati prva ženska in prva oseba iz vzhodnega, nekdanjega komunističnega dela Nemčije, ki je bila izvoljena za predsednico vlade.

Radioaktivno V jedrski elektrarni na jugu Francije je iztekla tekočina z radioaktivnim uranom. Pri tem je nekaj steklo v bližnji reki, zaradi česar so oblasti v okoliških mestih prepovedale pitje izvirske vode, ribarjenje, plavanje in namakanje zemlje. Iz elektrarne Tricastin, ki je kakih 40 kilometrov od Avignona, je izteklo okoli 30 kubičnih metrov tekočine, ki je vsebovala 12 gramov urana na liter. Šlo naj bi za

naraven neobogateni uran, ki je sicer strupen, a zelo malo radioaktiven. Tekočina naj bi v tla ter v reki Gaffiere in Lauzon iztekla med izpiranjem rezervoarja, natančen vzrok nesreče pa za zdaj ni znan. Koncentracija urana v reki Gaffiere je bila 1000-krat višja od običajne, a se je hitro zmanjševala.

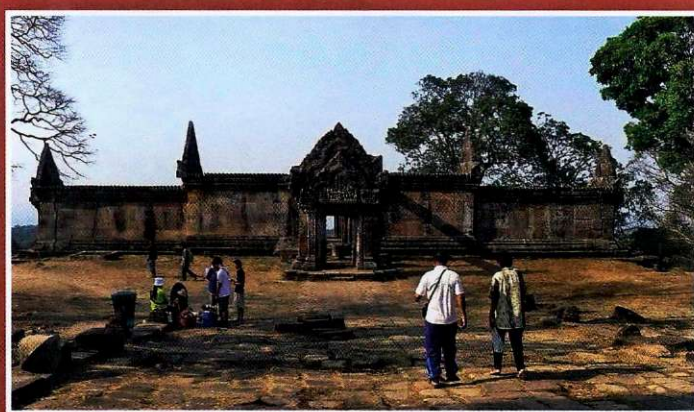
Izstrelili raketo Iz centra za izstrelitev raket v Korououju v Francoski Gvajani so v krožnico izstrelili evropsko raketo Ariane-5. Raketa je s seboj ponesla satelit ProtoStar 1, ki bo rabil za prenašanje videa in telekomunikacijske storitve za Bližnji vzhod in Severno Afriko. Raketo bi morali izstreliti že nekaj dni prej, vendar so izstrelitev zaradi tehničnih težav preložili. To je že četrti letošnji start rakete vrste Ariane, ki so jo tokrat okrasili z logotipom predsedstva Evropske unije – z zastavo EU in Francije, predsedujoče EU. Ariane-5 je edina komercialna nosilna raketa, ki lahko v vesolje namesti tudi dva satelita. Izstrelitev so prenašali tudi prek interneta.

Nesrečniki V čolnu z nezakonitimi priseljenci, ki je iz severne Afrike priplul na jug Španije, je umrlo 15 ljudi, med njimi devet majhnih otrok. Policija je čoln ponoči prestregla ob obali v po-

krajini Almeria, na krovu pa je bilo še 35 preživelih, med njimi nosečnica. V želji, da bi dosegli obalo Španije, je v letu 2007 na morju umrlo 921 Afričanov. Od teh jih je 732 umrlo takoj po začetku potovanja ob severozahodnih afriških obalah, medtem ko jih je 189 umrlo v bližini španske obale. Begunci so se na pot večinoma podali iz podsaharske Afrike, medtem ko jih je bilo s severa Afrike 287, poleg njih pa še pet Azijcev. Španija

je v zadnjih letih najpogostejši cilj nezakonitih priseljencev, ki se na plovbo s severozahoda Afrike največkrat podajo proti Kanarskim otokom.

Spomeniki svetovne dediščine

Člani Unescovega odbora za svetovno dediščino so na seznam uvrstili še 27 spomenikov kulturne in naravne dediščine. Status so podelili 19 kulturnim in osmim naravnim spomenikom. Status Unescovega spomenika ima sedaj 878 območij: 679 kulturnih, 174 naravnih ter 25 mešanih. Spomeniki so razpršeni v 145 državah po vsem svetu.

VIR: STA

TUJI TISK

Mignews

Preverjanje pristnosti

Znanstveniki in umetnostni zgodovinarji so, kot pravijo, odkrili metodo, ki nezmotljivo ugotovi pristnost oziroma nepristnost slikarskih del, ki so bila naslikana tudi po letu 1945, in sicer s pomočjo meritev ravni izoto-

pov cezija 137 in stroncija 90. Ti izotopi niso naravnega izvora in prihajajo v atmosfero pri jedrskih eksplozijah. Od trenutka prve poskusne jedrske eksplozije v New Mexicu julija 1945 in po bombardiranju japonskih mest Hirošime in Nagasakija so po vsem svetu izvedli okoli 2.000 jedrskih poskusov. Stranska produkta teh poskusov sta omenjena izotopa, ki pronicata v tla in rastline. Naravna olja, v katerih sta tudi izotopa in ki jih pridobivajo na primer iz lanelnih semen ter se uporabljajo kot vezivne komponente v barvah, so v večini umetniških slik, naslikanih po letu 1945.

The Times

Zamrznjeno zdravje

Kot je pokazala raziskava, se otroci, ki so se rodili s pomočjo oploditve in vitro, redkeje rojevajo nedonošeni ali premalo razviti, če so se razvili iz zarodkov, ki so bili zamrznjeni. Pokazalo se je, da je vmešanje

tako imenovanih zamrznjenčkov popolnoma varna metoda. Druga skupina raziskovalcev je na konferenci Evropske družbe za reprodukcijo človeka in embriologije v Barceloni sporočila, da se je število uspešnih poskusov umetne oploditve povečalo za 15 odstotkov s pomočjo indeksa, ki kaže na sposobnost preživetja in s pomočjo katerega so izbirali zarodke z največjo možnostjo za zdravo nosečnost. Danski zdravniki pa so ugotovili, da je teža dojenčkov, ki so zrasli iz zamrznjenih zarodkov, v povprečju za 200 gramov višja kot teža »običajnih« dojenčkov in da so tudi bolj zdravi.

Dr. Lovro Šturm

Ne morem se otresti občutka o političnem ravnanju sodnikov

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Dr. Lovro Šturm je po letih najstarejši član Janševe vlade. Po doktoratu iz javne uprave je večji del svoje kariere preživel kot predavatelj na ljubljanski pravni fakulteti in bil predstojnik Inštituta za javno upravo. Med letoma 1990 in 1998 je bil ustavni sodnik, leta 2000 pa je bil v Bajukovi vladi minister za šolstvo in šport. Od leta 2004, ko je oblast prevzela vlada Janeza Janše, je minister za pravosodje. Je tudi vodja volilnega štaba Nove Slovenije (NSi) pred septembrskimi parlamentarnimi volitvami.

Gospod minister, včeraj (pogovor z ministrom je bil v četrtek, 10. julija) ste na Zboru za republiko strnili nekaj vtisov iz minulega polletnega obdobja slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Med drugim ste omenili enakopravnost slovenskega jezika v evropskih institucijah.

Govoril sem o svojih osebnih izkušnjah in doživljanju predsedovanja Svetu EU na področju pravosodja. Dejal sem, da je bilo zame vedno znova navdušujoče spoznanje o mestu, ki ga ima slovenščina v Evropski uniji. Slovenščina je namreč povsem enakopravna z drugimi uveljavljenimi evropskimi jeziki. Govorili smo slovensko in v slovenščino se je prevajalo na vseh sestankih evropskega sveta. Vendar to ni vse, saj so vsi pravni akti Evropske unije, objavljeni v uradnem listu Evropske unije, zapisani tudi v slovenskem jeziku. Ne nazadnje so v slovenščini objavljene tudi vse sodbe evropskega sodišča. In ko sem se obrnil na Evropsko centralno banko z nekim vprašanjem, sem pisal v slovenščini, tudi odgovor s podpisom direktorja Evropske centralne banke sem dobil v slovenščini. Ob tem sem si mislil, da je slovenščina res priznana kot popolnoma enakovredna z vsemi evropskimi jeziki ter da bi bili Trubar, Prešeren in drugi predniki, ki so si prizadevali za uveljavitev slovenščine, res veseli.

Kako pa ocenjujete stanje demokracije v Evropski uniji? Po referendumu na Irskem se veliko govori o t. i. demokratičnem deficitu ...

Kar se tiče demokratičnega deficita, sem opozoril, da mora biti Slovenija pri uporabi tega pojma vendarle nekoliko previdnejša, ker o demokratičnem deficitu govorijo predvsem velike države. Res je, da je treba institucije Evropske unije približati ljudem, čeprav so mnoge že takšne, da so po meri ljudi, vendar nismo dovolj storili, da bi vse evropske državljane seznanili z delovanjem evropskih institucij. Ko govorimo o demokratičnem deficitu, se moramo zavedati, da si zlasti velike države, ki imajo veliko prebivalcev in zato tudi veliko poslancev v evropskem parlamentu, želijo, da bi večino ali pa kar vse odločitve v Evropi sprejemal evropski parlament. To pa je za nas manj ugodno od sedanjega načina odločanja, ko se glavni pomembnih zadev sprejme v evropskem svetu. V njem vse države sodelujejo enakopravno ne glede na velikost. V reformni pogodbi je bilo sicer določeno odstopanje od načela soglasnega odločanja, vendar še vedno z zahtevano kvalificirano večino. Zato ni v korist Slovenije kot majhne države, da v ospredje postavlja demokratični deficit, kar pomeni izključno odločanje v evropskem parlamentu. V njem se namreč naši maloštevilni poslanci povsem izgubijo.

Omenili ste tudi zelo dobro sodelovanje v evropskih institucijah. Ali zaznavate veliko razliko med delovanjem evropskih in slovenskih institucij, zlasti političnih?

Tudi to me je vedno znova presenetilo, kajti v vseh evropskih institucijah vlada duh sodelovanja. Uveljavlja se etos partnerstva, skupnega iskanja rešitev. Vsi si prizadevajo, da se iščejo skupne rešitve. Pri težavah in zadržkih zaradi lastne notranje ureditve neke države si druge države pa tudi obravnavana država

prizadevajo, da se najde skupna rešitev, ki bi ustrezala vsem. Skratka, tam ne boste našli na to, da bi kdo metal polena pod noge drugim. V tem pogledu je situacija popolnoma drugačna od slovenskih razmer.

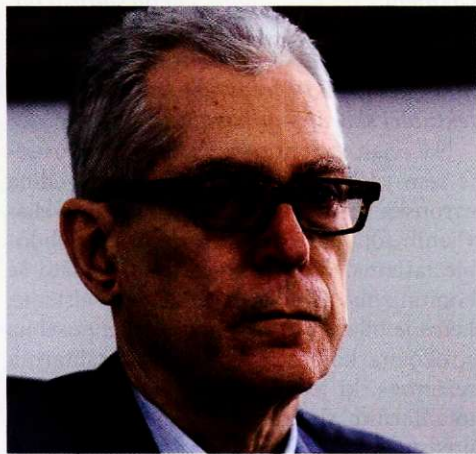
Omenili ste tudi, da je Slovenija edina evropska država, ki je doživela vse tri totalitarizme prejšnjega stoletja. Glede na to, da je letos šestdeseta obletnica sprejetja Splošne deklaracije o človekovih pravicah, lahko pričakujemo, da bo komunizem po statusu dokončno izenačen z nacizmom in fašizmom glede na to, da so še pred nekaj desetletji mnogi evropski (predvsem francoski) intelektualci skoraj malikovali stalinizem?

Na sejah evropskega sveta za pravosodje sem večkrat dejal, da je Slovenija edina evropska država vseh treh v Evropi uveljavljenih totalitarizmov. Preživeli smo obdobje fašizma, nacionalsocializma in nato še komunizma. Gre za tri totalitarne sisteme. Letos je bila v Bruslju organizirana posebna strokovna konferenca »Zločini totalitarnih režimov«, ki je bila namenjena evropskim totalitarnim sistemom. Na njej so bili tudi predstavniki iz Slovenije, ki so opisali izkušnje, izdan bo poseben zbornik o tej konferenci, ki bo predstavil vse razprave tudi v slovenščini. Konferenco je pripravila evropska komisija v sodelovanju s slovenskim predsedstvom v Evropski uniji.

Po izteku slovenskega predsedovanja je mogoče slišati številne pohvale na račun Slovenije. Kakšen pečat je Slovenija pustila v času svojega predsedovanja na področju pravosodja?

Dosegli smo zelo veliko, kajti področje, ki ga pokrivamo skupaj s kolegom ministrom Matejem, to je področje za notranje zadeve in pravosodje, je najbolj razvijajoče se področje v Evropski uniji. V njem sprejemamo več kot 30 odstotkov vseh zakonodajnih aktov ▶

► Evropske unije. Na tem področju smo zelo uspešni, saj smo sprejeli med drugim direktivo o varstvu okolja, ki določa kazensko odgovornost na področju varstva okolja. To je bil sploh prvi primer, da je bila takšna direktiva sprejeta, in pomeni pomemben preboj pri varovanju okolja. Naslednji korak je bil storjen pri preživninah. Tu nam je uspelo priti do dogovora, da se opravi postopek medsebojnega preverjanja glede preživnin otrokom iz zunajzakonskega razmerja v primeru čezmejnih sporov. To je zelo velik napredek, ki bo bistveno olajšal izvršbo in uveljavljanje preživnin za otroke in druge upravičence. Med predsedovanjem smo popolnoma sami pripravili tudi iniciativo za sprejetje novega okvirnega sklepa, s katerim smo dopolnili drugih pet okvirnih sklepov o tem, kako soditi osebam v njihovi nenavzočnosti. S tem sklepom smo bistveno izboljšali njihove pravice v takih primerih. Končno naj omenim še spremembo pravnega instrumenta Evropske unije o boju proti terorizmu. Veljavni pravni instrument smo nadgradili z omembo novih kaznivih dejanj, kot sta novačenje za terorizem in uporaba internetnega omrežja za širjenje terorizma. Pri vsem tem je najbolj zanimivo to, da smo vse, kar smo dosegli pri direktivi o kazenskoopravnem varstvu okolja ter pri varstvu pred terorizmom, že vnesli v domačo za-

Pred kratkim je vrhovno sodišče razveljavilo razsodbo upravnega sodišča, ki je vaše neimenovanje Aleša Zalarja za predsednika ljubljanskega okrožnega sodišča označilo za nezakonito in diskriminatorno. Zadeva je vrnjena v vnovično odločanje upravnemu sodišču. Ali tokrat pričakujete drugačno razsodbo?

Vrhovno sodišče je navedlo razloge, zaradi katerih je razveljavilo prvostopenjsko sodbo. Ti razlogi so takšni, da pričakujem, da bo vnovično odločanje vsekakor potrdilo pravilnost moje prvotne odločitve.

Ko je v javnost novembra lani prišla razsodba upravnega sodišča, so predstavniki opozicije zahtevali vaš odstop, saj so omenjeno razsodbo imeli za pravnomočno.

Bili so številni očitki iz vrst opozicije, tudi zahteve po odstopu, češ da zaradi tega ne smem predsedovati evropskemu svetu. Vsi, ki so se tako izrekli, so seveda s svojimi izjavami komentirali sodno odločbo, ki še ni bila dokončna in proti kateri je bilo mogoče uporabiti pravno sredstvo. Izkazalo se je, da je bilo to pravno sredstvo tudi uspešno. S tem so nedopustno posegali v nemoteno delovanje sodne veje oblasti, kajti njihove izjave pomenijo določen pritisk na samo sodišče, kako naj se opredeli.

Aleš Zalar, ki je sedaj aktiven v LDS, je napovedal ustavno pritožbo na odločbo vrhovnega sodišča; pri tem se sklicuje na odločbo ustavnega sodišča z 12. junija, češ da ni pritožb v upravnem sporu.

To možnost seveda ima, vendar počakajmo. Sam sem prepričan, da z ustavno pritožbo ne bo uspel. Razlogi, ki jih navaja, niso dovolj utemeljeni.

Kako pa komentirate njegove kritike, da ste kot minister doživeli popoln fiasko in da niti vam niti ministru Virantu in tudi vladi ni uspelo najti rešitve za sodne zaostanke? Omenil je tudi, da potrebujemo povsem novo pravosodno politiko.

Na delo sodišč ta stavka, ki dejansko ni stavka, ampak delo v obliki sodniške norme, ne bo imela vpliva.

konodajo. V tem smo prvi med evropskimi državami. Imeli smo to ugodno okoliščino, da smo v državnem zboru spreminjali kazenski zakonik, v katerem so vsi tisti členi, ki smo jih sedaj vnesli tudi v evropsko zakonodajo. Tako smo dejansko že sinhronizirani z evropskim pravnim redom. Naj ta prikaz končam s tem, da smo sprejeli še direktivo o mediacijah, kar je pomembno na evropski ravni, v slovenskem parlamentu pa smo sprejeli zakon o mediacijah.

Rešitev za odpravo sodnih zaostankov smo seveda našli. Na eni strani smo temeljito izboljšali veljavno zakonodajo. V tem mandatu smo sprejeli več kot 60 sprememb ali povsem novih zakonov s tega področja. Večina teh sprememb je bila namenjena predvsem temu, da poenostavimo sodne postopke in skrajšamo njihov čas. Vse te spremembe – nekatere so zelo daljnosežne – bodo bistveno vplivale na skrajševanje sodnih postopkov. Naj samo omenim, da bodo mora-

la v vseh civilnih zadevah sodišča na drugi stopnji, to so višja sodišča, ki ta čas nimajo sodnih zaostankov, sedaj o zadevah odločati dokončno in ne vračati odločanja sodiščem prve stopnje, kot se je dogajalo doslej. To bo bistveno skrajšalo trajanje sodnih postopkov. Poleg tega smo v tem mandatu bistveno izboljšali prostorske razmere sodišč.

Ste torej s projektom Lukenda uspeli? Slovenija namreč še naprej plačuje kazni zaradi sodnih zaostankov ...

To so osamljeni primeri iz preteklosti, ki so še v postopku pred evropskim sodiščem, vendar omenjeno sodišče pritožb ne sprejema več, ker smo težave s trajanjem sodnih postopkov medtem uredili.

Sodniška stavka torej ne ogroža skrajševanja sodnih postopkov?

Ta čas ne, kajti upoštevati moramo, da smo v času sodnih počitnic, sodniki imajo tudi 40 dni dopusta, večinoma ga porabijo v tem letnem času. Na delo sodišč ta stavka, ki dejansko ni stavka, ampak delo v obliki sodniške norme, ne bo imela bistvenega vpliva, še zlasti ne, če se bodo sodniki strogo držali zakona, ki nalaga, da zadeve rešujejo po vrsti, in bodo najprej reševali najstarejše zadeve. Če bodo reševali najstarejše zadeve, potem bodo pomembno vplivali na skrajševanje sodnih zaostankov. Če pa bodo najprej reševali lažje zadeve, bodo ravnali v nasprotju s pravnim redom, ki nalaga način reševanja zadev. Pričakujem, da bo na koncu prevladal razum in da bo prišlo do dogovora. Sam sem vedno rekel, naj spor, če obstaja, reši sodišče. O sporu odloča ustavno sodišče in upam, da bo o sporu glede sodniških plač odločilo čim prej. Izvršilna oblast bo odločbo ustavnega sodišča spoštovala.

Če se ne motim, ste sodnikom stavko odsve-tovali, dokler je plačni sistem sodnikov na ustavnem sodišču?

Seveda. V času do odločitve ustavnega sodišča smo sodnikom ponudili kompromisno rešitev, in sicer da jim zagotovimo posebno nagrado za povečan obseg dela. V ta namen smo že imeli določene tri milijone evrov, zagotovili pa smo še nove tri milijone, ki so ta čas še na razpolago, vendar so sodniki žal to možnost odklonili. Ta sredstva pomenijo v povprečju zvišanje sodniških plač za 15 odstotkov, kar z drugimi besedami pomeni napredovanje za štiri plačne razrede. Štirje odstotki pomenijo en plačni razred. Mislil sem pač, da bi si v tem vmesnem obdobju sodniki pač porazdelili šest milijonov evrov. Vendar so sodniki to možnost odklonili in se odločili za tožbe proti državi. Najbolj ne-navadno pa je, da bodo državo tožili zaradi sklepov, ki jih je državni zbor sprejel že leta 1997, to je v času, ko je vladala LDS. Kako

nenavadno, da so se po enajstih letih spomnili na to, zato se ne morem otresti občutka, da gre v tem primeru za izrazito politično ravnanje sodnikov. Dokler je bila na oblasti prejšnja politična opcija, se za plače sploh niso zmenili, sedaj ko smo jim z novo plačno reformo izboljšali plače, pa so začeli stavkati in vlagati tožbe za 100 milijonov evrov, kar bi šlo na račun davkoplačevalcev, za zadnjih enajst let. V vseh prejšnjih vladah pa niti ust niso odprli.

Če se vrnem k primeru Zalar: za predsednika ljubljanskega okrožnega sodišča ste nato imenovali Andreja Barago. Slednji je nedavno postal tarča kritik notranjega ministra Dragutina Mateja, češ da je kot dežurni preiskovalni sodnik zavrnil predlog za hišno preiskavo v zadevi Zidar-Penko, pri tem pa naj bi bil v prijateljskem odnosu z nekdanjim tožilcem Boštjanom Penkom. Omenjena Matejeva izjava je bila deležna številnih kritik tako s strani vrhovnega sodišča kot sodniškega društva in opozicije, slednja pa je bila zelo kritična tudi do vaših izjav.

Izjav kolega Mateja seveda ne morem komentirati, za to nisem pristojen. Lahko rečem le, da sem izjavo, ki sem jo podal v tem primeru, začel s stavkom, da je treba vsako odločitev sodišča spoštovati. In tudi ta odločitev, ki jo je sprejel Baraga, je bila spoštovana in tako izvršena. Nisem se izrekel, ali je ta odločitev dobra ali slaba, pravno pravilna ali nepravilna. Nobenega takšnega komentarja nisem izrekel. Dejal pa sem, kaj takšna odločitev pomeni. Za pregled avtomobila je treba pridobiti nalog za hišno preiskavo, kajti avtomobil se ima za del stanovanja. To je bil predmet odločitve preiskovalnega sodnika, ki je pač odločil, da ni razloga za hišno preiskavo in s tem za pregled avtomobila. To verjetno pomeni, da se ne samo tožilci, temveč tudi sodniki lahko neovirano srečujejo javno ali na zasebnih krajih z osebami, ki so udeleženci preiskovalnih postopkov.

Menite, da se vlada v primeru aretacije Ivana Zidarja in Boštjana Penka v delo tožilstva in policije ni vmešavala, dejali pa ste tudi, da pravosodni minister tega ne sme vedeti, saj gre za politično funkcijo. Kje je meja med izvršilno in sodno vejo oblasti?

Organi odkrivanja in pregona morajo delovati samostojno in neodvisno. In to tudi počno. Za ta dogodek sem izvedel šele naslednji dan iz časopisov.

Pa obstajajo mehanizmi, ki varujejo pred morebitnimi pristranskimi odločitvami kot posledico osebnega znanstva?

Na prvem mestu je treba omeniti, da tega v celoti s pomočjo zakonskih ukrepov ni mogoče predvideti niti preprečiti. Na prvem mestu mora biti zavest vseh, ki delajo

Sloveniji kot majhni državi ni v korist, da v ospredje postavlja demokratični deficit, kar pomeni izključno odločanje v evropskem parlamentu.

v pravosodju, da so stvari, ki niso v skladu z etičnim kodeksom ravnanja pravosodnih funkcionarjev. To preprečuje, da bi se očitki o pristranosti sodnikov ali tožilcev sploh pojavili. Tako eni kot drugi opravljajo zelo odgovorno delo. Del odgovornosti je tudi zahteva po nepristranosti. To zajema še višjo varovalno zahtevo, namreč videz nepristranosti. Nobenega pravega razloga ne sme biti za kakršen koli dvom o nepristranosti odločitve. To ne nazadnje zahteva tako slovenska ustava, ki zaradi zagotavljanja pravic drugih govori o pravici do nepristranskega sojenja, kot tudi evropska konvencija o človekovih pravicah, ki govori o poštenem sojenju.

Leta 2005 je ministrstvo za pravosodje znižalo notarske tarife, notarska zbornica pa je na ministrstvo za pravosodje poslala predlog za dvig vrednosti notarske točke. Pri tem se vodstvo notarske zbornice sklicuje na rast življenjskih stroškov. Lahko torej pričakujemo vnovično podražitev notarskih storitev?

Do zvišanja notarskih tarif ne bo prišlo. Ob tej priložnosti bi rad povedal, koliko so ljudje, ki uporabljajo notarske storitve, od oktobra 2005 do danes pri tem prihranili, ker je ministrstvo znižalo notarske tarife. Znani so že izračuni, ki kažejo, da so uporabniki notarskih storitev od oktobra 2005 do danes prihranili 65 milijonov evrov. Toliko znašajo prihranki vseh uporabnikov notarskih storitev.

Notarji se sklicujejo na podatek, da so življenjski stroški narasli za 19 odstotkov od zadnje spremembe cene notarske točke.

Sedanji tarifni sistem omogoča dovolj manevrskega prostora, tako da po naši oceni ni potreben dvig cen notarskih storitev.

Ministrstvo je pred kratkim izdalo zbornik dokumentov o privilegijih slovenskih političnih funkcionarjev iz časa prejšnjega režima. Zakaj je takšen zbornik izdalo ministrstvo za pravosodje, ne pa na primer kakšen zgodovinski inštitut?

Kot veste, je v okviru ministrstva deloval sektor za popravilo krivic in narodno spravo, ki je bil sicer preoblikovan v zavod Študijski center za narodno spravo, vendar so sodelavci, ki so zgodovinarji, po več kot pol leta zbiranja dokumentov izdali omenjeno publikacijo. Sicer pa je vladna komisija za popravilo krivic, ki ji minister za pravosodje daje strokovno pomoč in prostore, v času tega mandata zelo povečala obseg svojega dela. Ko smo začeli mandat, so bili veliki za-

ostanki, danes pa ni več nerešenih zadev. V tem času smo rešili 17 tisoč vlog.

Aktivni ste tudi v NSi, kjer ste po programskem posvetu na tiskovni konferenci 5. julija dejali, da program NSi temelji na vrednotah, varnosti in človekovem dostojanstvu. Na katerih vrednotah temelji program NSi?

Gre za tradicionalne slovenske vrednote, zagotovo pa je na prvem mestu skrb za družino. V zadnjih letih beležimo razveseljav dvig števila rojstev. Ne bom rekel, da je to zasluga te vlade, veseli pa nas, da je do tega prišlo med mandatom te vlade in da smo tudi na tem področju sprejeli številne ukrepe, ki ustvarjajo razmere za ustvarjanje družine in njeno povečanje. Pripravljamo pa še nove predloge in pobude, kajti ohranjanje družine in skrb zanjo je temeljnega pomena za Slovenijo, in vse, kar je dobro za Slovenijo, je dobro tudi za NSi. Ne smemo pozabiti, da nas je samo dva milijona in da moramo rodnost ne samo ohraniti, ampak tudi povečati. Smo v samostojni državi in se moramo odzivati na številne izzive, zlasti v zvezi z globalizacijo.

Boste na jesenskih volitvah kandidirali za poslanca?

O tem razmišljam, zadnja beseda še ni bila izrečena. Življenje je pač vedno polno izzivov. **D**

Znamenita romarska cerkev sv. Primoža in Felicijana nad dolino Črne

Črna, kaolin in partizani

V. M.

Vinko Rifel je napisal že več zgodovinskih prispevkov z območja Kamnika. Leta 2004 je izšla njegova knjiga *Dolina Črne in njeni prebivalci*, leta 2006 pa je izdal še knjigo *Pridobivanje kaolina v dolini Črne in kalcita v Stahovici*.

Dolina Črne leži severovzhodno od Kamnika, skozi njo pa vodi cesta čez preval Črnivec proti Gornjemu Gradu oziroma v Zgornjo Savinjsko dolino. Na zahodni strani se dolina pri Stahovici priključi dolini Kamniške Bistrice, na vzhodni pa se čez preval Črnivec prevesi na štajersko stran. Razmeroma ozka dolina leži v smeri zahod-vzhod, dolga je petnajst kilometrov in

široka približno dvesto petdeset metrov. Na severni strani se nad njo dvigajo strma pobočja Velike planine, proti jugu pa planota Vovarja z vasjo Gozd. Iz Stahovice pelje regionalna cesta po dolini ob potoku Črna in se povzpne na Črnivec, na nadmorsko višino 902 m.

Skozi Črno in čez Črnivec Nastanek naselij v dolini Črne sega v drugi kolonizacijski val nase-

ljevanja med 13. in 15. stoletjem, sicer pa se nekatera naselja v dolini zaradi ohranjenih listin in drugega gradiva omenjajo razmeroma zgodaj. Prehodnost doline pa prebivalcem ni prav nič koristila v času turških vpadov v 15. stoletju, ko so manjši valovi turške vojske na roparskih pohodih proti Štajerski pustošili tudi po dolini Črne.

Leta 1770 so oblasti oštevilčile hiše in s tem ustvarile upravno-

statistična naselja in kraje, kakor jih imamo danes. Prve hišne številke so bile podeljene glede na zaporedni nastanek hiš v vasi. Cesto po dolini čez preval Črnivec in naprej na Štajersko so začeli graditi leta 1863, prej je bil le slab kolovoz. V predvojni Jugoslaviji je bila to banovinska cesta. Staro ime za dolino je Črna dolina, potok, ki teče skozi dolino, se je imenoval Črni potok. Dolina je dobila ime po temnih grafitnih

plasteh, ki so vidne zlasti ob potoku Črna. Prav tako se je preval Črničec včasih imenoval Črničec ali Črnelec. Pod vrhom Črničca izvira potok Črna, ki se je včasih imenoval Črničec. Dolina je bila že tedaj gospodarsko razvita. Ob potoku so stali objekti na vodni pogon: šest mlinov, štiri žage, dve kovačnici in dve obrtni delavnici, ki sta izrabljali vodno moč potoka Črna. To dokazuje, da so domačini znali s pridom izrabljati vodno energijo.

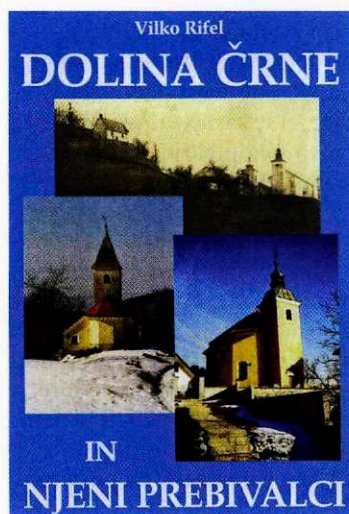
Apno in kaolin V dolini Črne se je tudi rudarilo, v rudniku so kopali kaolinovo rudo. Domačini, ki so imeli v lasti zemljo, so se ukvarjali s poljedelstvom in z živinorejo. Samo s kmetovanjem se ni dalo preživeti, zato so se ukvarjali tudi z vozarjenjem, žganjem apna za prodajo, nabiranjem in prodajo gozdnih sadežev. To jim je prinašalo dodaten vir zaslužka. Ob okrajni in deželni cesti, ki je bila pripravna za odvažanje, je stalo več apnenic. Vozarji so apno vozili v »trugah« na vozovih do kupcev ali so ga prodajali po hišah. Nekdaj je cvetela trgovina z lesom, niso pa prevajali samo lesa, ampak so vozili tudi druge tovore, kajti vozarjenje je prinašalo dober zaslužek. V dolini Črne so vozarji prevajali predvsem les, apno, oglje in kaolinovo rudo.

Domačini, ki niso premogli svoje zemlje, predvsem kajzarji in bajtarji, so delali v rudniku, hodili drvarit iz doline. Zlasti v obdobju pred prvo svetovno vojno se je povečal val izseljencev. Mladi fantje in možje pa tudi ženske so odšli za delom. Največ jih je odšlo na Hrvaško, nekaj pa na Ogrsko, v Bosno, Romunijo in celo v Ameriko in Rusijo.

Tragedija v Črni Vinko Rifel je v knjigi *Dolina Črne in njeni prebivalci* (Krajevna skupnost Črna, 2004) na kratko prikazal zgodovino tega območja, tragedije med drugo svetovno vojno in revolucijo, vasi, vse štiri cerkve s fotografijami pa tudi kapele.

Tako med drugim lahko beremo, na kako grozovit način so se poleti 1942 Nemci znesli nad domačini, potem ko so pred tem domači partizani izvedli eno od

tipičnih akcij slovenskih komunistov v tistem času. Vse po vrsti so imele katastrofalne posledice. Kaj se je dogajalo v Črni? V noči na 5. julij 1942 so partizani pred osnovno šolo v Gozdu (to šolo so decembra 1944 zaminirali in razstrelili) ustrelili »izdajalca«, kot so ju imenovali, Gustlja Kramarja z Litijskega in domačina Florijana Pirca iz bližnjega Podstudenca. Po dejanju so umorjena pustili ob cesti pred šolo, potem pa so pripravili zasedo. Ko so se iz Kamnika oz. Stahovice z dvema avtomobiloma pripeljali posebna komisija in orožniki, da bi si dogodek ogledali, so jih partizani iz zasede napadli in oba avtomobila uničili. Sledilo je strahovito maščevanje. Istega dne so se morali domači moški zgledati na vajah vermanskega v Stahovici. Nemci so jih s tovrstnimi odpeljali v Kamnik, tam zasliševali, potem pa so jih petdeset določili za povračilni ukrep ustrelitve. Na kraju partizanskega napada so ustrelili 50 moških, večinoma domačinov. Enega med njimi, Franca Romšaka, so izpustili oz. so ga poslali,

da poišče partizane in jim izroči pismo, v katerem je pisalo, da se bodo Nemci poslej na enak način maščevali za vsakega svojega padlega vojaka. Partizani seveda ne bi bili partizani, če Romšaka ne bi potem ustrelili.

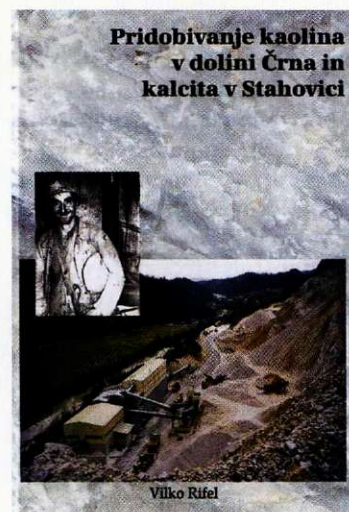
Ker pa so partizani zasledovali le svoje sebične ideološke (komunistične) cilje ter jih žrtve in posledice uničevanj niso zanimale (med partizanskimi napadalci pri omenjeni tragediji je bil tudi

Franc Podstudenšek - Rok iz Podstudenca, med ustreljenimi »talci« pa so bili potem njegovi ožji sorodniki), sta se morija in uničevanje nadaljevala do konca vojne. Ubityh je bilo veliko ljudi, mnogi domačini izseljeni in požgane mnoge domačije. Eno samo uničevanje, ki ga mnogi še danes imenujejo NOB.

Rudarjenje na Kamniškem

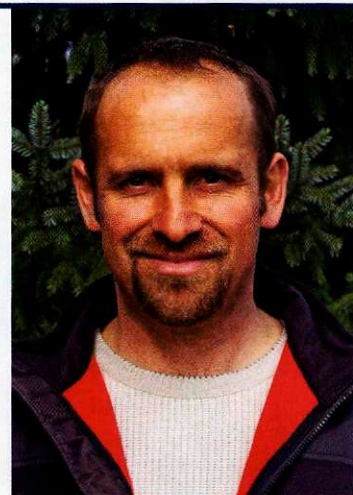
Rudarjenje ima na širšem kamniškem območju dolgo tradicijo, saj je to območje znano po nekaterih rudah, vendar v manjših količinah. Že leta 1688 se omenja pridobivanje železove rude v Kamniški Bistrici, na kraju »v Kopi«, ki so jo prodajali kamniškim fužinam. Omenja se celo kopanje zlata pod Kamniškim vrhom (Knapova jama). V drugi polovici 19. stoletja so na območju Kamniške Bistrice in Velike, Male in Gojske planine kopali boksitno rudo, iz katere so izdelovali čistilni prašek (polirno sredstvo). Pred letom 1900 so v Sovinji Peči iskali srebrovo rudo. Omeniti velja tudi rudnik premoga v Beli pri Motniku, ki so ga začeli izkoriščati leta 1902.

Kaolin je v Črni leta 1811 odkril Franc Wasser. Iz beloprstne glinice oz. kaolina je izdeloval

kipce angelov, uporabljali pa so ga za izdelavo fajanse oz. porcelanaste posode.

Konkurenca iz tujine Na gospodaren način so začeli pridobivati kaolinovo rudo v rovu Roza leta 1856. Prav z začetkom kopanja v rovu Roza in s postavitvijo

Vinko Rifel, avtor obeh knjig

plavnice nasproti njega se je začela pisati zgodovina razvoja rudnika kaolina Črna. Leta 1901 so proizvedli 2.000 ton plavljene kaolina, leta 1931 1.300, leta 1939 pa 3.667 ton. Vojna je proizvodnjo ustavila, po vojni pa je ta spet strmo naraščala: leta 1950 so ga proizvedli 7.900 ton, leta 1967 že 26.000, potem pa je začela upadati, dokler se ni leta 1990 s 4.458 tonami ustavila. Vzrok za ustavitev proizvodnje je bil cenejši kaolin iz tujine, predvsem iz Češke, kjer so rudo kopali v dnevnem kopu, rudnik v Črni pa je bil edini podzemni rudnik kaolina v Evropi. Konec leta 1989 so morali sprejeti sklep o prenehanju proizvodnje.

Kamnolom Calcit Da pa z zaprtjem rudnika rudarska dejavnost v kamniški okolici ni zamrla, dokazuje danes družba Calcit, ki jo lahko štejemo za nadaljevanje rudarske tradicije na območju kamniške občine. Pridobivanje kalcita v Stahovici je staro več kot 70 let in sega v obdobje pred drugo svetovno vojno. Z njim je začel Jožef Keršmanc, ki so ga med vojno Nemci izselili, po vojni pa so mu komunisti premoženje zaplenili, rudnik pa podržavili.

O kopanju in pridobivanju kaolina v Črni, ki so ga največ uporabljali v papirni industriji, in o rudniku kalcita v Stahovici je Vinko Rifel napisal knjigo *Pridobivanje kaolina v dolini Črne in kalcita v Stahovici* (samozaložba, 2006; Vinko Rifel, Žaga 11A, Stahovica). Knjiga je bogato ilustrirana z dokumentarnimi fotografijami, zbral pa je tudi nekaj pripovedi nekdanjih rudarjev. **D**

Flurer v Slovenski Bistrici

V. M.

Umetnostni zgodovinar dr. Ferdinand Šerbelj je raziskal ter v knjižici *Mecen in njegov slikar vabita v Bistriški grad* predstavil baročnega freskanta in krajnarja Franza Ignaza Flurerja, ki je poslikal grad v Slovenski Bistrici.

Uvodoma je dr. Šerbelj v lepo ilustrirani in oblikovani knjižici, ki jo je izdal Zavod za kulturo iz Slovenske Bistrice, na kratko orisal zgodovino Slovenske Bistrice, bistriškega gradu ter njegovega lastnika in Ignacija Marijo grofa Attemsja, ki je bil mecen slikarja Flurerja. Sledi kratek Flurerjev življenjepis, potem pa opis njegovih fresk v bistriškem gradu. Na koncu je prikazal še Flurerjevo oljno slikarstvo in katalog njegovih krajin.

Slikar Franz Ignaz Flurer Slikar Franz Ignaz Flurer (Augsburg, 1688–Gradec, 1742) se je slikarstva izučil v domači delavnici uglednega slikarja Johanna Riegerja, kasnejšega direktorja augsburške likovne akademije, pri katerem je petletni uk skle-

nil leta 1706. Za to šolanje je pomembno, da se je Flurer izuril tako v oljnem kot v fresko slikarstvu, kar mu je kasneje prišlo prav pri celostnih opre-mah prostorov. Ne vemo, kam se je po uku odpravil v beli svet, a pot ga je najprej najbrž vodila v Italijo, obljubljeno deželo umetnikov. Vrata na jug so mu bila odprta že s tem, ker je bilo njegovo rodno mesto cvetoče umetnostno središče z razviti-mi stiki tudi z Italijo.

Flurer je stopil v službo hišnega slikarja mecena Attemsja verjetno kmalu po Wagerjevi smrti okrog leta 1718 in prvo delo je bilo, domneva dr. Šerbelj, nerealizirana poslikava Križeve kapele v brežiškem gradu. Konec junija 1718 je bil Flurer že na gradu Podčetrtek, kjer so se gradbena dela zaključevala. Poslikal je ka-

pelo sv. Jurija, slavnostno dvorano in najbrž še kakšen prostor ter naslikal dvanajst oljnih slik. Slednje so se kasneje raznesle, freske pa so bile prekrite s soboslikarskimi dekoracijami.

Flurer v Slovenski Bistrici Naslednja postaja Flurerjevega dela in hkrati njegovo najboljšanje delo je bila poslikava treh velikih prostorov v gradu v Slovenski Bistrici. Pred prihodom Flurerja v Slovensko Bistrico je Attems preuredil vsaj tiste prostore, ki so bili namenjeni za poslikavo. Že kmalu po nakupu gradu leta 1717 so se morala začeti gradbena dela. Zahodnemu traktu je bilo na dvoriščni strani prizidano prostrano stopnišče in ob njegovem vznožju na novo locirana ali le preurejena kapela, ki je bila končana šele na pomlad 1724 s postavitvijo kamnitega oltarja ljubljanskega kamnoseka Luke Misleja (iz istega časa in iste delavnice je tudi oltar na gradu Podčetrtek). Toda slavnostna dvorana je bila ob nakupu verjetno že pripravljena za poslikavo.

Najbrž po mecenovem načrtu je bila v renesančni portal vstavljena školjka iz temnosivega peščenca in postavljen marmorni portal zunanega dvorišča. Urni čeli na strehi južnega trakta pa sta šele iz let prenove 1751/52, ko sta bili s štukaturami okrašeni in s pečmi opremljeni sobi za slavnostno dvorano.

Flurerjevo bivanje v Slovenski Bistrici je potrjeno v juniju 1720, ko je bil v župnijski cerkvi poročen na priča Attemsovemu slikarju Janezu Juriju Reisserju.

V februarju 1721 je bil krstni boter nekemu Janezu Karlu Hafnerju. Flurer je bil v Bistriškem gradu vsaj do izteka freskantske sezone jeseni leta 1721, ko je v slavnostni dvorani datiral svoje delo. Flurerjeve pa niso freske na oboku prezbiterija v bistriški župnijski cerkvi iz leta 1722, ki se mu vztrajno pripisujejo, saj so izdelek povsem druge roke, pojasnjuje dr. Šerbelj. Preden je Flurer zapustil spodnjo Štajersko, je leta 1722 poslikal še obok Dizmove, danes Križeve kapele v proštjski cerkvi sv. Jurija na

Radio Krka
106.6 MHz

Strop
vélikega
stopnišča

Ptjuju, vendar so te freske zaradi vlage že precej načete.

Flurer v Gradcu Po naselitvi v Gradcu je Flurer še naprej veliko slikal za svojega mecena Attemsa. Poleg ohranjenih del je o tej dejavnosti zgovorna dokumentacija, ki grofovim dedičem oziroma obema sinovoma nalaga, da slikarju izplačata 263 goldinarjev. Za pokojnega mecena, ki so ga pokopali decembra 1732 pri frančiškanih v Gradcu, je Flurer po naročilu sinov izdelal načrt za nagrobnik in je še naprej slikal za Attemse, a vse več tudi za cerkve in samostane.

V graškem obdobju svojega delovanja je bil Flurer zelo zaposlen in cenjen slikar, lahko bi rekli, da ni sodil samo med vodilne graške slikarje, ampak tudi med iskanne slikarje na Štajerskem. Takšen položaj mu je omogočil, da si je lahko leta 1733 v graški umetniški četrti kupil veliko hišo ter postal sosed in prijatelj kiparja Filipa Jakoba Strauba (starejšega brata mariborskega Jožefa Strauba). Septembra 1733 mu je bil poročna priča, ko se je poročil z vdovo kiparja Janeza Jakoba Schoya (ki ga pri nas poznamo po velikih oltarjih v Rušah in Slovenj Gradcu). Oba mojstra, slikar Flurer in kipar Straub, zatem nastopata pri skupnih delih. Flurer je prijateljeval tudi z Leopoldom Luxom in z njegovo hčerko Ano se je 21. junija 1735 poročil. Flurer je bil dejaven vse do smrti. Umrj je 25.

junija 1742 in pokopali so ga na graškem pokopališču pri patrih dominikancih.

Kapela, stopnišče, dvorana

Flurer je v Bistriškem gradu poslikal kapelo, stopnišče in slavnostno dvorano. To zaporedje ima tudi smiselno sosledje, saj obiskovalca spremlja od Marijine kapele, na stopnišču skozi »grofovo življenjsko pot« in se konča v slavnostni dvorani s poveljanjem zemeljskega junaka Herakleja na Olimpu bogov.

Zapletena simbolika marijanskih simbolov oz. prizorov v kapeli je nastala po skrbnem načrtu, ki je v aristokratskem okolju z razgrnjeno emblematico spodbujala k intelektualnemu razvozlavanju čaščenja Brezmadežne, ki je v baročnem 18. stoletju doseglo največji razmah. Freska nad oltarno menzo pripoveduje o izvirnem grehu. Na plitvem banjastem oboku kapele se v dveh poljih razkriva Marijina odrešenijska vloga. V prvem polju angeli častijo umetelno naslikan monogram Marijinega imena, nad njim pa žari trikotno znamenje Sv. Trojice.

Veliko stopnišče Če je ob poznavanju marijanske simbolike poslikava kapele razumljiva, pa se zgodba na stopnišču še vedno izmika prepričljivi razlagi. Zgodbe na stenah in na stropu ni mogoče povezati z znanimi literarnimi predlogami od antične

mitologije do renesančnih del. Zato se ponuja misel, da je na stopnišču prikrito in s simboli uprizorjena osebna ali družinska zgodba, ki se nanaša na posameznika ali na rod grofov Attemsov. Gre za zgodbo, v kateri se usodno prepletajo poštenost, zvestoba, zaupanje, zahrbtnost oziroma kruto maščevanje, mejniki torej, s katerimi je uspešno življenje pogosto zakoličeno, a tudi življenjska pot mecena in načrtovalca teh poslikav ni bila premočrtna.

Slavnostna dvorana Če je hotel naročnik simbolično povezati tri prostore; v kapeli zmagoslavje Matere božje, ki jo je nosil tudi v svojem imenu, na velikem stopnišču z usodno zgodbo, bi Heraklejevo poveljčanje na stropu slavnostne dvorane lahko razumeli kot slavljenje uspešnega življenja takrat že priletnega aristokrata. Heraklej kot osrednja oseba nastopa že na stropu v eni izmed soban v Štatenbergu in na graškem stopnišču v Brežicah. V tej dvorani pa mu je dodeljena osrednja vloga. Baročni junak mecen, v dvorani prepoznaven z grbovno in alegorično simboliko, se zgovorno prepleta z mitološkimi ideali.

Na stropu oziroma na oblakih se odvija zadnje dejanje mišičnega junaka Herakleja, ki se, odet v kožo nemejskega leva in z gorjačo na rami, s pomočjo dveh genijev dviguje med bogove nebeškega Olimpa. ■

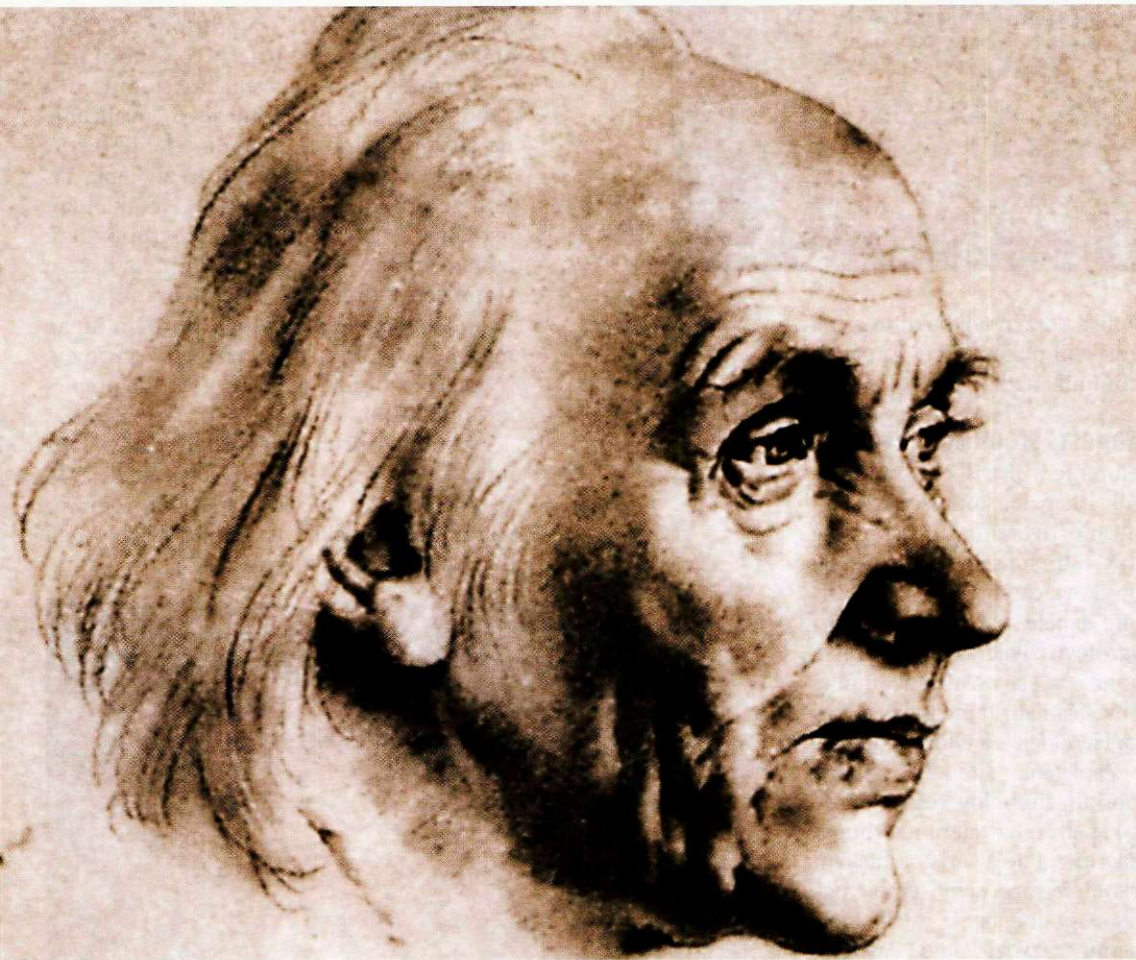

Strop slavnostne dvorane

Dvorni knjižničar na Dunaju

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Jernej Kopitar je bil eden najslavnejših izobražencev svojega časa. Bil je cenjen dopisovalec z več avtoritetami tedanje Evrope. Zaradi svojih pogledov na slovenščino in sporov s Prešernom in Čopom je bil njegov ugled v domovini omajan.

Jernej Kopitar, jezikoslovec, dvorni knjižničar in cenzor

V ugledno družino slovenskih jezikoslovcev nedvomno spada tudi Jernej Kopitar. Naredil je zavidljivo kariero, v kateri se je od kmečkega fantiča brez kakšnih posebnih zvez, samo s svojo pridnostjo in nadarjenostjo prebil do uglednega položaja državnega cenzorja in upravitelja dvorne knjižnice Habsburžanov na Dunaju. Pri tem pa ga niso cenili le njegovi delodajalci, torej vladarska hiša, pač pa tudi jezikoslovni kolegi iz drugih evropskih držav. Kakor je to pri nas običajno, je bil malo manj cenjen med izobraženskimi krogi svojih sonarodnjakov,

še posebno proti koncu svojega življenja. Vzrok za to je bilo dejstvo, da se je na intelektualni ravni sprl s Čopom in Prešernom v tako imenovani abecedni vojni med slovenskimi literati. Slovenski literati niso v tem nič drugačni od literatov drugod po svetu. Praktično v vsakem obdobju se pojavita vsaj dva kroga, ki se spreta glede vsaj enega lite-

rarnega vprašanja in se nato do nezvesti obdelujeta med seboj. Ne eden ne drugi niti najmanj ne varčujeta z bolj ali manj duhoviti zabavljicami na račun drugega, občasno pa ne manjka niti krepkejših izrazov. Odvisno pač od časa in priložnosti. V javnosti je Kopitar, starejši in uglednejši na znanstvenem področju, »potegnil« krajšo v sporu z mlajšim

in agresivnejšim krogom okoli Prešerna in Čopa. Zaradi tega je Kopitar še več kot poldrugo stoletje po tem sporu celo v šolskih programih prikazan kot dvorni reakcionarni nasprotnik mladih, prodornih naprednjakov Prešerna in Čopa. To je vsekakor zelo podcenjevalno gledanje na veliko delo, ki ga je Kopitar opravil na jezikoslovnem področju v svojem času. Takšne degradacije si niti najmanj ni zaslužil, čeprav so bila njegova stališča drugačna od stališč njegovih nasprotnikov.

Jernej Kopitar se je uradno rodil 21. avgusta leta 1780 v Repnjah pri Vodica. Uradno pravimo zato, ker je sam vedno trdil, da je zapis datuma njegovega rojstva napaka, rodil naj bi se bil dva dni kasneje. V svojih spominih je domače Repnje označil kot kraj, ki leži daleč od vseh pomembnejših mest ali poti, po domače rečeno, kraj nekje bogu za hrbtom. Njegov oče Jakob je bil v tem kraju ugleden mož. Imel je sicer skromnejše premoženje, ocenjeno nekako na pol grunta, a bil je umen sadjar in zaradi tega cenjen v kraju. Vsekakor dovolj, da so ga krajanje izvolili za cerkvenega ključarja, gosposka pa ga je postavila za krajevnega župana, se pravi, da je znal očitno vsaj za silo pisati in brati. Z ženo Marijo sta imela sedem otrok, trije so umrli v otroških letih. Prvih deset let je Jernej preživel kot vaški pastirček, potem pa je oče nekega dne opazil, da je v njegovem sinu nekaj več, in ga vprašal, ali bi »šel v šole«. Nenavadno je, da je oče poslal malega Jerneja mimo vaške šole direktno v ljubljansko gimnazijo. Siromašen, s kmetov in še brez znanja nemščine je Kopitar postal tarča zasmehovanja sošolcev, a se je tako bal neuspeha in poroga domačih, če bi mu spodletelo, da se je zagrizel v delo

Wilhelm von Humboldt je Kopitarja in njegovo delo hvalil v zasebnih pismih prijatelju Goetheju.

in uspešno izdelal prvi letnik. Na počitnicah je bil počaščen s tem, da ga je v domačem kraju duhovnik vzel za svojega ministranta. Na eni strani mu je to zbudilo častihlepje, na drugi pa se je duhovnik tudi osebno ukvarjal s fantom in skupaj sta predelala velik del snovi že za naslednji letnik. V drugem letniku je bil Kopitar že najboljši v svojem letniku. Zaradi bojazni, da bi se mu posmehovali, je dajal od sebe vedno več od drugih in trdno ostajal na prvem mestu v razredu med celotnim šolanjem. Dodatna spodbuda pa je bila, da je v skladu s predpisom kot najboljši v letniku iz posebnega fonda dobival pomoč petdesetih goldinarjev. Še posebno je bilo to pomembno, ker so mu v vsega dveh dneh avgusta 1794, nekaj dni pred rojstnim dnem, nenadoma v epidemiji kolere umrli starši. S pomočjo štipendije in inštrukcij manj nadarjenih sošolcev je zmožgal plačati šolanje do konca. Po gimnaziji se je namreč vpisal še na tako imenovani študij filozofije, ki je bil odskočna deska za tiste, ki bi kdaj kasneje morda želeli študirati na pravi univerzi, navadno na Dunaju.

Od učitelja do knjižničarja

Po študiju filozofije se je Kopitar zaposlil kot domači učitelj v družini ljubljanskega plemiča Bonazze, kjer je poučeval domačega sina, dokler le-ta leta 1803 ni odšel na Dunaj na študij naravoslovnih ved.

Gospa Bonazzova je bila sestra barona Žige Zoisa, v tistih časih še vedno najbogatejšega moža na Kranjskem in znanega učenjaka

ter mecena. Potem ko je sin družine Bonazza odšel na študij, se je Kopitar preselil v Zoisovo hišo, kjer je postal v eni osebi baronov tajnik, osebni knjižničar, poleg tega pa še upravitelj Zoisove mineraloške zbirke. Zoisu, ki ga je tedaj bolezen že prikovala na bolniški stol in je komaj še kdaj zapustil hišo, je bil globoko vdan. Imel je dobro plačano in udobno mesto pod soncem, širil je svoja obzorja in prihajal v stik z lokalnimi ugledneži. Poskusil se je v pisanju za lokalne (nemške) časopise, saj slovenskih ni bilo, predvsem potomce visokih nemško govorečih uradnikov pa je poučeval tudi v slovenščini.

Leta 1808 je bila prelomnica v Kopitarjevem življenju. Zazdelo se mu je, da bi bil čas, da gre korak naprej, poleg tega je bila ogrožena tudi njegova eksistenca. Zaradi bolezni in še bolj zaradi dolgoletne vojne je njegov delodajalec Zois naglo izgubljal svoje premoženje. Kopitar je presodil, da si bo moral najti novo delo, da bi prišel do kruha, in odločil se je, da bo odšel na Dunaj študirat pravo. Osemindvajsetleten se je vpisal na dunajsko univerzo, študij pa si je plačeval spet z domačimi inštrukcijami. Njegovi profesorji so hitro opazili, da za pravo nima največjega občutka pa tudi sam ga je imel za »krušni študij«. Njegovo zanimanje je veljalo predvsem jezikoslovju, saj je leta 1808 izšla v nemščini njegova »Gramatika slovanskega jezika na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem«. Seveda

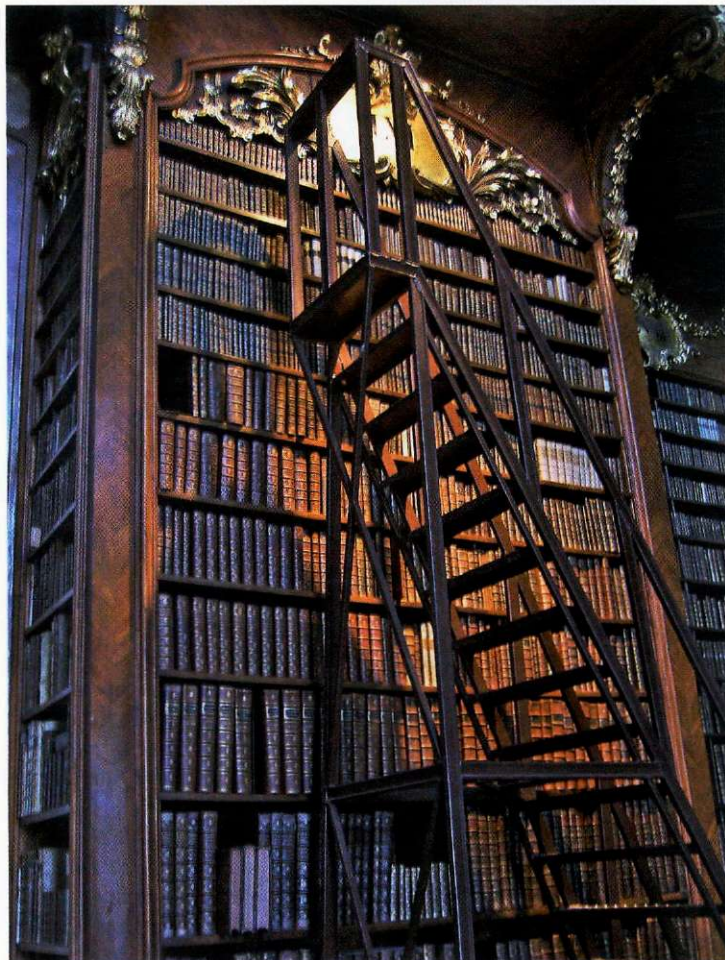
Kopitar je bil več let osebni tajnik, knjižničar in upravitelj mineraloške zbirke Žige Zoisa.

pa študija ni zanemarjal in je uspešno v dveh letih končal državno, običajno, kazensko in končno še rimsko pravo.

Leta 1810 je Kopitar končno dobil mesto, po katerem je hlepel; zaposlil se je v dvorni knjižnici na Dunaju kot knjižničar. Začel je tudi objavljati izsledke svojih dotedanjih raziskav na področju zlasti slovanskega jezikoslovja in ti so vzbudili pozornost v znanstvenih krogih tedanje Evrope. Že leta 1812 je Kopitarja in njegovo znan-

tem področju. Brata sta si razdelila znanstveni fevd, starejši Wilhelm, ki je podedoval družinska posestva in s tem povezane obveznosti v pruski državni upravi kot diplomat in minister, je bil avtoriteta na področju filozofije, jezikoslovja in zgodovine, mlajši Alexander, ki je bil osvobojen obveznosti državne službe, pa je kot svetovni popotnik obvladoval geografijo in naravoslovje.

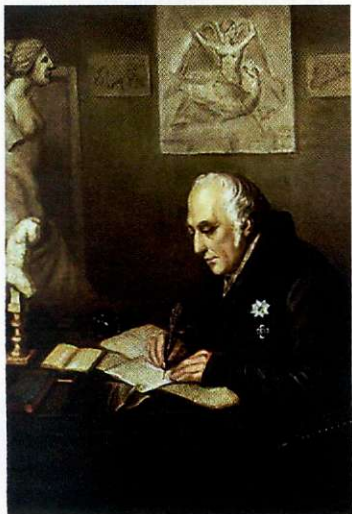
Priznana avtoriteta Temu internemu priznanju uglednih evropskih intelektualcev je sledilo priznanje habsburške državne uprave, ki je Kopitarja postavila na mesto glavnega cenzorja za

Kopitar je bil skoraj tri desetletja in pol knjižničar dunajske dvorne knjižnice.

stveno delo visoko ocenil Wilhelm von Humboldt v pismu svojemu prijatelju Goetheju. Takšno priznanje je bilo tedaj v evropskih intelektualnih krogih izredno cenjeno. Med njimi je namreč krožila krilatica, da brata Wilhelm in Alexander von Humboldt obvladujeta »vse evropsko znanje« in sta torej razsodnika na

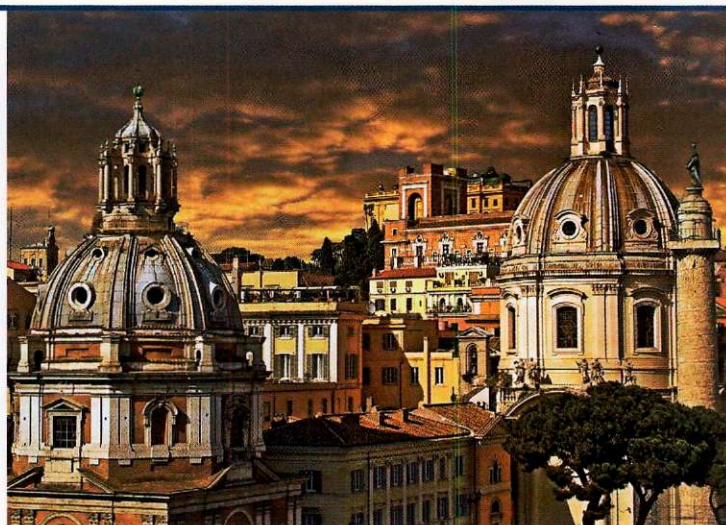
slovanske jezike in grščino. Na tem uglednem mestu v državni upravi je postal mentor kopici mlajših jezikoslovcev in jih usmerjal k razvijanju slovenske slovnice, k preučevanju ljudskega jezika, pripovedništva, narodnih običajev. Delo teh njegovih protežirancev pa tudi njegovo lastno, kolikor mu je to ►

Med uglednimi dopisovalci Kopitarja je bil tudi Wilhelm von Humboldt, ki ga je Kopitar uvajal v slovansko slovnico.

Že leta 1836 je Kopitar izdal prevod in komentarje Brižinskih spomenikov.

V Rimu je Kopitar ustanovil stolico za staro cerkveno slovanščino.

► dopuščalo redno delo knjižničarja in cenzorja, je obrodilo vidne sadove že leta 1817, ko so oblasti na podlagi dosežkov odobrile ustanovitev stolice za slovenski jezik na ljubljanskem liceju.

Kopitar je v tem času plodno sodeloval z različnimi evropskimi jezikoslovci. Že omenjena Wilhelma von Humboldta je uvajal v slovansko slovnico. Bil je tudi mentor srbskega književnika Vuka Karadžića in mu pomagal pri izdaji srbske slovnice, srbsko-nemškega slovarja, sodeloval pa tudi pri nekaj številkah Karadžićevih »srpskih novin«. Veliko se je ukvarjal z raziskavami stare cerkvene slovanščine ter sodeloval pri nastajanju in tisku stare cerkvene slovanske slovnice. Državne oblasti so počastile njegove sposobnosti s tem, da so ga po koncu Napoleonovih vojn poslale

Kopitar je pomagal Vuku Karadžiću pri izdelavi srbske slovnice in srbsko-nemškega slovarja.

v Pariz kot uradnega odposlanca, ki je v imenu Avstrije prevzel knjižni fond in arhive, ki so jih pred časom Francozi kot vojni plen zasegli v avstrijskih deželah in odpekljali v Pariz. Potem ko je uspešno zavaroval in odposlal fond, mu je bilo v znamenje priznanja odobreno krajše študijsko potovanje v Anglijo in nemške dežele.

Abecedna vojna Že omenjena abecedna vojna med slovenskimi literati je bilo eno bolj grenkih obdobij Kopitarjevega življenja. Kopitar je bil, deloma tudi zaradi svojega sodelovanja s Karadžićem in drugimi slovanskimi jezikoslovci, mnenja, da bi morala slovenščina ostati jezik preprostega ljudstva, slovenska inteligenca pa bi morala poleg nemščine, ki je bila pač uradni jezik v monarhiji, govoriti neke vrste slovanski esperanto. Enak jezik naj bi govorila tudi inteligenca drugih, predvsem južnoslovanskih narodov. Tu je prišel v spor s Čopom in krogom okoli njega, v katerem je bil tudi Prešeren. Kopitar je bil tudi zaveznik prizadevanj Danjka in Metelka ter njunih poskusov uvajanja »danjčice« in »metelčice« ter končno »bohoričice« kot uradne pisave slovenskega jezika, kjer pa je spet prišel v konflikt s Čopom in z njegovim krogom. V tej abecedni vojni je bil Kopitar poražen in njegov ugled

Jernej Kopitar je pokopan na Navju.

v dobršem delu slovenskega izobraženstva resno omajan. Prešeren si ga je celo sposodil v svoji pesmi »Apel in čevljar«, v kateri mu je očital nekompetentnost v znamenitem verzu »le čevlje sodi naj kopitar«.

Razočarani Kopitar se je končno umaknil iz abecedne vojne in se posvetil svojim raziskavam na znanstvenem področju. Leta 1836 je v delu Glagolita Clozianus objavil Brižinske spomenike s prevodom in komentarji. V uvodu v to delo je razložil tudi svojo »panonsko teorijo« o nastanku stare cerkvene slovanščine. To teorijo je stroka kasneje zavrnila.

Po objavi te knjige je Kopitar nadaljeval svoje raziskave na

področju stare cerkvene slovanščine, s katerimi je želel utrditi svojo »panonsko teorijo«. Leta 1837 je odšel na krajše študijsko potovanje v Rim in tam preučeval stare spise, ko se je vračal, pa je obiskal več italijanskih starih univerzitetnih mest, med drugim Livorno, Benetke, Firence, Pisto in Bologno. Francoske oblasti so ga v tem času prosile za mnenje in sodelovanje pri preučevanju starih cerkvenih spisov, tako imenovanega »reimskega evangelija«, za katerega je napisal tudi zgodovinski uvod ob njegovi izdaji.

Jeseni leta 1842 je bil povabljen v Rim, kjer je na papeški univerzi ustanovil stolico za staro cerkveno slovanščino. V večnem mestu je ostal približno pol leta. V tem času je na novoustanovljeni stolici tudi predaval. V času, ko je bil v Rimu, je hudo zbolel, zato se je spomladi leta 1843 vrnil na Dunaj, kjer ga je med njegovo odsotnostjo kot cenzor nadomestil Fran Miklošič.

Bolezen se je Kopitarju slabšala in tudi obiski v več zdraviliščih niso prav veliko pomagali. Oblasti so ga spomladi leta 1844 tudi uradno imenovala za prvega kustosa dvorne knjižnice in hkrati za dvornega svetnika, a to mu ni več prav veliko pomenilo. Kopitar je zaradi bolezni zapadel v resignacijo in se je preprosto »nehal bojevati«. Umril je 11. avgusta 1844 na Dunaju, v štiriinšestdesetem letu starosti. Njegove posmrtnne ostanke so najprej pokopali na Dunaju, šele pol stoletja pozneje, jeseni leta 1897, pa so jih prenesli v Ljubljano in jih slovesno pokopali na Navju. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

Log pod Mangartom

Petra Janša, foto: STO/ B. Kladnik, J. Skok

Log pod Mangartom (644 m) je razpotegnjeno obmejno naselje v občini Bovec. Leži v Posoških Julijskih Alpah, sestavljajo ga gručasta dela Spodnji in Gorenji Log ter zaselki Loška Koritnica, Možnica in Pustina. Po ledeniško preoblikovani dolini teče reka Koritnica, ki je med Spodnjim Logom in **Možnico** izdolbila **globoka korita**. Na njej sta manjši hidroelektrarni, zgornja iz leta 1928, spodnja, pri Možnici, pa iz leta 1911.

Pod mogočnim amfiteatrom Čeprav se vas imenuje Log pod Mangartom, ji nihče od domačinov ne pravi tako, ampak na kratko Log. Je ena najslikovitejših vasi, obdajajo jo veličastni vrhovi **Rombona** (2208 m), **Jerebice** (2126 m), **Mangarta** (2679 m), **Jalovca** (2645 m) ... Mogočen amfiteater zapira več kilometrov dolga Loška stena. Log je hkrati eden najlepših urbanistično arhitekturnih spomenikov na območju Triglavskega narodnega parka. Hiše, zgrajene večinoma v 19. stoletju, sledo značilnemu alpsko-bovškemu stavbnemu izročilu. Nanizane so ob poti, ki vodi iz Bovca čez Predel na Koroško. Številne so preurejene v počitniške hiše, nekoč prometno pomembno naselje pa se vse bolj spreminja v turističnega. V kraju je Trentarska muzejska zbirka. Naselje, ki leži na potresno ogroženem območju, je bilo močno prizadeto v potresu leta 1998. V letu 2000 ga je močno prizadel še zemeljski plaz izpod Mangarta, ki je porušil več objektov in popolnoma spremenil okolico.

Kulturna dediščina Iz Loga do Bovca je deset kilometrov. Ob poti je **župnijska cerkev sv. Štefana** iz 18. stoletja s stropnimi slikami Ivana Groharja. Župnija Log pod Mangartom je najbolj severna župnija koprške

škofije. Med obema Logoma je vaško pokopališče, ob njem **vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne s spomenikom padlim borcem na Rombonu**, delo češkega kiparja Ladislava Kofranika. Plastika predstavlja dva vojaka, ki upirata pogled na Rombon. Spodnja terasa je obdana s smrekami in macesni, nad njo so postavljeni grobovi z železnimi križi in napisnimi ploščami.

Nedaleč od vojaškega pokopališča je komaj opazen vhod v rov, ki je vodil »čez mejo«. Pred vhodom je bil obmejni blok za rudarje in kapelica sv. Barbare. Številni rudarji iz Loga so delali v rudniku svinca in cinka v bližnjem Rablju (Cave del Predil) na italijanski strani. Tam so ostajali vse dni v tednu in se vračali domov šele ob sobotah zvečer. Tja jih je vodila električna železnica, speljana po 4,5 kilometra dolgem predoru, imenovanem **Štoln**. Zgradili so ga leta 1903 za odvod vode iz rudnika, železniško progo pa so vanj potegnili med prvo svetovno vojno. Rudnik je nehal delovati pred desetletjem, povezava skozi predor pa je bila odpravljena že prej.

Trdnjava Predel Zanimiva je tudi Trdnjava Predel blizu gorskega prelaza Predel in istoimenskega mejnega prehoda. Zaradi bližine trgovske

Župnijska cerkev sv. Štefana

Stropne slike so delo Ivana Groharja.

poti Koroška–Goriška–Furlanija je bila tu trdnjava že v srednjem veku, a je nato propadla. Novo so začeli graditi leta 1808. Načrtovana je bila kot pravilni štirikotnik, ki naj bi imela še manjšo zaporo ob cesti; obe fortifikaciji naj bi bili povezani. Toda že leta 1809 je sem prodrla francoska revolucionarna vojska in od trdnjave je ostala le zgornja osrednja stavba, a je bila slabo opremljena. Obrambo trdnjave je vodil inženirski častnik Johann Hermann von Hermannsdorf. Francozi so jo napadli in zavzeli. Večina posadke, vključno s poveljnikom, je padla. Po spopadu so trdnjavo zažgali. Leta 1833 so začeli načrtovati novo na istem mestu, a je to trajalo kar nekaj let. Od 50. let 19. stoletja do prve svetovne vojne je Avstro-Ogrska nenehno posodabljala trdnjavo, ki pa je bila med vojno tarča italijanskega artilerijskega obstreljevanja. Danes je trdnjava v ruševinah.

Kraj soške fronte Log je bil zaledni kraj soške fronte, tako da je bilo v kraju nastanjenih tudi veliko vojakov različnih narodnosti, Poljakov, Nemcev, Bošnjakov, tu so bili tudi ruski in italijanski ujetniki.

Zaradi verskih potreb so si bošnjaški pripadniki avstro-ogrske kopenske vojske z dovoljenjem oblasti novembra 1916 zgradili **manjšo džamijo**, ki je imela kupolsko streho in manjši štirikotni minaret. Večina zgradbe je bila iz klesanega kamna, medtem ko je bilo preddverje iz izrezljanega lesa. Objekt je obdajal kamnit zid in železna ograja s portalom. V bližini džamije je bilo zasnovano vojaško pokopališče, kjer so pokopavali padle avstro-ogrske vojsake vseh veroizpovedi. S koncem prve svetovne vojne so Bošnjaki zapustili Slovenijo in džamija je začela propadati. Italija, ki je zasedla

Alpski svizec

okrog milijon vojakov z vseh koncev Evrope. Njihov manjši del je pokopan v Logu. Konec prve svetovne vojne pa domačinom ni prinesel popolnega olajšanja, saj je bilo Posočje dolgo odrezano od matične Slovenije. Leta 1923 so z nastankom fašizma v Italiji začeli v teh krajih preganjati slovenski jezik iz šol in uradov. V Logu je tedaj učila domačinka Anica Černuta, ki je vodila tudi pevski zbor, tamburaše in režirala igre. Leta 1927 so bila odpravljena tudi vsa kulturna društva.

Mogočni Mangart Mangart, tudi Mangrt, je 2679 m visok vrh v Julijskih Alpah in četrti najvišji vrh v Sloveniji. Mangart je tudi naziv za gorovje med dolino Koritnice in Mangartsko dolino. Pogorje je zgrajeno največ iz triasnih in jurskih apnencev. Na njegovem južnem pobočju izvira Koritnica, na severni strani v Mangartski dolini pa sta Spodnje in Zgornje Mangartsko jezero.

Če nam je bolj pri srcu hoja po zacvetenih vznožjih gorskih veljakov kot pa vzpenjanje na njihove vrhove, se lahko odpravimo na pot takrat, ko v visokogorju vlada pomlad, to je prav zdaj, v mesecu juliju. Kdor bo dovolj pozoren, bo lahko ugledal tudi prijaznega alpskega svizca (Marmota marmota), ki se je lepo udomačil v kotanjah s sočno travo in bujnim gorskim cvetjem. Prvi znani vzpon na Mangart je že leta 1794 opravil naravoslovec Franc Jožef Hanibal Hohenwart.

In kako na Mangart? Poldrugi kilometer pred prelazom Predel se odcepi cesta, ki po okoli 12 km pripelje mimo Koče na Mangartsko sedlo tik pod Mangartskim sedlom (2072 m); od tod vodita na vrh dve poti, in sicer zahtevnejša Slovenska pot, ki traja okoli 1,5 ure in poteka po zahodni steni, ter daljša, položnejša Italijanska pot, ki nam vzame okoli 2 uri.

Koča na Mangartskem sedlu (1906 m) je planinska postojan-

Mangartska cesta

Mangartsko sedlo (2072 m)

Predelska trdnjava

Bošnjaki so leta 1916 zgradili manjšo džamijo.

ka, ki leži sredi obširne planote v zahodnem vznožju kupole Mangarta. Prvotno kočo je v letih 1873–75 zgradila beljaška sekcija Nemško-avstrijskega planinskega društva. Po delnem uničenju med prvo svetovno vojno jo je leta 1924 obnovilo italijansko planinsko društvo CAI iz Trsta. Po nemškem požigu koče v drugi svetovni vojni je bila 1956 zgrajena nova tik pod sedlom, vendar je sčasoma povsem propadla. Po njenem zaprtju 1981 je bila v nekdanji obmejni stražarnici, ki je rabila za varovanje rapalske meje kot del druge cone (Zona di Resistenza) alpskega zidu urejena začasna koča, odprta 1. julija 1983. Upravlja jo PD Bovec.

Najlepši gradovi

Cankarjeva založba

Knjiga *Najlepši slovenski gradovi* predstavlja izbor 35 najzanimivejših in najbolj ohranjenih srednjeveških gradov, raztresenih po vsej Sloveniji. Izčrpna besedila spremlja izredno bogat in kakovosten izbor slikovnega gradiva. To je dr. Ivan Stopar izbral večinoma povsem na novo, tako da odslikava spremembe, ki so jih gradovi doživeli v zadnjem času. Poleg tega je monografija oplemenitenjena z izbranimi variantami grbov nekdanjih grajskih lastnikov, v njej pa je tudi veliko starih vedut, ki bralca seznanjajo z nekdanjo podobo starih arhitektur v njihovem še povsem neokrnjenem okolju, obenem pa jih bralcu s svojo likovno govorico in nezamenljivo pričevalnostjo še posebej približajo. Ob tem bo za številne bralce morda mikavno tudi branje na novo izbranih grajskih legend, ki na svojski način ohranjajo spomin na nekdanj mogočne simbole fevdalne moči. Avtor si je prizadeval, da temeljijo na starih zapisih z njihovo neponovljivo, danes pogosto že odmaknjeno starožitno govorico. Dr. Ivan Stopar je znan slovenski preučevalec gradov, umetnostni zgodovinar, avtor mnogih knjig in dokumentarnih oddaj o gradovih.

Bourboni na Goriškem

ZD za Severno Primorsko

Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko je izdalo zbornik *Bourboni na Goriškem* (uredil ga je Renato Podbersič) s posveta (28. oktobra 2006) na Kostanjevici ob 170. obletnici prihoda Bourbonov v Gorico in smrti kralja Karla X. Objavljenih je sedem prispevkov: *Gorica in Goriška ob prihodu Bourbonov* (1836) (Branko Marušič), *Charles Philippe grof D'Artois – francoski kralj Karel X. (zadnji »pravi« Bourbon na francoskem prestolu)* (Peter Vodopivec), *Kralj matematikov Cauchy in njegovi goriški dediči* (Stanislav Južnič), *Smrt Karla X. v sočasnem tisku* (Stane Granda); ter trije prispevki italijanskih avtorjev v italijanščini (Luigi Tavano, Donatela Porcedda Miti-dieri, Alessandra Martina Tassin).

Oblačilna kultura

Založba Litera, Maribor

V monografiji etnologinje dr. Marije Makarovič *Obleka predela človeka* je predstavljena poleg formalne tudi vsebinska podoba noše pretežno kmečkega in kmečko-delavskega prebivalstva v agrarnem, kmečkem in kmečko-delavskem okolju severne in jugovzhodne Štajerske. Osrednja pozornost avtorice je namenjena obleki iz druge polovice 18. in prve polovice 19. stoletja. Naslovi poglavij: *Oblačilno blago*, *Oblačilne dejavnosti*, *Pisna, likov-*

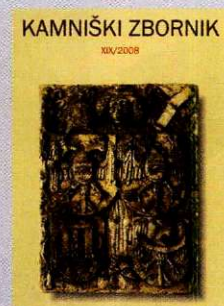
1.

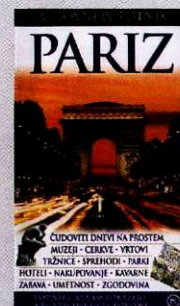
1.

2.

3.

4.

na in ustna pričevanja o moški in ženski obleki po zemljepisnih območjih, Sestavni deli moške in ženske obleke, Pričeska in nakit, Otroška obleka, Oblačilna govorica ob nekaterih posebnih priložnostih, Obleka kot plačilo, zapuščina, preužitek in dar, Obleka in verovanja, Oblačilna poraba in raven. Knjiga, ki obsega 448 strani in jo krasi blizu 150 fotografij, bo nepogrešljiv »učni pripomoček« folklornim skupinam, hkrati pa temeljno študijsko gradivo za etnologue in antropologe.

Dediščina Evrope

Založba Nova revija

Delo Hansa-Georga Gadamerja *Dediščina Evrope* (zbirka *Phainomena*), ki ga je v slovenščino prevedel Samo Krušič, spremno besedo pa je prispevala Andrina Tonkli Komel, velja za temeljno referenčno delo o filozofskih in humanističnih temeljih evropskosti. Prvič je izšlo na začetku devetdesetih let, ko je potekala intenzivna diskusija o novih perspektivah in tudi strahovih Evrope. Gadamer v delu predvsem opozarja, v čem je sporočilnost duhovnega izročila Evrope za naš čas, ki ga zaznamuje kriza duhovnega temelja.

Kamniški zbornik

Občina Kamnik

V Kamniku so izdali 19. *Kamniški zbornik*, ki tudi tokrat na več kot 400 straneh velikega formata prinaša raznoliko in zanimivo vsebino. Naj omenimo samo nekatere prispevke. Vanda Rebolj in France Malešič pišeta o zgodovini Velike planine, o sporih zaradi te znamenite planine leta 1540 pa Lilijana Žnidaršič Golec. O Mlinarjevem stanu Za Koglom nad Kamniško Bistrico pišeta Gregor Lobe in France Malešič, o Gašperju Križniku pa Damijana Križnik – Vrhovca. Jasna Paladin je prikazala črno nošo in Kamničanke, Bernard Bezek kozolce v Podgorju, Damjan Hancič pa citira iz zapisnikov Okrajnega komiteja KPS Kamnik v letu 1945. Svečarsko in medicarsko obrt v Kamniku je predstavila Jasna Paladin,

apnarsko dejavnost ter podobarja Franca Ksaverja Tončiča pa Vilko Rifel. Pet strokovnjakov je raziskalo rastlinstvo Menine planine. Različni avtorji pišejo o slikarju Tomažu Perku, Cenetu Matičiču, Emiljanu Cevcu, Andi Peterlin, Tonetu Cevcu in Ivanu Mazovcu.

Zgodovina pijač

Študentska založba

Šele zadnjih deset tisoč let so med nami tudi druge pijače, ki so izzvale siceršnjo premoč vode. Mnoge so uporabljali kot plačilno sredstvo, spremljale so verske obrede, bile so uporabljene kot politični simboli, postale pa so tudi vir filozofske in umetniške inspiracije. Nekatere pijače so poudarjale moč in status elit, druge pa podjarmljenje ali obvladovanje zatiranih. S pijačami proslavljamo rojstva, spominjamo se smrti, kujemo in krepimo družbene vezi, sklepamo posle in podpisujemo pogodbe, si ostrimo čute ali pa poneumljamo misli; pijače so bodisi zdravilo, ki rešuje življenja, ali pa smrtonosni strup. Predvsem šest pijač, pivo, vino, žgane pijače, kava, čaj in kokakola, je začrtalo potek zgodovine sveta. Tem je tudi posvečena poljudno napisana knjiga Toma Standaga *Zgodovina sveta v šestih kozarcih*, ki bo marsikomu spremenila pogled na njegovo najljubšo pijačo.

Pariz

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Svetovni popotnik* je izšel vodnik *Pariz* avtorja Alana Tillierja (448 strani). Prevod iz svetovno znane izvirne zbirke *Eyewitness* nam bo pomagal obisk Pariza kar najbolj izkoristiti. Odlikujejo ga namreč prijazna uporaba, izčrpne in natančne informacije o krajih ter bogato, zelo podrobno ilustrativno gradivo: fotografije, zemljevidi, enkratni natančno izdelani 3-dimenzionalni načrti ulic in prerezi znamenitosti. Predlagajo tudi prenočišča in razkrivajo, kje se lahko okrepite z najboljšimi krajevnimi specialitetami.

Leksikon živali

V. M.

Založba Narava iz Olševka na Gorenjskem je izdala *Novi veliki leksikon živali*, prevod iz nemščine, v katerem so zanesljive informacije o več kot tisoč sesalcih, ptičih, ribah, žuželkah, plazilcih in dvoživkah.

Ptičji pajki

Ptičji pajek

Ptičji pajki
Aviculariidae
Red: pajki

Ptičji pajki so veliki, večinoma gosto poraščeni tropski pajki, ki pa si kljub svojemu imenu le izjemoma za glavno jed izberejo ptiče.

Značilnosti: Zadek vrečast, celotno telo gosto rjavo do črno dlakavo, na koncu nog šopi dlak, ki delujejo kot priseski. Do 9 cm, ♂ manjši kot ♀. ♂ ima daljše noge in manjši zadek.

Razširjenost: Tropske dežele; v Južni Ameriki najštevilnejši in najlepše obarvani predstavniki.

Način življenja: Ponoči dejavne talne živali. Podnevi skriti pod lesom, kamni ali v lastnih bivalnih rovih. Orientirajo se s tipalnimi dlačicami na nogah ali ustnih delih, ki se odzovejo celo na najrabejše gibanje zraka. Zelo nevarni, vendar le redko napadajo.

Hrana: Velike žuželke, nevretenčarji, žabe, kuščarice.

Posebnosti: Ob nevarnosti se ptičji pajki gladijo z nogami po dlakavem za-

dku, tako da drobne dlačice odpadajo in letijo proti zasledovalcu, kar mu povzroča huda vnetja sluznice. Strup ptičjih pajkov je lahko nevaren tudi človeku.

Puduji
Pudu
Družina: jeleni

Ti pritlikavi južnoameriški jeleni so najmanjši iz družine jelenov. V naravi jih je zelo težko opazovati, zato znanstveniki ne vedo veliko o njihovem življenju.

Značilnosti: Hrbtina višina približno 35 cm; ♂ s kratkim šilastim rogovjem, ki jim kot pri vseh jelenih vsako leto odpade, nato pa jim zraste novo; kožuh grob, rdečkast ali rjavkasto črn.

Razširjenost: Ekvadorski pudu (*Pudu mephistopheles*) v Peruju, Ekvadorje in Kolumbiji na višinskih travniščih v gorah med 2500 in 4000 m nadmorske višine; šilski pudu (*P. pudu*) v Čilu in zahodnih delih Argentine v vlažnih in deloma vedno zelenih deževnih gozdovih ter v bambusovih goščavah.

Način življenja: Dejavní pretežno ob mraku; živijo samotarsko ali v majhnih tropih; v svojem življenjskem ozemlju imajo stalne stečine, ki so kot nekakšni predori skozi goščavo.

Razmnoževanje: ♀ ima v leglu 1 mladiča, ki ga doji približno 2 meseca.

Hrana: Izključno rastlinskega izvora.

Pudu

339

Puhasta poletuša vrečarica →
Poletuše vrečarice

Puma ali gorski lev
Felis (Profelis) concolor
Poddružina: mačke

Pumo ali gorskega leva zoologi kljub njeni velikosti uvrščajo v skupino malih mačk. Tudi puma ima namreč povsem okostenelo podjezičnico, zato ne more rjoveti ampak lahko le prede, podobno kot domača mačka.

Značilnosti: Dolžina telesa 1–1,8 m, rep dolg približno pol manj kot telo; kožuh enotno rdečrjav do siv z belkastim in črno obrobljenim gobcem. Mladiči z opaznimi temnimi lisami.

Razširjenost: Številne podvrste po vsej Ameriki, od Aljaske do Ognjene zemlje.

Življenjski prostor: Skoraj v vseh vrstah naravnih bivališč, od polpuščav do deževnih gozdov in od nižin do visokogorskih predelov.

Način življenja: Izrazito samotarska mačka; zadržuje se na 5–50 km² velikem ozemlju (odvisno od gostote njenega plena), ki ga označuje z iztrebki in sečem ter s praskami na drevesnih debljih. Vsiljivec večinoma ne odganja napadalno, ampak se jim raje izogne.

Razmnoževanje: V leglu so večinoma 2–4 mladiči, ki pridejo na svet golí in slepi, podobno kot pri domači mački. Samica jih ima v skrivališču, nastanem z listjem in mahom.

Hrana: Sesalci do velikosti jelena, pa kuščarji in talni ptiči, pogosto se loti tudi domače živine.

Puran
Meleagris gallopavo
Družina: purani

Puran je najtežja kura na svetu in zardna oblika domačega purana.

Značilnosti: ♂ 100–125 cm, ♀ 85–90 cm. Trup kovinsko bronaste barve, temne peruti z belimi progami; rep rjaste barve,

Puma – samica z mladičem

drobno temno progast, s svetlejšim zaključnim pasom. Gola bradavičasta koža po glavi in tilniku modra, rdeče kožne krpe na čelu in grlu. Črn ščetinast šop na prsih. ♀ v celoti bolj blede, brez ščetinastega šopa.

Razširjenost: ZIDA od Pensilvanije

Puran

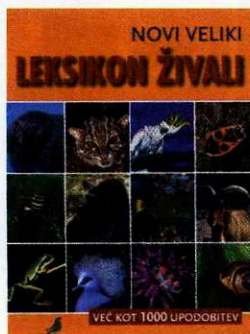
Novi veliki leksikon živali prikazuje reprezentativni pregled živalstva v okrog 1.200 geslih in več kot 1.000 fotografijah. Pri izbiri vrst je težišče na sesalcih in ptičih, prikazane pa so tudi ribe, dvoživke in plazilci, žuželke in nižje živali s svojimi najbolj znanimi in zanimivimi vrstami. Poseben opis vsake izmed šestih živalskih skupin predstavlja na začetku knjige njihove skupne značilnosti pa tudi posebne načine življenja in vedenja.

Tri vrste opisov V leksikonu so tri vrste opisov: tisti, ki podrobno opisujejo posamično vrsto (na primer afriški slon, kos, skat, ankonda), tisti, ki predstavljajo živalske skupine s številnimi skupnimi značilnostmi (npr. leteče lisice, postranice, sargasovke, paličnjaki in živi listi) in skupinski opisi v rumenih okvirjih, ki ob sklicevanju na posamične opise na

kratko povzemajo višje skupine živali in navajajo njihove glavne značilnosti.

V naslovu opisa je slovensko in znanstveno ime živalske vrste ali skupine ter ime višje ali med ljudmi bolj znane skupine, kateri vrsta pripada. Da bi hitro našli iskano vrsto živali, so navedena tudi imena, ki se sicer na splošno uporabljajo, strokovno pa niso povsem pravilna. V opisu so tudi pridevniki kot npr. »navadni« in »evropski«. Razvrstitev posameznih vrst v rodove, družine ali redove še ni dokončna, ker znanstveniki z novimi raziskovalnimi metodami še vedno odkrivajo nove sorodstvene in evolucijske povezave med živalmi in zato spreminjajo tudi imena živalskih vrst in skupin, zato knjiga uporablja ta čas najpogostejše uporabljena znanstvena imena.

Ugledni prevajalci Leksikon je že leta 2006 iz nemščine začel prevajati pokojni prijatelj narave, znani slovenski biolog, fotograf in tudi nekdanji direktor Prirodoslovnega muzeja Slovenije (pred kratkim umrli) Marko Aljančič. Prevedel je del, ki opisuje nižje živali, plazilce in ribe. Drugi prevajalci so bili dr. Jurij Kurillo (metulji), dr. Ignacij Sivec (žuželke), prof. Ema Andoljšek ob strokovni pomoči Janeza Gregorija (ptiči), dr. Milan Lovka in Marijana Honigsfeld Adamič (sesalci). Že imena prevajalcev, ki so naši najuglednejši strokovnjaki za živali, zagotavljajo neoporečno vsebino. Knjiga je trdo vezana, ime 496 strani in kazalo za lažje iskanje živali po vrstnih ali rodovnih imenih. **D**

Napadi na Filmski sklad

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Komisija za preprečevanje korupcije je na svojih spletnih straneh objavila mnenje glede ravnanja uradnih oseb Filmskega sklada RS pri razdeljevanju sredstev in plačevanju storitev. Komisija meni, da gre pri tem za korupcijo.

Komisija za preprečevanje korupcije je prejela anonimno prijavo, po kateri naj bi bil predsednik nadzornega sveta javnega sklada, ki je po odstavitvi direktorice sklada prevzel funkcijo vršilca dolžnosti direktorja oziroma uprave sklada, spreminjal sklepe sej nadzornega sveta, ki so se nanašali na financiranje enega od projektov sklada. V. d. direktorja naj bi bil nosilcu in producentu tega projekta omogočil podpis aneksa k pogodbi o financiranju brez potrebnega soglasja sveta sklada, še preden je bil sanacijski program, katerega del je bil tudi producentov projekt, odobren. Anonimna prijava trdi, da je imel zato nosilec projekta, pri katerem naj bi v. d. direktorja tudi sam sodeloval, protipravno finančno korist.

Dejanja korupcije Po pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da je sklad za omenjeni projekt s producentom sklenil pogodbo o financiranju slovenskega

V. d. direktorja filmskega sklada Igor Prodnik

celovečernega projekta že 23. februarja 1998, dokončan pa bi moral biti do 20. avgusta 1999. Dopusčena je bila možnost podaljšanja tega roka s sklenitvijo aneksa k pogodbi, toda k osnovni pogodbi je bilo sklenjenih kar osem aneksov, zadnji je bil podpisan 5. januarja 2007, v obdobju, ko je bil v. d. direktorja prav v projektu udeleženi član sveta. Po besedah predsednika Društva slovenskih filmskih Igorja Koršiča gre najverjetneje za film Mokuš režiserja Andreja Mlakarja, pri katerem je sodeloval Stane Malčič, ki je bil v času od 19. oktobra 2006 do 8. julija 2007 predsednik nadzornega sveta in v. d. direktorja sklada in je na ta način po Koršičevih besedah reševal film na skladu.

Pod drobnogled Protikorupcijska komisija, ki je zaradi anonimne prijave vzela pod drobnogled

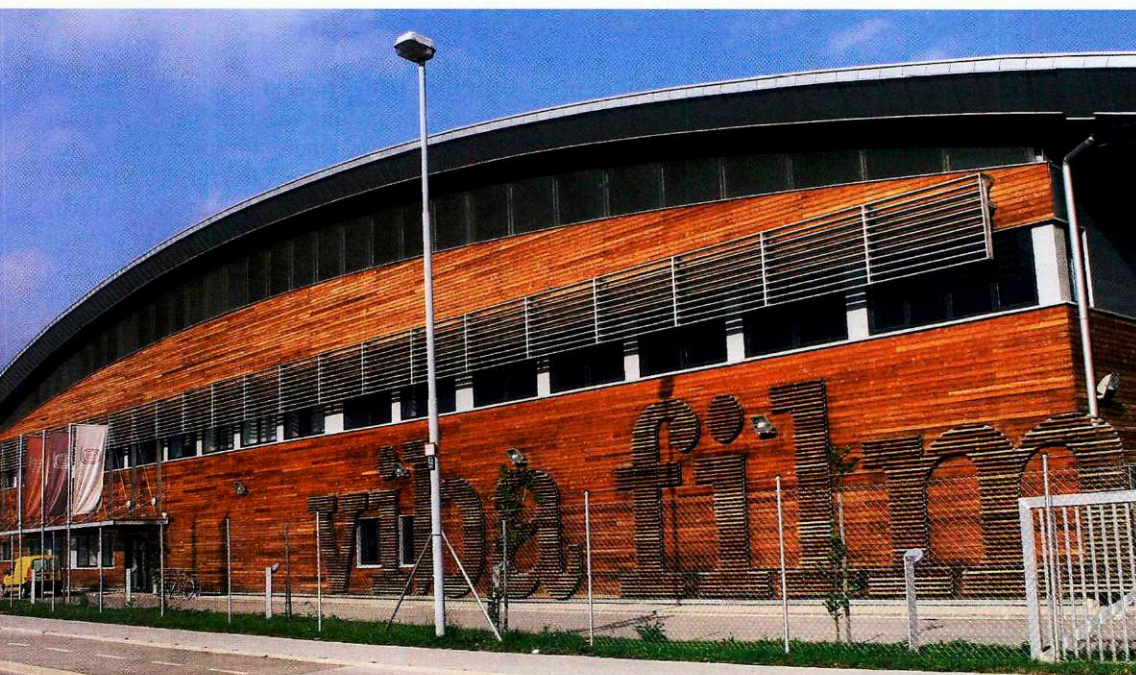

dogajanja na skladu, ocenjuje, da v. d. direktorja ne bi smel podpisati aneksa k pogodbi za film, ker je bil v funkciji predsednika sveta sklada, ki opravlja funkcijo uprave. S podpisom pogodbe za izplačilo finančnih sredstev za dokončanje filma je prišlo do konflikta interesov, omogočil je namreč podpis in izplačilo sredstev za projekt, v katerem je tudi sam sodeloval, kar

je po mnenju komisije korupcija. Komisija je še ugotovila, da je bila 18. oktobra 2007, ko je funkcijo predsednika nadzornega sveta in začasno funkcijo uprave že opravljal Igor Prodnik, generalni direktor direktorata za medije na ministrstvu za kulturo, na skladu za nazaj knjižena pogodba o delu, sklenjena med skladom in v. d. direktorja od 19. oktobra 2006 do 8. julija 2007. Pogodba je bila sklenjena za opravljanje funkcije direktorja sklada, podpisal pa jo je namestnik predsednika sveta brez pooblastila sveta. Tudi v tem dejanju komisija vidi korupcijo, do katere je prišlo še ob javnem pozivu za zbiranje predlogov za sofinanciranje realizacije projektov za leto 2007.

Prodnikov odziv Na mnenje komisije sta se odzvala v. d. direktorja sklada Igor Prodnik in predsednik izvršnega odbora Društva slovenskih filmskih ustvarjalcev Igor Koršič, ki se s komisijo strinja. Prodnik pa pravi, da je izdano načelno mnenje komisije nezakonito, ker ga je izdala oseba, ki sploh ni vodila postopka in ni prestopila praga Filmskega sklada RS ter tako ni mogla oceniti realnega stanja. Na podlagi zakona komisija po Prodnikovih besedah v mnenju ne bi smela obravnavati konkretnega primera, ampak bi morala zavzeti le načelna stališča in neobvezne smernice. Poleg tega naj bi bila v mnenju komisije vrsta napačnih navedb. Igor Prodnik je še napovedal, da bo zoper nezakonito načelno mnenje oziroma Komisijo za preprečevanje korupcije in odgovorno osebo komisije po svojem pooblaščenju sprožil vse pravne postopke. **D**

Delovanje Filmskega sklada RS nekatere močno moti.

Zmaga v Spittalu

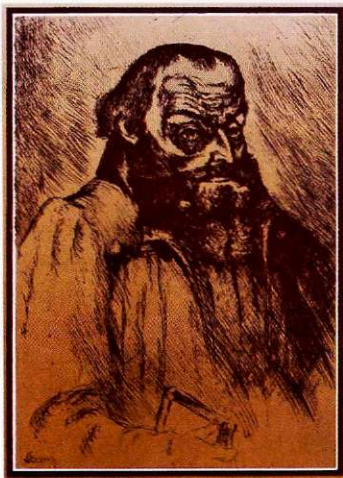
Komorni zbor Ave

Komorni zbor Ave si je na 45. mednarodnem zborovskem tekmovanju v avstrijskem Spittalu, ki je potekalo od 4. do 6. julija, pripel dvojno zmago: prvi dan v kategoriji ljudskih pesmi, drugi dan v kategoriji umetnih zborovskih pesmi. Na tekmovanju je sodelovalo deset zborov z vsega sveta, tudi s Filipinov, iz Južnoafriške republike, Indonezije in Združenih držav Amerike. Pod vodstvom Andraža Hauptmana je zbor Ave zmagal v obeh tekmovalnih kategorijah, v kategorijah umetnih skladb in ljudskih pesmi. Gre za prvo dvojno zmago katerega koli slovenskega zbora v zgodovini

tega tekmovanja. V posameznih kategorijah so že zmagali zbori De profundis, APZ Tone Tomšič in nekateri drugi. Zbor Ave, ki je na tem tekmovanju nastopil prvič, je žirijo prepričal z raznovrstnim programom. Na tekmovanju so bile obvezne tri skladbe: *Je ne me puis tenir d'aimer*, *Heilig ist der Gott Zebaoth* in *Sgelo*. Zadnja skladba je bila naročena prav za to tekmovanje, krstili so jo vsi zbori hkrati. Čeprav na tekmovanju uradne nagrade za obvezno skladbo ne podeljujejo, so tako skladatelj kot člani žirije poudarili, da jim je bila naša izvedba najbolj všeč. L. H.

Obrazi Trubarja

V Viteški dvorani turjaškega gradu je od 6. julija na ogled razstava Obrazi Primoža Trubarja. Obiskovalci lahko na njej vidijo redko razstavljene izvirnike Trubarjevih upodobitev, ki so nastale med letoma 1910 do 2008. Gre za prvo postavitev celotne razstave, katere izbor je bil prvič na ogled v galeriji Kresija. Razstava je projekt Organizacijske skupine umetniškega programa J.K.M.B., ki jo je pripravila skupaj z Arhitekturnim muzejem Ljubljana ob 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja. Odrpli so jo župan občine Velike Lašče Anton Zakrajšek, akademska kiparka in slikarka Irena Brunec-Tebi, profesor Lev Menaše in učenci glasbene šole Ribnica. Postavitev bo septembra gosto-

Upodobitev Primoža Trubarja

vala še v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti, kasneje se bo selila v Muzej Laško in v ljubljanski Arhitekturni muzej. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 17. 7. 2008

11.00 Prirodoslovni muzej Slovenije: Nočni lovci – ustvarjalna delavnica za otroke od 6. do 12. leta

21.00 Križanke: Gledališče Komedija Zagreb: Briljantina – muzikal

11.00 Mini teater: Divadlo Maškrtá (Slovaška): Sanje o zlati sreči – lutkovna predstava

20.00 Pred galerijo ŠKUC: Pella (Makedonija) – vokalna etno glasba

21.00 Poletno gledališče Studenec: Domača gledališka predstava: Klopčič

PETEK, 18. 7. 2008

20.30 Letni vrt DSP: Dave Samuels Quartet (Slovenija/ ZDA) – džez

21.30 Ljubljanski grad: Lady Chatterley, film

22.00 Pred galerijo ŠKUC: ŠKUC Gledališče in Gledališče Glej: Ampak Dane – monodrama

21.30 Ljubljanski grad: Michael Clayton, film

PONEDELJEK, 21. 7. 2008

20.00 Slovenska filharmonija: Komorni orkester I Virtuosi Italiani (Italija) – klasična glasba

21.30 Ljubljanski grad: Ratatouille – animirana risanka

SOBOTA, 19. 7. 2008

10.00 Cankarjev dom: Ob razstavi Faraonska renesansa – otroške delavnice

10.00 Narodna galerija: 4 impresionisti, 4 letni časi: Naslikajmo poletje – ustvarjalna delavnica. Otroške sobotne delavnice ob razstavi Slovenski impresionisti in njihov čas 1890–1920 za otroke od 5. do 12. leta.

TOREK, 22. 7. 2008

20.30 Pred galerijo ŠKUC: Andrej Bernard Horvat & Žak Štuhlač – kantavtorski večer

21.00 Cerkev sv. Florijana: Paola Pegan (Italija), klavir – klasična glasba

21.00 Poletno gledališče Studenec: Domača gledališka predstava: Klopčič

21.00 Križanke: Zoran Predin and The Gypsy Swing Band z gosti – pop

21.30 Ljubljanski grad: Tekla bo kri, film

21.30 Ljubljanski grad: Povratne steklenice

NEDELJA, 20. 7. 2008

11.00 – 13.00 Dvorni trg, Ljubljana: Komorni zbor Vocis imago & Stari mački: Ljubljana, zapleši in zapoj – ljudske pesmi, džez

SREDA, 23. 7. 2008

21.30 Ljubljanski grad: Estrelita – Pesem za domov, film. Režija: Metod Pevec, Slovenija, Nemčija (2007)

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Dvojno življenje

Monika Maljevič

Petdesetletna vdova Maggie poskuša zbrati denar za zdravljenje umirajočega vnuka, a ker ne najde primerne službe ali posojila, se prijavi na oglas za hosteso v nočnem klubu.

Lastnik Micky išče žensko, ki bi zadovoljevala spolne potrebe obiskovalcev, a ker Maggie ne vidi drugega izhoda, sprejme nevsakdanje delo in med pohotneži zaslovi pod psevdonimom Irina Palm. Kljub lepemu zaslužku se njeno skrivno življenje znajde v navzkrižju z moralnimi predsodki sina in prijateljic ter rastočo navezanostjo na Mickyja ...

Maggie je mati in babica v srednjih letih, ki je pripravljena žrtvovati vse, da bi rešila na smrt bolnega vnuka Ollyja in mu omogočila zdravljenje. Sin Tom in njegova žena Sarah sta povsem nemočna in tudi Maggie je porabila vse svoje prihranke ter prodala celo svoj dom. Zdaj mora najti dodaten zaslužek. Ko izve, da v nekem erotičnem klubu iščejo hosteso, se naivno poda v povsem drugačen svet. Zgledna vdova srednjega stanu kljub presenetljivi naravi dela v klubu sprejme najhitrejšo in tudi zadnjo možnost za zaslužek. Težaven začetek ji pomaga prebroditi duhovita sodelavka Luisa in med njima se razvije pravo prijateljstvo. Za Mickyja, lastnika lokala, je ustrežljiva novinka zadetek v polno. Njeno umetniško ime je Irina Palm. Maggie si dokaže, da še zdaleč ni za staro šaro. Njeno dvojno življenje hitro pritegne pozornost njenih opravljenih sosedov, a kljub njihovi zvedavosti uspešno prikriva novi vir zaslužka celo pred svojim sumničavim sinom. Odkritje pa je neizogibno in Maggie se mora soočiti s hinavskimi obrazy in z njihovimi predsodki ter tudi lastnimi pomisleki. Toda z izjemno vztrajnostjo in s pogumom bo njen trud poplačan. Poleg družinske ljubezni bo morda zase našla tudi veliko več.

Irina Palm

Režija: Sam Garbarski

Žanr: drama

Scenarij: Martin Herron, Philippe Blasband

Produkcija: Sébastien Delloye, Diana Elbaum, Georges van Brueghel

Igrajo: Marianne Faithfull, Miki Manojlović, Kevin Bishop, Siobhan Hewlett, Dorka Gryllus

Premiera: 17. 7. 2008

Distribucija: Cinemania group

Neverjetna požrtvovalnost

Maggie je preprosta, ljubezniva in velikodušna ženska. Ni preveč izobrazena in ni imela veliko priložnosti za popotovanje. Poročila se je s svojim prvim fantom in mu ostala zvesta tudi po njegovi smrti. Niti predstavljal si ni, da obstaja takšno delo. Sprejme ga, ker preprosto ne vidi druge rešitve in ker je malce naivna. Izbira je po njenem mnenju povsem nedolžna. Opravlja pač delo, ki ji bo prineslo denar za zdravljenje njenega vnuka Ollyja. Toda poti nazaj zaradi dogovora z lastnikom Mickyjem ni. In ker je oseba, ki želi vse narediti po

najboljših močeh, postane tudi pri tem delu uspešna. Gre za izjemno požrtvovalnost čudovite ženske. Erotični klub verjetno ni najprimernejši kraj za novo ljubezen. Toda zakaj se ne bi dva zaljubila prav na kraju, kjer ljubezen sploh ni predstavljava?

Režiser je želel prikazati tragikomično plat vsakdanjega življenja. Po drugi strani pa njegov namen ni bila reportaža o grdi plati erotičnih klubov. Glede na to, da je lik Maggie neomadeževan in iskren, so temu primerni tudi prizori. Zgodbo najbolje ponazarjata Maggiejina obrazna mimika in govorica telesa. **D**

Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri

Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz,
razred C, model T 180 K
in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni
SMS akciji »Petrol«.

skuterji Aprilia SR 50 R

predvajalniki iPod Nano 4G

predvajalniki iPod Shuffle

PETROL

Praktičen za dostavo

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Peugeot bipper furgon 1,4 HDi

Uporabnost in kompaktnost sta besedi, ki najlaže na hitro opišeta bipper furgon. Mali Peugeotov dostavnik, namenjen profesionalni rabi, zna zaradi svojih malih zunanjih dimenzij, velikega tovrnega prostora in praktičnosti dobiti marsikatero novega lastnika, ki mu je prevoz oziroma dostava pomemben del posla.

Čeprav gre za dostavnik, mu simpatičnosti navzven ne manjka. Zaradi svojega kratkega zajetnega nosu, ki ga poudarjajo robusten odbijač in veliki prednji luči na straneh.

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	PEUGEOT BIPPER FURGON 1,4 HDI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	1398
moč v kW (KM) pri vrt./min	50 (68) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	160 pri 2000 - 2750
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3860 x 1820 x 1720
medosna razdalja v mm	2510
prtljažnik v litrih	2500
masa praznega vozila v kg	1165 (610)
največja hitrost v km/h	152
pospešek 0-100 km/h v s	/
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,7/3,8/4,5
poraba na testu v l/100 km	5,5
cena vozila v EUR	11.628

In industrijsko bela barva se mu odlično poda. Čeprav je videti precej igračasto, kot avtomobilčki iz kock lego, je narejen za povsem resna opravila, ki se jih da z njim učinkovito opravljati. Vsak se bo zato najprej spustil v preverjanje velikosti njegovega tovrnega prostora. Tega je v tako majhnem vozilu (le 3,86 metra celotne dolžine!) dovolj; do 2,5 kubičnega metra blaga lahko spravite v njegov zadek in tovor je lahko postavljen tudi na standardno evropaletu, saj znaša globinska razpoložljivost 1,52 metra, po širini 1,05 metra in v višino do 1,18 metra. In dostop

vanj je korekten; dvokrilna asimetrična vrata (60:40) na zadku se odpirajo povsem do roba in pod kotom do 90°, z odklopom varoval pa kar do 180 stopinj. Kar se tiče obdelave prostora, je ta ob nakupu povsem surov; torej gola, v barvni odtenek avtomobila la-

kirana pločevina z vnaprej predvidenimi mesti, kjer se da nanjo vpeti zaščitne obloge, nosilce ali sidrišča. Po želji in zahtevah kupca. No, če bi bilo prostora še premalo, pa se da pri njem uporabiti tudi prostor na sovoznikovem mestu. Sovoznikov sedež je namreč zložitljiv v dveh stopnjah, in sicer prvič le z zlaganjem naslona v vodoravno polico, drugič pa s popolnim zlaganjem sedeža na dno avtomobila. Na ta način se da tam pridobiti še tretjina kubičnega metra za prevoz tovora. Nosilnost, s katero se bipper lahko obremeni, znaša 610 kilogramov.

Voznikov prostor je urejen. Izdelan pa je strogo v skladu z namembnostjo vozila. Zato ne preseneča, da je armaturna plošča prijetnih, sodobnih oblik, izdelana iz na udarce, praske, obrabo in prah povsem odporne sive plastike. Sedenje za volanom je dobro, preglednost izza njega naprej odlična zaradi odmaknjenih A-stebričkov, nazaj pa tudi zaradi velikih stranskih ogledal. Da je takšen bipper namenjen le vozniku, pove sedež sovoznika, saj je ta po merah le zasilen; dimenzijsko je velik le za pol normalnega. Opremska založenost testnega bipperja je podrejena uporabno-

sti. Veliki predali so namenjeni odlaganju konkretnih stvari, na armaturno ploščo sredinsko vgrajena tablica za vpenjanje papirjev je koristna. Udobje pa rešuje elektrifikacija stekel in klimatska naprava za doplačilo. Na žalost je pri varnosti bipper precej špartanski, saj je vanj vgrajena le ena zračna blazina za voznika. Delovni stroj, ki poganja ta avtomobil, je 1,4-litrski turbodizelski motor HDi z močjo 50 kilovatov (68 KM) pri 4000 vrtljajih na minuto ter navorom 160 Nm v območju od 2000 do 2750 vrtljajih/min. Povezan je s petstopenjskim ročnim menjalnikom. No, že v osnovi ob tako motoriziranega bipperja ne moremo pričakovati kakšne poskočnosti, pač pa le suverenost in zanesljivost delovanja na dolgi rok. Kar razveseljuje, je njegova poraba, ki tudi ob polnih obremenitvah in mestnem skakljanju ne preseže šestih litrov na 100 prevoženih kilometrov, ter nič razveseljujoča hrupnost in precejšnje vibracije v potniški kabini. Največja prednost bipperja je okretnost. Zaradi svoje majhnosti se odlično izkaže v gostem mestnem vrvežu, na ozkih parkiriščih in kratkih parkirnih mestih, saj se zdi, da se zanj vedno in povsod najde dovolj prostora. In prav za takšne situacije je bipper tudi narejen. To mu omogoča kratka medosna razdalja, majhen rajdni krog in pripraven mehak volan za vrtenje. Podvozje je konstruirano po manirah dostavnikov; ko je avtomobil obremenjen, funkcioniira mehko in lepo prenaša nagibanja in cestne poškodbe, ko pa je prazen, bosta skakanje in stalno stresanje zadnjega dela avtomobila na luknjah in grbinah cestišč njegova redna sopotnika.

Kot dostavni avtomobil zna biti bipper zelo zanimiv, saj je lahko za marsikoga idealna rešitev, za katero doslej ni bilo izbire. Velikokrat se namreč zgodi, da za posel človek ne potrebuje ogromnih vozil, pač pa kaj bolj majhnega in zelo praktičnega. In takšen bipper je. Ja, in še za zelo ugodno ceno. **D**

Novici

PEUGEOT 308 SW Še druga, izredno priljubljena različica zadnje generacije peugeota 308 je zapeljala na slovenske ceste. Gre za kombi, ki je do nedavnega predstavljal skoraj polovico vseh modelov 307, sedaj pa so načrti vseeno nekoliko skromnejši, ker je v ponudbi več vozil. Izrazito družinsko naravnani avtomobil ponuja veliko prostora, lahko se odločite za 5 ali celo 7 sedežev, vsi potniki pa bodo navdušeni nad veliko panoramsko streho, ki je na voljo za doplačilo. Klimatska naprava je po drugi strani serijska, SW pa je od 5-vratne kombilimuzine le 700 evrov dražji. V ponudbi je šest motorjev; trije bencinski imajo 1,4 ali 1,6 litra prostornine in od 70 do 110 kW, dizelski pa 1,6 ali 2,0 litra in od 66 do 100 kW. Novost je tudi oznaka, saj ne bo več različice break, temveč le SW, osnovna cena tega karavana, ki že v osnovi ob petih sedežih ponuja kar 674 litrov uporabnega prostora (največ 2149 litrov), pa znaša 16.640 evrov.

BMW SERIJA 7 Velika bavarska limuzina bo kmalu kot peta v generacijski vrsti zapeljala na ceste in spet poskrbela za nekaj vetra. Tokrat ne toliko z obliko, ki je sedaj bistveno manj avantgardna, temveč bolj s tehnologijo, ki dela ta avtomobil za enega najnaprednejših na svetu. Pri BMW so veliko pozornosti posvetili učinkovitemu izkoristku, tako da so prav vsi motorji novi, oznake pa bodo sedaj 730d za šestvaljni turbodizelski agregat s 180 kW, 740i za bencinski šestvaljnik s tehnologijo 'twin turbo' in 240 kW ter 750i za V8 s 300 kW. Menjalnik je v vseh primerih samodejni s šestimi stopnjami. Velik napredek je novi sistem iDrive, kjer lahko nastavite nekatere gumbke po svoji želji, prav tako elektronska podpora podvozja in številni varnostni dodatki.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne stonitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

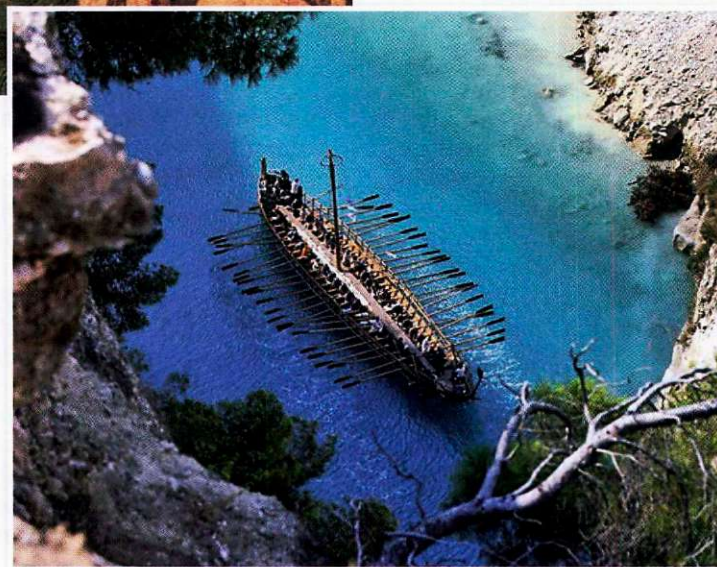
Sodoben poskus starodavne plovbe

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

V začetku julija je iz Grčije odplula sodobna različica legendarne antične ladje Argo z Jazonom in agronavti, ki potuje proti Benetkam. Arheologi upajo, da se bodo dokopali do novih spoznanj o antičnem pomorstvu.

Izročilo pravi, da se je v 14. stoletju pr. n. št. Jazon, Jolkov prestolonaslednik v Grčiji, s 50 spremljevalci in ladjo Argo odpravil v Kolhido na vzhodno obalo Črnega morja, da bi si pridobil zlato runo (v grški mitologiji je to krzno krilatega ovna Krisomalosa), ker je bil to edini pogoj, da postane tesalski kralj. V Kolhidi (zdaj Krim, Ukrajina) je s pomočjo Medeje, hčerke kolhidskega kralja Kreona, uspešno ukradel zlato runo, a si je nakopal jezo gostitelja, kar je vse agronavte poslalo v beg. Skupaj z njimi je pobegnila tudi v Jazona zaljubljena Medeja, s seboj pa je vzela svojega brata, ga med begom po morju razkosala in kos za kosom metala v morje, kar je prisililo zasladovalce, da so iskali dele trupla (v skladu z grškim izročilom je treba umrlega dostojno pokopati), argonavti pa so uspešno ušli. Pozneje, ko sta bila Jazon in Medeja že par, je Medeja razkosala tudi svoja otroka, ker se je Jazon zaljubil v neko drugo dekle.

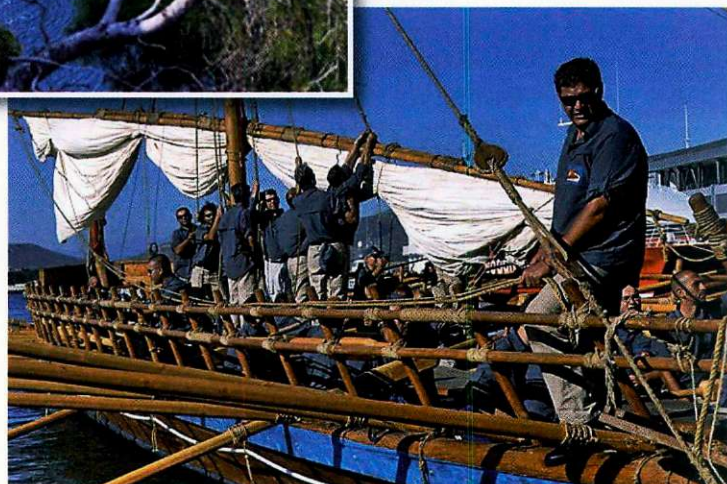
Sodobna Argo Dobra tri tisočletja kasneje je župan grškega mesta Volos (prejšnji Jolk) Alexandros Voulgaris sporočil: »Ladja Argo bo spet zaplula, tokrat proti Benetkam.« Dejal je še, da so vožnjo sprva nameravali izvesti proti Kolhidi na območju današnje Gruzije, a naj varnostni razlogi tega ne bi dopuščali. Sodobna Argo je torej na poti proti Benetkam. Do pristanka, ki bo predvidoma 11.

avgusta, se bo ustavila v 23 mestih. Na dan pluje od 10 do 15 ur. Trasa potovanja poteka ob obali Peloponeza, skozi Jonsko morje, navzgor po Jadranskem morju. 72 prostovoljnih članov posadke sodeluje tako pri veslanju kot pri upravljanju jadra. Kot vse antične ladje tudi ta pluje tako, da pomorščaki nikoli ne izgubijo pogleda na obalo, kar jim omogoča lažjo navigacijo. Po končani plovbi bo novodobna Argo na ogled v pomorskem muzeju.

Antična velikanka Argo je bila v svojem času vsega spoštovanja

vredna ladja. Pot na Vzhodno obalo je bila za antične pomorščake velik zalogaj, zato so za potrebe Jazonove odprave iz pinejevega lesa zgradili gromozansko ladjo z enim jadrom in 50 vesli. Graditev ladje naj bi spremljala sama boginja Atena. Sodobno ladjo so izdelali iz identičnih materialov, iz katerih je bila izdelana mitološka različica iz 14. stoletja pr. n. št. Po grški mitologiji naj bi bili argonavti s pomočjo boginje Atene ladjo zgradili v treh mesecih, medtem ko naj bi bili sodobni gradbeniki za repliko potrebovali kar tri leta. Posadka mitološke ladje je poleg 50 veslačev vključevala še kapitana, pet uradnikov in dva krmarja. Veslači naj bi bili sedeli na 25 klopih, na vsakih 40 minut veslanja jim je pripadel osemminutni odmor. Ali sodobna ladja Argo ustreza izvirniku, ni znano, saj se ni ohranila nobena podoba Jazonove Argo. Ladjo so rekonstruirali na podlagi ustnega izročila o njeni podobi.

Novodobna ladja Argo je taka, kot naj bi bila mitološka.

Prostovoljni veslači prihajajo iz vseh 27 držav Evropske unije.

Legenda o Jazonu je pogost motiv v grških dramah.

Ljubljanski zmaj Legenda pravi, da se je Jazon z agronavti na svoji poti ustavil tudi v Ljubljani, kar se bo ponovilo tudi tokrat. Izročilo govori, da so hoteli agronavti, ko so pobegnili iz Kolhide, svojo pot nadaljevati čez Bospor, a jim Turki niso zagotovili varne poti, zato so pot nadaljevali po Jadranskem morju. Tu pa so se zapletli v beg, ki jih je vodil vse do ustja Donave, od tam pa proti toku do Save in končno do

Močilnika, enega od izvirnov Ljubljanske. Pisec Plinij pravi, da je Jazon na ljubljanskem območju opravil še eno svojih herojskih del. Ubil naj bi bil močvirsko pošast, iz katere izhaja ljubljanski zmaj. Po umoru močvirske pošasti in žrtvenem obredu naj bi bili argonavti po legendi o nastanku Emone ustanovili prvo naselbino, nato pa odpluli do Vrhnike. Tam so se izkrcali in po kopnem nadaljevali pot do Jadranskega morja. Ob postanku v Močilniku je nad argonavte prišel strašanski vihar, ki je grozil, da bo ladjo Argo treščil ob velike skale. Jazon naj bi bil takrat udaril po navpični steni in ta se je vdala, kar se vidi še danes v skali nad izvirom Ljubljanske, s svojo junaško pestjo pa je Jazon zasidral ladjo. To so nato potegnili na kopno, jo razstavili in se podali na pot proti Jadranskemu morju. **D**

Na kratko

Google izvaja vesoljski projekt.

ODPRAVA NA LUNO Neil Armstrong, prvi človek, ki je stopil na Luno, je od tam poslal nepozabno sporočilo. Naslednji obiskovalec Lune pa bo morda poslal – elektronsko pošto. Ameriški spletni velikan Google namreč izbira moštvo, ki ga bo sponzoriral z 20 milijoni dolarjev in ki bo na Luno poslalo svojega »roverja«. Gre za vozilo, ki bi predvidoma prevozilo kakšnih 500 metrov Luninega površja in na Zemljo poslalo fotografije, videe in podatke, vse to do konca leta 2012. Pri Googlu želijo, da bi bila vlada v projekt čim manj vpletena. Kot so dejali, se je na projekt Google X Prize prijavilo že trinajst moštev, njihovo število pa bo najverjetneje naraslo na približno 25. Vsako moštvo ima izdelano lastno zamisel roverja, med prijavljenimi pa so Američani, Italijani, Romuni in skrivnostno moštvo, ki svoje identitete noče razkriti. Med njimi so znanstveniki, poslovneži, inženirji in celo študentje.

**DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh**

**Modri mislimo
na jutri**

www.modra-energija.si

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

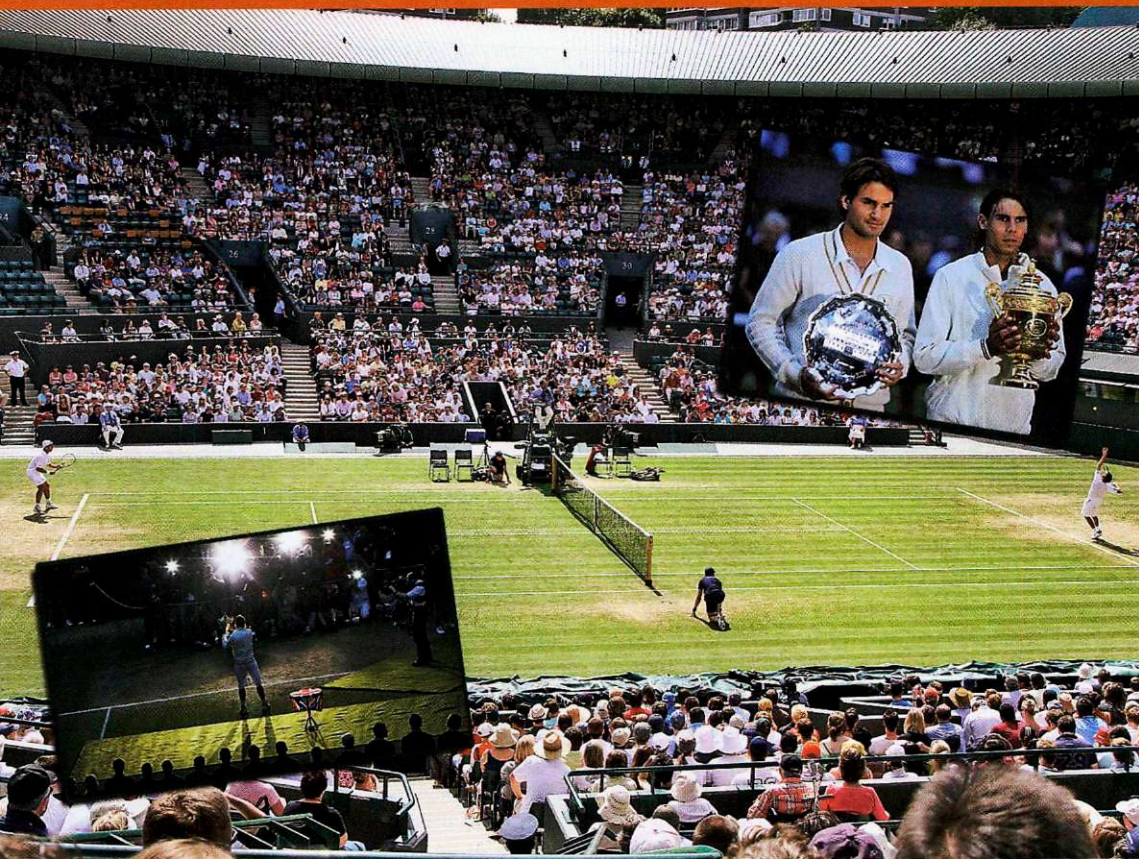
hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

Elektro Ljubljana

ELEKTRO MARIBOR

Elektro Celje

ELEKTRO PRIMORSKA

Zmaga v Wimbledonu, sanje vsakega igralca; Roger Federer in Rafael Nadal

Legende »svete trave«

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Teniški turnir v Wimbledonu ima dolgo teniško tradicijo, ki je povezana z dežjem, jagodami in predvsem z odličnimi teniški predstavami največjih mojstrov teniškega loparja.

Odrpoto prvenstvo Anglije, najpogostejše imenovano kar Wimbledon, je najstarejši teniški turnir na svetu in sanje vsakega teniškega igralca. Je eden štirih turnirjev za grand slam in je pogosto označen kot najpomembnejši in najuglednejši teniški turnir na svetu. Poteka junija in julija na travnati podlagi v Londonu, znan pa je tudi po pogostih prekinitvah zaradi dežja.

Začetek z 200 gledalci Wimbledon je brez dvoma najprestižnejši teniški turnir na svetu. Njegova bogata zgodovina in prav po angleško negovana tradicija ga ločita od vseh drugih velikih turnirjev in mu še danes daje ta pridih teniške romantike kljub neusmiljenim bojem na travnatih igriščih The All England Lawn Tennis and Croquet Cluba. Tenis, ki je ga je v slovitom All

England Cricket Clubu leta 1875 prvič predstavil major Walter Clopton Wingfield, se je najprej imenoval Sphairistike, in ker si je hitro pridobil privrženca, so ga vključili med klubske aktivnosti omenjenega kluba. Spomladi leta 1877 so pripravili prvi turnir moških posameznikov, na katerem je zmagal Spencer Gore. Finale tega turnirja si je ogledalo okoli 200 gledalcev in po spremembi imena kluba v The All England Lawn Tennis and Croquet Club je šport takrat dobil današnje ime.

Seveda je bila tedanja igra svetlobna leta daleč od današnjega bombardiranja z žogico, ki neredko dosega hitrosti okoli 200 kilometrov na uro. Eleganten šport aristokratov je v tedanjih časih pomenil predvsem priložnost za prijetno druženje in prav v tem duhu je izzvenel prvi turnir. Bil je bolj klubski piknik, na katerem

so pred dvesto gledalci, ki so za vstop plačali en sam šiling, odigrali moški turnir. Že od leta 1880 pa je turnir, ki je hitro pridobil privrženca in častilce prvih zmagovalcev, postal tradicionalen in vse odtlej ga redno prireajo.

Na današnji lokaciji ga igrajo od leta 1922, današnji wimbledonski kompleks pa premore 18 igrišč, kronanih s slovitim Centre Courtom, za katerega so velikani, na primer Martina Navratilo-

Dež večkrat zapre vrata igrišč.

va, Chris Evert, John Mc Enroe, Björn Borg, Pete Sampras in Boris Becker, radi poudarjali, da predstavlja njihov teniški "dom". Tudi danes je wimbledonska trofeja najbolj cenjena lovorika teniških profesionalcev, ob napetih dvobojih pa turnir gledalcem ponuja še veliko več kot le športne užitke. Poleg tradicionalnih jagod številne restavracije ponujajo kup priložnosti za gurmanske užitke, pravo odkritje pa je zagotovo pred nedavnim obnovljen teniški muzej, ki obiskovalce popelje v zlate čase starih teniških mušketirjev in dam, ki so na turnirju zmagovale oblečene v tri podkri-la in steznike!

Pet epskih moških finalov Po letošnjem, za mnoge najboljšem finalu vseh finalov v Wimbledonu, so novinarji športne televizije Sky Sport naredili pregled vseh moških finalov in izluščili po njihovem mnenju najboljše med njimi. Odločili so se za pet finalnih dvobojev, med katere ni všteti letošnji. Seveda med izbranimi turnirji najdemo velika imena teniškega športa, imena, ki so turnir osvojila večkrat zapored ali odigrala finale vrhunškega tenisa s pridihom trilerja.

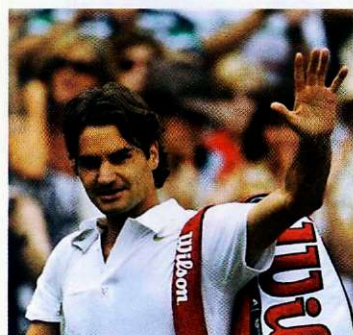
Leta 1980 je Björn Borg petič zapored osvojil turnir v Wimbledonu z zmago nad Johnom McEnrojem. McEnroe je v prvem nizu povsem razbil branilca naslova s 6-1, nato pa se je Borg počasi le vrnil, v velikem slogu naredil preobrat in finale dobil v petem nizu z 8-6.

Čez štiri leta je wimbledonski pokal dvignil John McEnroe, a na drugi strani mreže je stal Jimmy Connors. Da to ni bil napet dvoboj, pove rezultat, v katerem je McEnroe zmagal s 6-1, 6-1 in 6-1, vendar strokovnjaki to tekmo vseeno uvrščajo v klasične dvoboje, ker je Američan takrat demonstriral igro, ki jo imajo še sedaj za najboljšo na travi.

Leta 1990 se je Stefan Edberg v finalu namučil z Borisom Beckerjem. Becker je kasneje v avtobiografiji zapisal, kako je večer pred finalnim dvobojem popil preveč usipalnih tablet in je zato prva dva niza odigral »kot mesečnik«. Edberg je z lahkoto povedel 2-0 v nizih, toda Becker

se je vrnil. A vrnitev ni bila najpopolnejša, saj je Edberg zmagal v petem nizu s 6-4 in premagal Beckerja v njegovem tretjem zaporednem finalu.

Ali je bilo Goranu Ivaniševiću usojeno dvigniti wimbledonski pokal? Devet let je minilo od njegovega prvega nastopa v finalu do končnega slavlja. »Ta finale je bil prvi, ki se je začel v ponedeljek zaradi dežja in se je končal kot ena najlepših športnih zgodb,« so napisali pri Sky Sportu in verjetno mislili na tri Gorano-

Federer zapustil wimbledonski prestol.

ve finale v Wimbledonu, ki jih ni osvojil. Enkrat je bil boljši Andre Agassi, dvakrat pa legendarni Pete Sampras. Na osrednjem terenu sta igralca pokazala igro, vredno finala, v kateri je na koncu zmagal Ivanišević z rezultatom 6-3, 3-6, 6-3, 2-6, 9-7. Gorana so v njegovem domačem Splitu pričakali kot narodnega heroja in z njim se je veselila praktično vsa Dalmacija.

Zadnji epski finale se je po Sky Sportu igral lani, ko je bil Roger Federer močnejši od Nadala, a že takrat je mladi Španec pokazal, da se era na travi nepremagljivega Švicarja počasi blizu koncu. Dvo-

boj se je igral pet nizov, v odločilnih trenutkih pa je bil bolj zbran petkratni zaporedni zmagovalec Federer, ki je tako izenačil rekord Björna Borga. Mnogi so mislili, da bo Rogerju letos uspelo premagati ta rekord, vendar je bil Nadal tokrat boljši.

Največji finale vseh časov Za letošnji zadnji moški finale težko najdemo prave besede. Tenis z drugega planeta, scenarij, ki se ga ne bi sramoval niti Alfred Hitchcock, in konec, ki ni bil za tiste s slabim srcem. Z vsem tem je postregel tretji zaporedni finale na »sveti travi« med Rafaelom Nadalom in Rogerjem Federerjem. Španec je po sedmih urah (z dvema prekinitvama zaradi dežja) prekinil petletno Federerjevo vladavino v Wimbledonu in mu preprečil, da bi s šestimi zmagami postavil še en rekord – »Fedex« bi namreč v primeru zmage popravil rekord Björna Borga, ki je ta turnir prav tako osvojil petkrat. Prikazani tenis je tenis nove generacije. Španec Nadal je šele drugi španski zmagovalec tega prestižnega turnirja v zgodovini po Manuelu Santani, ki mu je to uspelo daljnega leta 1966, in šele drugi igralec po Borgu leta 1980, ki mu je uspelo v isti sezoni zmagati tako na pesku Rolanda Garossa kot na »sveti travi« Wimbledonu.

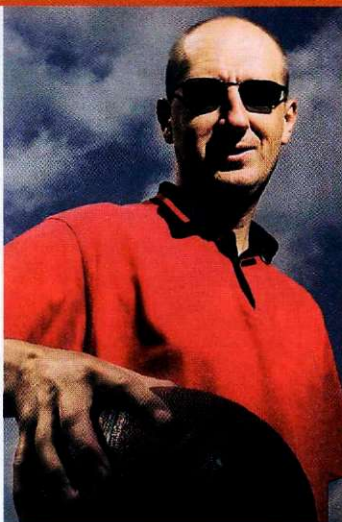
Prihodnji turnirji bodo pokazali, ali je bila ta »klofuta« Federerju usodna za njegovo teniško kariero. Se bo pobral po tem porazu, ki je po njegovih besedah najhujši poraz v njegovi teniški karieri, ali bomo dobili novega teniškega kralja? **D**

Plavalka **SARA ISAKOVIČ** je na odprtem prvenstvu Hrvaške v nedeljskem finalu na 200 m prosto spet popravila slovenski rekord. Dosežek 1:56,75 iz predtekmovanja je izboljšala za 85 stotink sekunde in z dosežkom 1:55,90 prvič v karieri plavala pod mejo 1:56.

Belorus **IVAN TIHON**, svetovni prvak in olimpijski podprvak, je na državnem prvenstvu vrغل kladi vo 84,51 metra in tako za več kot dva metra in pol izboljšal prejšnji najboljši izid sezone na svetu. Na drugem mestu je Madžar Krisztián Pars, tretji pa Primož Kozmus.

Dinaridi

Esad Babačić

Realno gledano bomo težko kadar koli evropski ali svetovni prvaki v vaterpolu.

Da je tako, se lahko zahvalimo tudi politiki, ki je hotela, da je naša nekdanja skupna država razpadla na tri nove vaterpolske velesile. Kot da nista bili dovolj Srbija in Hrvaška, smo zdaj dobili še Črno goro, ki se je kot prva novinka uvrstila v finale evropskega prvenstva, kjer je potopila svojo veliko sestro Srbijo. Najbolj nesrečni so gotovo Madžari, ki veljajo za najboljše vaterpoliste na svetu, a se nikakor ne morejo otresti nadležnih »Jugoslovanov«. Najhuje pri vsem je spoznanje, da nameravamo Črnogorci prav na vaterpolu graditi svoj nacionalni ponos. To verjetno pomeni, da bodo prva evropska država, ki si je za šport številka ena izbrala vaterpolo. Podobnega konsenza kot v Podgorici bi si želeli tudi pri nas, kjer se še nismo odločili, kateri od športov bo nosilni. Pa bi se morali, ker sredstev za vse očitno ne bo dovolj. Ta čas je v ospredju košarka, ki jo imamo Slovenci resnično radi, drugače ne bi tako mazohistično uživali v vseh velikih porazih naše reprezentance, ki je bila že nekajkrat pred vrati raja, a ji je zmanjkalo balkanske predrznosti, brez katere ne moreš pokoriti Evrope ali sveta. Kako je treba prijeto žogo, kadar gre za odločilne trenutke velikih tekem, nam lahko najbolje demonstrirajo prav naši nekdanji bratje, ki so v zadnjem desetletju in pol osvojili že kar nekaj pomembnih naslovov v športih z žogo. Vaterpolo je zelo specifičen, saj dovoljuje veliko umazane igre, s katero je lažje priti do cilja. Toliko prerivanja, objemanja, cukanja, naskakovanja in podobnih borilnih dodatkov težko najdemo v katerem koli drugem športu. Na simbolni ravni bi nam vaterpolo potemtakem ustrežal, vendar pa ni čisto tako. Sama pretkanost ni zadosti za premagovanje orjaških »dinaridov«, ki jih pri Črnogorcih, Hrvatih in Srbih ne manjka. Na srečo smo bili Slovenci od nekdaj najbolj pridni med vsemi, tako da smo znali pomankanje talenta nadomestiti z delavnostjo. Kot sedaj kaže, bodo tudi naši košarkarji poskusili z že tolikokrat preizkušenim receptom, ki stavi na borbenost in disciplino. Koliko nam bo to pomagalo proti talentiranim in pretkanim Grkom ali pa neugodnim Nemcem, bomo šele videli. Močno upam, da bomo naposled mi tisti, ki znajo mleti takrat, ko je najbolj pomembno. Velikih porazov je bilo dovolj in zdaj je čas, da odpremo novo poglavje v zgodovini slovenske košarke. Peking čaka na enega od skritih favoritov iger.

Grozi prava navijaška vojna med slovenskimi in hrvaškimi navijači.

Neredi pred prijateljsko tekmo

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Pred prijateljsko nogometno tekmo med Mariborom in gosti iz Vinkovcev so se stepli navijači obeh ekip. Mariborčan je dobil granitno kocko v glavo, pet Hrvatov je poiskalo zdravniško pomoč. Napovedi novih spopadov navijačev še ta mesec.

Evropski nogometaši se po krajših počitnicah že pripravljajo na nov krog tekmovalj. Državna prvenstva, državni pokali, evropska prvenstva in pokali. Evropsko nogometno prvenstvo se je pred nekaj tedni končalo, a pred nogometaši so kvalifikacije za svetovno prvenstvo v Južnoafriški republiki čez dve leti. Za vsa ta tekmovalja je poleg rednih in izrednih treningov treba odigrati tudi kakšno prijateljsko tekmo, da se pred tekmami za točke v praksi preizkusijo nove zamisli, igralci in podobno. Očitno pa tudi navijači, ali bolje rečeno huligani, ki svoje nasilništvo skrivajo za »ljubeznijo« do nogometa in klubskimi oziroma nacionalnimi barvami navijaških rekvizitov, prijateljske tekme izkoriščajo za treniranje mišic in preizkus svojih »taktičnih zamisli« za prihodnja razgrajanja in nasilništvo. Zadnji takšen huliganski trenin je bil prejšnjo soboto v Mariboru. Maribor je igral prijateljsko

nogometno tekmo z ekipo Cibalijske iz Vinkovcev. Športni izid tekme, ki sicer ni odločala o ničemer, je bil dva proti nič za domače, rezultat huliganskega spopada na mariborskih ulicah pa en težko ranjen domači navijač in pet srednje ranjenih gostujočih.

Kakšno uro in pol pred napovedano nogometno tekmo se je v parku na Trgu generala Maistra pred I. mariborsko gimnazijo zbralo kakšnih petdeset navijačev domače nogometne ekipe, tako imenovane viole. Na trg so se pripeljali trije kombiji, polni navijačev gostujočega kluba. Po zdaj znanih podatkih tujci niso »imeli razobešenih bojnih barv« in tudi niso bili del kakšne organizirane skupine. Za zdaj se še ne ve, kdo naj bi bil prvi napadel. Po izjavah nekaterih očividcev je s pretepom začela skupina viol, kakšnih trideset hrvaških navijačev pa se je postavilo v bran. Obe skupini sta začeli vihteti pesti, potem pa sta poprijeli za razno

priročno orožje, zlasti steklenice. Frčanju steklenine so se pridružile še granitne kocke. Enemu od mariborskih navijačev je kocka priletela v glavo in so ga odpeljali v bolnišnico, pomoč pa je poiskalo tudi pet tujih navijačev. Eden je imel zlomljeno roko, drugi so jo odnesli z buškami in modricami. Drugi udeleženci pretepa so si manjše rane lizali sami, brez zdravniške pomoči. Na srečo granitne kocke ali steklenice niso poškodovale nikogar od naključnih mimoidočih. Pretep so precej hitro ustavili policisti, opravili postopke, nekaj najbolj vročeglavih odpeljali na hlajenje, hrvaške navijače pa nato do meje.

Za nacionalnimi in klubskimi barvami se pogosto skrivajo nasilni sociopati, ki s športom in z navijanjem nimajo nobene zveze.

Huligani odkrito grozijo

Recimo, da se je tokrat vse »srečno« končalo. A nekateri menijo, da je v zraku zaradi že tako pregretih slovensko-hrvaških odnosov prava vojna med navijači obeh držav. Najbolj znana hrvaška skupina nogometnih huliganov Bad Blue Boys in Zagreba odkrito grozi z neredi pred tekmo med zagrebškim Dinamom in Domžalami konec tega meseca v okviru kvalifikacij za tekmovalje lige prvakov. Še bolj naj bi bilo napeto 20. avgusta, ko se bosta v Mariboru na prijateljski tekmi spoprijeli Slovenija in Hrvaška. Upajmo, da bo policija pripravila kakšno podobno akcijo, kot jo je pred dvema desetletjema v Ljubljani, in preprečila najhujše. **D**

Slovenec s heroinom

Na srbsko-kosovski meji so v avtomobilu našega državljana odkrili več kot dvajset kilogramov heroína.

V državah, ki so nastale na ruševinah nekdanje Jugoslavije, bratstvo in enotnost njenih nekdanjih narodov in narodnosti cveti predvsem v kriminalnih krogih. Nacionalne zamere se med kriminalci navadno popolnoma porazgubijo, ko gre za »skupno zadevo«. Glavno je, da vsak dobi svoj delež nepošteno zaslužene denarja, pa je vse v najlepšem redu. Slovenski državljani kar uspešno sodelujejo v kriminalnih dejanjih na Balkanu, Evropska unija gor ali dol. Nekateri, po rodu iz južnih krajev, imajo seveda sorodstvene vezi s kriminalci na Balkanu, a tudi avtohtoni Slovenci hitro najdejo ustrezne zveze, če le pokažejo dovolj zavzetosti. Včasih pa se seveda komu tudi zalomi.

Pred dnevi so na meji med Kosovom in Srbijo ustavili 31-letnega slovenskega državljana Igorja

Potočnika iz okolice Ljubljane. Njegov BMW je bil srbskim carnikom nekoliko sumljiv, pa so ga pregledali. Izplačalo se je. Vozilo, ki je bilo na plinski pogon, je imelo v prtljažniku rezervoar. Pri pregledu rezervoarja so odkrili skoraj 21 kilogramov heroína.

Slovenec, ki je bil sumljiv predvsem zato, ker ni imel nobene prtljage, se je izgovarjal, da je na Kosovo prišel le za nekaj dni, da bi mu avto predelali na plinski pogon, kajti na Kosovu bi naj bilo to precej ceneje kot v Ljubljani. Trdil je, da so mu avto predelali v Prizrenu in da so mu drogo podtaknili tam, kajti on naj ne bi bil z njo imel nobenega opravka in tudi nobenega pojma, da jo ima v avtu. Preiskovani sodnik mu je za sedaj odmeril tridesetdnevni pripor, če pa bo Slovincu krivda dokazana, mu grozi do deset let zapore. B. S.

Tujca v pripor

V Novi Gorici je Italijan z ropom in kraja poskušal priti do plena. Zdaj je v priporu.

V vsega eni uri je v Novi Gorici 24-letni italijanski državljan zagrešil kar tri kazniva dejanja, ki ga znajo drago stati.

Italijan je izvedel dve tatvini, ena je ostala pri poskusu, in neuspešni rop, a je bilo vse skupaj dovolj, da bi lahko kakšni dve, tri leta užival v gostoljubju slovenskih davkoplačevalcev, če mu bodo seveda očitna kazniva dejanja dokazali. Ta čas je italijanski državljan v novogoriškem zaporu.

Nekaj minut čez drugo uro je mlajši moški vstopil v Tušovo trgovino v Novi Gorici. Nekaj časa se je motal po trgovini in prodajal zijala, nato pa pristopil k blagajni in v italijanščini zahteval denar.

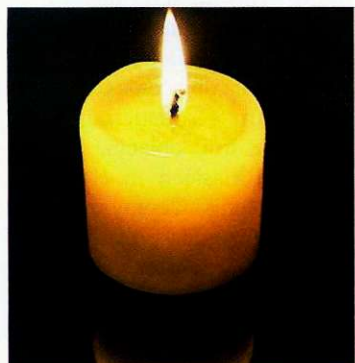
Zahtevo je podkrepil z olfa nožem, ki ga je potegnil iz žepa. Še preden pa je prodajalka izročila denar, sta v trgovino stopili

dve stranki in ropar je junaško pobegnil brez plena.

Slabe pol ure zatem je vstopil v stanovanjsko hišo in začel predrzno šariti po njej, čeprav je lastnica spala na kavču v jedilnici. Stopil je celo v jedilnico in začel brskati po torbici, ki je bila poleg speče. Ženska se je nenadoma prebudila, lopov pa je odvrgl torbico in jo pobrisal na prosto, zajahal kolo in izginil.

Okoli tretje popoldne pa je prikolesaril za sprehajalko, ji potegnil z ramena žensko torbico in pobegnil. Potem se je ustavil, zbasal v žep dva mobilnika, denarnico in dokumente, torbico pa zagnal čez bližnji zid.

Na podlagi opisa so ga kmalu zatem prijeli policisti, našli in zasegli ukradene predmete, Italijana pa odpeljali sodniku in ta je zanj odredil pripor. B. S.

SVEČA V GOVORILNICI Prav debelo so pogledali gasilci iz Zagorja ob Savi, ki so se odzvali na večerni klic na Cesto 9. avgusta. Okoli pol enajste zvečer so jih namreč obvestili, da gori javna telefonska govornica. Govornica še ni bila v plamenih, kajti ogenj je smodil le slušalko, ki je visela od aparata. Zraven slušalke oziroma pod njo pa je bila goreča sveča, ki jo je neznanec prižgal in pustil gorjeti. Kaj je pravzaprav hotel s tem narediti ali povedati, ni nikomur jasno. Na prvi pogled se zdi, da bi razlago lahko prispeval kakšen strokovnjak psihiatrične stroke.

RAFAL PO OKOLICI Občani, ki živijo v bližini Novega mesta, so obvestili moške postave, da so iz naselja slišali rafalno streljanje. Policisti so se takoj odzvali in odkrili, da je prebivalec naselja napel avtomatsko puško kalibra 7,65 milimetra in usekal rafal po okolici. Orožje so zasegli, lastnik pa bo govoril s sodnikom o tem, kje je pridobil vojaško orožje, za katerega seveda ni imel nobenih papirjev, saj jih za tovrstno orožje zasebnik sploh ne more imeti, prav tako pa bosta kakšno rekla o vzroku, ki je strelca tako razjaril, navdušil ali razveselil, da se je odločil pokati po okolici.

ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Uspešni Angeli

Nedavno je bil v grosupeljskem Casinoju Kongo festival Kongomanija 2008, na katerem je nastopilo lepo število znanih glasbenih imen. V konkurenci 26 skladb, ki so jih skozi vse leto predvajali na različnih radijskih postajah, so podelili zlati glas Konga po izboru poslušalcev in zlati glas Konga po izboru strokovne žirije. Lani je slednjega prejela pesem Druga violina (Žana), letos pa so ta laskavi naziv in nagrado 4.000 evrov prejeli člani zasedbe Turbo Angels za skladbo Zamrznil je čas. Za skupino je to po strokovnem priznanju, ki so ga prejeli za najboljši scenski nastop na festivalu Marko Polo 2007, druga nagrada strokovne komisije. Hkrati je bila to tudi potrditev kvalitetnega dela v minulem letu, ko so ustvarjali kakovostne skladbe, vsečne širšemu občinstvu. Letos se jim

Zlati glasovi Konga

morda nasmiha še kakšna nagrada, saj bodo na povabilo organizatorjev znova predstavljali Slovenijo na hrvaškem festivalu Marko Polo Korčula 2008.

Ikona sloga

FemaleFirst je za eno najboljše oblečenih hollywoodskih zvezd razglasil Katie Holmes. Pohvale gredo njenemu sofisticiranemu in klasičnemu občutku za slog. Soproga Toma Cruisa je navdušila s svojo preobrazbo. Iz dekleta iz soseščine se je v samo nekaj letih spremenila v zvezdo v dizajnerskih kreacijah. Katie je kariero začela kot lepotička Joey Potter v najstniški seriji Dawson's Creek. V tem času njen videz v zasebnem življenju ni veliko odstopal od tistega na

Katie Holmes občudovana v svetu mode

Sunday Rose

Nicole Kidman in Keith Urban sta presrečna.

Tako je ime deklici, ki jo je prejšnji teden rodila Nicole Kidman. Sunday Rose Kidman Urban je prvi biološki otrok 41-letne ameriške filmske zvezdnice in njenega soproga, glasbenika Keitha Urbana. Tiskovni predstavnik igralka Allen Eichhorn je dejal, da je deklica ob rojstvu tehtala 2,9 kilograma in da je igralki ves čas poroda ob strani stal njen mož, ki je na svoji spletni strani zapisal, da se z Nicole »zahvaljujeta vsem, ki so mislili nanju in molili zanju«. »Sva zelo počaščena in hvaležna, da lahko deliva srečo z vsemi vami,« je še pisalo na Urbanovi spletni strani.

Petra, Domen in Bahami

V skladbi Vem, da blefiraš smo spoznali svetlolaso Petro Pečovnik. Pevka se bo na festivalu Pesem poletja predstavila v duetu z Domnom Kumrom. V tujini, kjer je dolga leta nastopala kot članica projekta Smash, se je v duetih že preizkušala, za slovenski trg pa je to njeno prvo tovrstno sodelovanje. »Če bo šlo vse po sreči, bova z Domnom za pesem posnela tudi videospot, in sicer na Bahamih, kamor se s prijatelji odpravljamo na počitnice,« je dejala Petra. Ker bo kljub sanjskemu okolju tam predvsem delala, po vrnitvi pa se bo posvečala svojemu priljubljenemu delu – poučevanju petja, si bo po vrnitvi ukradla kakšen dan in se sprostila na slovenski obali. Tam jo boste lahko ujeli na plaži, v dobri družbi prijateljev, brez skrbi in obveznosti, pa seveda ob hladni pijači in gorah sladoleda. Petra je namreč gurmanka, nora na sladoled, in zatrjuje, da brez dobre hrane ni dobrega dopusta.

Petra Pečovnik bo z Domnom Kumrom zapevala v duetu.

televiziji. Z začetkom zveze s Tomom Cruisom se je njena navzočnost v medijih vrtoglavno dvignila in prisiljena je bila sprejeti nova pravila oblačenja ter napolniti omaro s sofisticiranimi in glamuroznimi oblačili. Izbrala je precej klasičen in eleganten slog oblačenja. Čeprav ima rada modo, se izogiba preveč ekstravagantni garderobi, v kateri bi bila videti, kot da se preveč trudi. Rada ima klasične kroje z asimetričnimi detajli. Ta čas je takšen slog priljubljen med oblikovalci, kot sta Ann Sofie Back in Stella McCartney. Prav tako ima rada jakne, za dnevni videz pa pogosto kombinira plašče z navadnimi kavbojkami. Na formalnih, večernih dogodkih je preprosta in klasična. Največkrat nosi dolge obleke z nenavadnim detajlom. Ena njenih priljubljenih oblikovalk je Caroline Herrera. Tudi pri barvah nikoli ne zgreši in rdeča ji zaradi tena kože in barve las najbolj pristaja. Čeprav je v svetu mode in na rdečih preprogah razmeroma nova, si je že zaslužila, da jo je FemaleFirst uvrstil med največje ikone sloga.

Z vetrom do nagrad!

Sodelujte v veliki
poletni nagradni igri in
doživite Indijski ocean!

Poiščite več informacij v vašem
izvodu Primorskih novic.

primorske novice
Besede nam tečejo.

Lekcija iz judovstva

Magični gledalec

Ne morem si kaj, da ne bi v teh poletnih dneh znova obujal spominov na večerno gledanje filmov in nadaljevanj v času svojega otroštva.

Pravzaprav je res zanimivo, da se je v osemdesetih letih oddaja, ki je pokrivala filme, nadaljevanke in (humoristične) nanizanke, imenovala po znani slovenski popevki »Poletna noč«, na to melodijo je bil narejen tudi avizo. Kasneje je to oddajo izpodrinila »Sova«. Tako sem lahko vsak večer gledal kakšno humoristično nanizanko (Alf, Dragi John, Zlata dekleta, Murphy Brown, Družinske vezi itd.) in nato kakšno resnejšo nadaljevanko ali nanizanko, npr. Delo na črno ali Polnočni klici, zgodbo o policistu, ki je po nesreči ustrelil svojega kolega in nato pristal na radiu. V zadnjem času pa na slovenskih TV-kanalih znova spremljam filme, posnete leta 1990, kot je npr. Duh (The Ghost) ali pa Misery; precej pogosti so tudi filmi, v katerih se pojavlja Clint Eastwood bodisi kot igralec, bodisi kot režiser. Ali pa kar oboje hkrati.

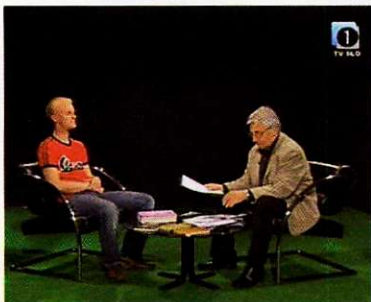
Kljub temu si še vedno rad ogledam kakšno poučno oddajo, kot je na primer Večerni gost, ki jo vodi Sandi Čolnik. Slednji je za moj okus precej bolj »prebavljiv« spravevalec kot Lado Ambrožič. Za gosta si je tokrat izbral Klemen pl. Jelinčiča Boeto, doktorja znanosti, prevajalca, sociologa, antropologa in sina našega »plemenitega« poslanca. Na to me ni spomnila samo kratka »pl.« v njegovem imenu, ampak tudi barva glasu, ki me je močno spominjala na »Padalca«, čeprav mi slednji kot politik ni najbolj pri srcu.

Morda je bilo nekoliko nenavadno, da je gost prišel v studio v športni majici. Zanimivo pa je, da je kljub svoji pripadnosti judo-

vstvu videti skoraj kot kakšen »arijec«. Kljub temu je povsem drugačna zgodba kot njegov oče: pozna se mu, da je intelektualec velikega formata in ne populist, ki bi v določenem trenutku govoril to, kar mu ustreza. Poleg tega je, kot je dejal, na področju slovenske politike nadstrankarski, bolj pa ga zanima mednarodna politika. V oddaji sem na primer prvič slišal, da se je z judovstvom ukvarjal tudi letosnji poltisočletni jubilar Primož Trubar, ki je menda znal tudi hebrejsko. Za nas, ki novice iz Izraela spremljamo predvsem z vidika spopadov med Izraelci in Palestinci, je bilo nekaj novega, da smo izvedeli nekaj o izraelski družbi, o navadah in ne nazadnje o jeziku, o moderni hebrejščini, ki je prevzela tujke v slovanski obliki, ker jo je pač zasnoval poljski Jud. Med zanimivostmi velja omeniti tudi informacijo, da v času socializma ni bilo dobro biti Jud (a še vedno bolje kot pod nacizmom, ko so Jude množično uničevali), ne nazadnje pa je bil Jud tudi v Trierju rojeni

ideološki oče komunizma Karl Marx, le da je zatajil svoje korenine tako kot kasneje njegovi učenci: v Rusiji je bil to Lev(i) Davidovič Bronstein (Trocki), v nekdanji Jugoslaviji pa Moša Pijade, Koča Popović itd. Pri tem je dr. Klemen pl. Jelinčič Boeta dal priznanje Katoliški cerkvi, ki se je z drugim vatikanskim koncilom očistila antisemitizma.

In če k vsemu temu dodam še razpravo o »rejanju« in o judovskem humorju ob koncu oddaje, lahko rečem, da sem imel po koncu oddaje prijeten občutek, kar ni ravno pravilo. No, tudi izjema ne. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Čutili boste, da vas nekdo pogreša – prav to osebo pogrešate tudi vi! Poklicali jo boste. Srečanje bo zelo burno in veselo. Veliko boste sodelovali z zunanjimi sodelavci in s tem veliko pridobili.

Bik
21.4.-21.5.

Branje vas bo sčasoma začelo na moč dolgočasiti in ne boste mogli več sedeti pri miru. Razburjalo vas bo veliko stvari v vašem odnosu s partnerjem, zato se boste nanj tudi precej jezili. Pomirite se!

Dvojčka
22.5.-21.6.

Dobra volja bo trajala še do polovice naslednjega tedna, potem pa se bodo vaša obzorja spet nekoliko pomračila. Ves čas vam bo neznansko dolgčas in se boste morali prav prisiliti, da boste še naprej opravljali delo.

Rak
22.6.-21.7.

Dva dni boste prihajali k sebi, potem pa se boste lahko posvetili novim izvirom. Tistim, ki vas je dajal poletni prehlad, se bo stanje zelo izboljšalo in se boste veliko bolje počutili. Vzeli si boste čas zase.

Lev
22.7.-21.8.

Pot v glavno mesto vam bo enkrat za spremembo všeč in vas ne bo utrudila. Tudi finančne zadeve se vam bodo vztrajno izboljševale. Do konca tedna boste zelo zadovoljni in se boste lahko sprostiti.

Devica
22.8.-21.9.

Opozoril niste upoštevali, zato imate zdaj na vratu hudo zamero. Ne bo vam lahko zglediti spora in nadaljevati tam, kjer ste nehali. Vaš optimizem vam bo tudi zdaj pomagal naprej.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Finančne zadeve vas bodo nekoliko utrujale, jezni boste, ker boste imeli veliko stroškov z avtom oziroma drugim prevoznim sredstvom. Premisliti boste morali glede neke odločitve, ki je pred vami.

Škorpion
23.10.-21.11.

Prekmalu ste se odločili in ugriznili v kisljo jabolko, ki ga boste morali zdaj proti svoji volji pojesti. Kmalu si boste uredili medosebne odnose na delovnem mestu, zato se vam ne bo več treba toliko vznemirjati.

Strelec
22.11.-20.12.

Nekatere stvari vas bodo zelo prizadele, zato boste spet imeli težave s spanjem. Težave bodo minile, če se boste o problemu temeljito pogovorili. Pogrešali boste osebo, s katero ste tesno povezani.

Kozorog
21.12.-19.1.

Zgodilo se vam bo veliko zanimivih srečanj, ki bodo prinesla dobro voljo v vaše življenje. Poleg tega vas bo minilo nadležno ljubosumje do osebe, ki vam je nekoč prekrizala načrte.

Vodnar
20.1.-18.2.

Ker boste daleč od tega, da bi se dolgočasili, vam bo čisto odveč, ko vam bodo naložili še dodatno delo. Bodite pripravljeni na to, da se utegnate srečati z zelo neprijetnimi osebami in z njimi sodelovati.

Ribi
19.2.-20.3.

Ker ste občutljivi in vam medsebojno razumevanje veliko pomeni, se boste počutili zelo ovirane in užaljene, ko vam bodo nekateri očitali, da ste brezobzirni in včasih celo nasilni. Držite se dobro.

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	GORSKA VILA V GRŠKI MITOLOGIJI	ČEŠKI IGRALEC (FRANTIŠEK)	HOKEJIST RODMAN	TUJE ŽENSKO IME	DEMOKRACIJA
DRŽAVNICA MEIROVA						DRŽAVA V SV. INDIJI
NOVINARKA FALLACIJEVA						
AMERIŠKI FILMSKI UGRALEC (STEVE)						
LETALIŠČE PRI TOKIU						
JANEZ DOLINAR			DANSKI BIOKEMIK			
IT. FILMSKA IGRALKA			NINO ROBIČ			
				MEHIŠKI TENORIST (FRANCISCO)	PREDEL V SLOVENIJI KJER ŽIVIJO KOZJANI	SUROVINA ZA IZDELKE
		VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI				ČREVESNA BOLEZEN
		DEMOKRACIJA	PEVEC STEWART			
			MAURICE RAVEL			
		SL. MATEM. (JOSIP)				
		PRIPADNIK IND. PLEM.				
			OBLAČILO MUSLIMANK			
			AZIJSKA DRŽAVA			
	IGRALKA KEATONOVA					
	KITAJSKO GLASBILO					
				SIMON JENKO		
				ZZNAK ZA NOBELIJ		
		ANGLEŠKA IGRALKA STARKOVA				DEMOKRACIJA

PAKET, OMOLON, LITINA,
EROTIK, TARAKI, MN, UT,
PEPI, STROPNIK, SLOVENEC,
OOFOR, ALAN, LIST, EČO,
PENA, INGOT, SENO, ČA,
VARA, ARIMAN, NARAST,
KOTANEC, ANTIKA,
OCENITEV, JASER, IV,
SOSS, ERATO

1. nagrada:	VLADIMIR KOČEVAR Celovška 287, 1000 Ljubljana
2. nagrada:	CILKA URANKAR Jerančičeva 2, 1000 Ljubljana
3. nagrada:	JANA DERNOVŠEK Bilečanska 4, 1114 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **24. 7. 2008**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križarica"

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **14.7.1912** se je v Splitu rodila slovenska pisateljica Mira Mihelič.
- > **14.7.1918** se je rodil švedski filmski in gledališki režiser Ingmar Bergman.
- > **14.7.1965** je vesoljska sonda Mariner 4 poslala na Zemljo prve fotografije površine Marsa.
- > **15.7.1606** se je rodil holandski slikar Rembrandt Harmenszoon van Rijn.
- > **15.7.1869** se je v Ljubljani rodil slovenski kipar Ivan Zajec, avtor Prešernovega spomenika v Ljubljani, ki so ga odkrili leta 1905.
- > **16.7.1899** se je v Novem mestu rodil slikar in grafik Božidar Jakac.
- > **16.7.1918** so umorili nekdanjega ruskega carja Nikolaja Romanova in njegovo družino.
- > **17.7.1787** se je rodil nemški industrialec Friedrich Krupp, začetnik Kruppovega koncerna.
- > **17.7.1942** so v Šentjoštu nad Horjulom ustanovili prvo vaško stražo. Dogodek pomeni simbolni začetek oborožene protikomunistične akcije.
- > **18.7.1870** so v Petrovi cerkvi v Rimu razglasili dogmo o papeževi nezmotljivosti.
- > **18.7.1988** se je začel pred vojaškim sodiščem v Ljubljani proces proti Janši, Borštnerju, Tasiću in Zavrlu. Trajal je do 27. julija.
- > **18.7.1990** je slovenska skupščina sprejela izhodišča za novo ustavo.
- > **19.7.1814** se je rodil ameriški izumitelj Samuel Colt. Njegov najbolj znani izum je revolver, ki je dobil ime po izumitelju.
- > **19.7.1858** se je v Gorici rodil gornik in pisatelj Julius Kugy. Po materini in očetovi strani je imel slovenske prednike. Po materi je bil vnuk slovenskega pesnika Koseskega.
- > **19.7.1998** je ameriški senat v resoluciji jugoslovanskega predsednika Slobodana Miloševića označil za vojnega zločinca.
- > **20.7.1917** so predstavniki Jugoslovanskega kluba iz Avstro-Ogrske in srbske vlade podpisali krfsko deklaracijo, v kateri so se predstavniki »troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev« izrekli za zedinjenje v skupno monarhijo na čelu z dinastijo Karađorđevićev.
- > **20.7.1944** so nemški generali naredili neuspešen poskus atentata na Hitlerja.
- > **20.7.1947** so v Parizu sklenili mirovno pogodbo med Italijo in Jugoslavijo, ki je določala mejo med državama. Jugoslavija je dobila nekdanje italijanske province Zadar, Reko, del provinc Pulj, Gorica in Trst, Italija pa je obdržala Kanalsko dolino, Beneško Slovenijo, Rezijo in Gorico. Ustanovljeno je bilo Svobodno tržaško ozemlje (STO).
- > **20.7.1991** je Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije izdelalo predlog za izvedbo sklepa predsedstva SFRJ o umiku polvijstev, enot in ustanov JLA iz Slovenije.

POGLED NAZAJ (OD 7. 7. DO 21. 7.)

Francoska revolucija

Pred revolucijo so imeli v Franciji monarhi neomejeno oblast. Plemstvo in duhovščina sta bila privilegirana pred zakonom, pri obdavčenju in pridobivanju visokih položajev. Različne skupine v francoski družbi so nasprotovale takšni ureditvi. Na njihove voditelje je vplivala ameriška revolucija v sedemdesetih letih 18. stoletja. Imeli so široko podporo.

Družbeni in gospodarski nemiri, povezani s hudimi finančnimi težavami, so prepričali kralja Ludvika XVI., da je sklical državne stanovalce in tako nehote pomagal sprožiti revolucijo. Iz državnih stanov je nastala narodna skupščina, ki je odpravila fevdalne odnose, podprala cerkveno zemljo in razdelila državo na departmaje.

Strah pred kraljevimi povračili je pripeljal do splošnih neredov in do izbruha revolucije, ki se je začela **14. julija 1789** s zavzetjem Bastilje, trdnjave v vzhodnem delu Pariza. Narodna skupščina je poskušala ustvariti parlamentarni monarhistični sistem, v katerem bi kralj delil oblast z izvoljeno skupščino. Toda po ponesrečenem kraljevem begu so leta 1792 razglasili republiko. Kralja so ubili in sledila je vladavina terorja.

Ustavljena akcija JLA

18. julija 1991 bi se morala začeti operacija zavarovanja meje SFRJ, ki jo je po brionskem dogovoru predvidel generalski in politični vrh. Akcija je bila ustavljena. Po poročanju novinarke Rosvite Pesek v knjigi Osamosvojitve Slovenije jo je ustavilo srbsko politično vodstvo, »ki je menilo, da gre v slovenskem primeru za izgubljeno stvar, celo nasprotujočo srbskim interesom. Te je videlo le na Hrvaškem, bolje, le še na teritorijih, poseljenih z večinskimi srbskim prebivalstvom ... Srbsko vodstvo se je sicer zavzemalo za kazenski udarec po Sloveniji pred umikom, vendar pa je od

tega odstopilo zaradi pritiska, predvsem mater, ki so med vdorom v skupščino SR Srbije poučarjale, da ne dovolijo žrtvovati svojih sinov«.

Predsedstvo SFRJ je sprejelo sklep, da se enote JLA iz Slovenije premestijo v treh mesecih, da se enote in vse premičnine 31. korpusa prestavijo na območje Srbije, 14. korpusa pa na območje BiH. Sklep je podpisal Stjepan Mesić, predsednik predsedstva SFRJ, ki mu je edini od članov predsedstva tudi nasprotoval, Bogi Bogičević iz BiH pa se je vzdržal.

Prenoviteljska vlada v senci

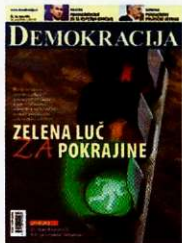
CK ZKS-SDP (komunisti so si dodali »stranka demokratične prenove«) je **20. julija 1990** izvolil Emila Milana Pintarja za predsednika vlade v senci. Praktično so se razglasili za zmagovalce brez volitev, podobno kot sedanji Pahorjevi »tovariši«. Pintar je koaliciji vladajočih strank očital, da se ni sposobna spopasti s težavami.

ZSMS se vladi v senci tako kot sedanji Zares in LDS ni želel pridružiti. Po stotih dneh delovanja novega izvršnega sveta so v ZSMS ocenili, da niha med političnim ekstremizmom in diletantizmom in da je še največ dosegel na področju gospodarstva, s tem ko je preprečil verižni zlom velikih podjetij. Mile Šetinc se je na primer najbolj čudil energiji, ki jo je Peterletova vlada vlagala v suverenost na obrambnem in zunanjepolitičnem področju, kot da bi hotela po bližnjici priti do suverenosti. »Ni čudno, da ob vseh silnih naporih in dolgi potovanjih lahko vlada pokaže le Andreottijev obesek za ključne in pa tisti gnili kompromis, ki ga je Janez Janša sklenil v Beogradu glede nabornikov.«

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 26/7 in 10

Sporno glasovanje volivcev iz tujine (1)

Preseneča me, da so poslanci iz vrst Zaresa, LDS, SD in SNS vložili zahtevo za ustavno presojo 82. člena o volitvah.

Na številnih letnih posvetih slovenskih društev, katoliških misij in učiteljev slovenskega dopolnilnega pouka v Schneyu v Nemčiji smo pred leti opozarjali, da je postopek za slovenske volivce v tujini zapleten. In enem od posvetov je bil slovenski poslanec D. Terčon, ki je takrat dejal, da se bodo v Sloveniji potrudili za spremembo zakona o volitvah in poenostavitev postopka za volivce iz tujine. Ta sprememba in poenostavitev se je tudi zgodila. Znano je, da ima večina držav EU postopek volitev po pošti urejen tako, da omogoča njihovim volivcem, ki živijo v tujini, glasovanje po pošti brez kakšnih dodatnih ovir.

Le v Sloveniji so se spet zbudili nekateri, ki jih je očitno strah, da bi volivci iz tujine volili nepravne stranke. Ta »prastrah« je popolnoma odveč, saj večina Slovencev, ki živijo po svetu, ne voli niti po pošti. Z zahtevo po ustavni presoji 82. člena o volitvah bi se nekateri želeli spet vrniti na zapleten in otežen sistem z željo, da bi se število že tako majhno slovenskih volivcev v tujini še zmanjšalo in bi se na ta način slovenski državljani v tujini postavili v neenakopraven položaj s slovenskimi državljani v Sloveniji.

Prepričan sem, da ima Državna volilna komisija popoln imenik slovenskih državljanov, ki živijo v tujini, in da ga lahko po potrebi aktualizira. Z aktualizacijo volilnega imenika bi se izognili pošiljanju kuvert na napačne naslove in podobno ...

Znano je, da voli v tujini med 6.000 in 10.000 slovenskih volivcev, kar je zanemarljiva številka glede na to, da živi v tujini približno 500.000 Slovencev. 10.000 potencialnih slovenskih volivcev iz tujine in njihovi volilni glasovi nikakor ne ogrožajo nobene slovenske stranke in niso noben jeziček na tehtnici, ki bi lahko odločal o izidu volitev.

Po vsem omenjenem me zares zanima, zakaj želijo nekatere stranke znova otežiti postopek volitev po pošti iz tujine.

Dušan Čegovnik, Essen, Nemčija

št. 27/7

Portal slabega okusa (1)

Spletni strani, oblikovane po zahtevah lokalnega trga

V članku Portal slabega okusa v zadnji številki Demokracije je avtor M. M. spletni portal 24ur.com med drugim v negativnem kontekstu označil kot spletno stran, ki je »... identična s spletno stranjo www.dnevnik.hr«, in jo v nadaljevanju ovrednotil še kot »slabo kopijo hrvškega spletnega portala«.

Avtorjeva trditev o »kopiranju« je neresnična in zavajajoča.

PRO PLUS, ki je že od januarja 2007 razvojni center za spletne projekte znotraj matične družbe CME, je v okviru tega z oddelkom POP OnLine pripravil prenovo tako hrvške spletne strani kot slovenske in je torej ni od nikogar kopiral. Kot že pri sami postavitvi portalov za posamezne televizije smo tudi pri redizajnu strani upoštevali lokalne specifične trga oziroma zahteve uporabnikov in jih primerno prilagodili tako z oblikovnimi kot vsebinskimi rešitvami. S prenovo sta tako obe strani

ohranili nekatere elemente in posebnosti prejšnje strani, portala sta tudi vsebinsko različna, saj morata biti »pisana na kožo« domačemu uporabniku. Oblikovno pa smo pri obeh uporabili najsodobnejši standard web 2.0, ki, roko na srce, pri vseh spletnih oblikovalcih pogojuje nekatere podobne oblikovne rešitve, vendar sta tako slovenska kot hrvška stran oblikovno prilagojeni različnim specifikam oz. prihodnjim projektom televizij (npr. možnost oblikovanja spletnih podstrani za interaktivne projekte itd.).

Da pa uporabnike nagovarjamo prav, že dolgo časa tudi z zabavnimi vsebinami, in da so rešitve obeh prenov pravilne, nam potrjujejo tudi rezultati, saj sta oba portala v svojih državah vodilni spletni medijski strani. Po naslovu avtorja članka bi se dalo tako sklepati, da jih/nas ima večina slab okus, ali pač ne?

Nataša Plementaš, direktorica marketinga in odnosov z javnostmi pri PRO PLUS

Ali »naši« socialdemokrati res še niso vladali?

V že začeti predvolilni kampanji predsednik SD Pahor vztrajno

ponavlja, da so zdaj za vladanje na vrsti oni, ki še niso vladali. To je ponovil tudi na TV v Argumentih, ko je bil 26. 6. 2008 gost Ujčičeve RTS v Mariboru. Koliko je v tej trditvi resnice, pa na kratko v teh vrsticah.

Najprej se je treba vprašati, čemu se je ostanek naših nekdanjih komunistov, ki še tvorijo večino aktivnega članstva SD, v 15 letih že v tretje preimenoval. Umestno bi bilo tudi vprašati, čemu jih v večjem številu ne zanima več stranka KPS, ki se zna pred volitvami tudi pri nas pojaviti in je tudi praksa v državah, kjer je nekoč vladal komunizem. Ali jih je morda sram, kaj so pod tem simbolom počeli in da niso spoštovali človekovih pravic ter slabo gospodarili? Je pa res, da je danes ta stranka, ki se označuje s SD, člansko pomlajena in da zato mlajši res še niso imeli priložnosti vladati. Drži tudi, da v stranki ideološko kakor številčno prevladujejo oni, ki so že imeli priložnost pokazati, kako znajo vladati. Pri tem pa ne morem trditi, da takšnih z deponirano rdečo knjižico večinsko ne premorejo v LDS in v Zaresu in da jih je nekaj tudi v strankah tako imenovane pomladne opcije, saj se je bilo v komunistični diktaturi brez

Zaupanje**Karitas****Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje tričlanska družina iz okolice Ljubljane. Pred časom je umrl oče, ki je bil edini zaposlen. Mama in dva otroka (osnovnošolca) živijo v zelo skromnih razmerah v nedograjeni hiši. Bivalni prostori so nepokriti in ob dežju pronica voda skozi ploščo. Prostori so vlažni. Potrebna je streha, drugače se bo uničilo še to, kar imajo, in jim onemogočilo bivanje. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Iskrena zahvala za vašo pomoč v prejšnjem mesecu, ki je bila namenjena postavitvi dvigala za družino iz Gorenjskega!«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklik: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

► rdečih knjižic oziroma samo s prdnim delom težko dokazovati.

Ob tem mi je znova prišla misel, ki jo je javno izrekel že umrli pisatelj Vlado Gotovac, ki je bil dolgoletni komunistični zapornik in po osamosvojitvi njegove države tudi predsednik stranke hrvaških liberalov. On je namreč vztrajal: »V moji stranki ne more biti nobeden, ki je bil kdaj pol ure komunist.« Ko smo že pri Hrvatih, tudi ugotavljam, da je drža tamkajšnjih nekdanjih komunistov bolj pokončna oziroma manj sramežljiva od naših, saj so se tam le enkrat »prebarvali« oziroma so obdržali ime SDP (Stranka družbenih sprememb), kot so si ga l. 1991 v prvo nadeli tudi slovenski komunisti. In da se spomnimo: naša kontinuiteta se je nato prelevila v ZLSD (Združena lista socialnih demokratov) in v tretje v SD.

Čemu se še torej sprenevedati in skrivati pred neljubo resnico?

Rajko Topolovec, Ptuj

Vrednote so pomembne

Predsednik SD in samooklicani premier Borut Pahor javno razglaša, da ne kandidira za papeža in da je po njegovo skakanje iz postelje v posteljo nekaj normalnega. To nas je nemalo osupnilo. Naj mu prišepnemo, da veliko Slovencev še vedno zelo ceni moralne vrednote, med katere spadajo tudi poštenost in zvestoba izbranemu življenjskemu partnerju. Ne želimo si predsednika vlade, ki bo dajal več prednosti in energije raznim postelnim akrobacijam kakor državnim poslom, ki potrebujejo pametnega, treznega, odgovornega, predvsem pa na

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

vseh področjih poštenega človeka. To sedanji predsednik vlade Janez Janša nedvomno je! Dokazal je, da tajkuni zanj niso nedotakljivi. In dobro ve, da človeka bolj osrečuje dajanje kakor jemanje. Prav tako se zaveda, da ni sreče v kratkotrajnih užitkih in kopičenju materialnega bogastva, ampak je občutek sreče in veliko zadovoljstvo v dobro opravljenih zahtevnih nalogah v korist vseh ljudi in vsega živga na svetu. Da iskreno dela za skupno blaginjo, je že velikokrat dokazal. S pogumnimi in udarnimi članki še v času komunizma, zaradi katerih je nosil glavo v torbi. Nato kot nadvse moder obrambni minister ob agresiji na Slovenijo, ko so s fanti iz TO in tedanje policije dosegli veličastno zmago nad JA. To zmago nekateri omalovažujejo in se še vedno ne zavedajo njene pomembnosti. Nazadnje pa se je odlično izkazal kot vodja EU. Za to je požel veliko iskrenih pohval in zahval svojih evropskih kolegov kakor tudi veliko drugih pomembnih in eminentnih osebnosti z vsega sveta. Pričakovano pa tega iz zlobe, nevoščljivosti in jeze, ker se njihove nepošteno nakane niso posrečile, ne omenjajo njegovi politični nasprotniki in podpisniki zloglasne novinarske peticije, ki se grebejo le za svojo korist. Tudi Pahor še nikoli ni obsodil na nepošten način pridobljenega bogastva tajkunov niti se ni opredelil do krčevitih Cviklovih poskusov kriminalizirati nakup oklepnikov 8x8. Samo nekateri vedo, kaj vse je na kocki, ker lastnik Viator-Vektorja in Sistemske tehnike ni dobil naročila za omenjene oklepnike, ki mu ga je prejšnja vlada po vsej verjetnosti že obljubila.

Mihaela Afner, Celje

Osamosvojitve Slovenije

Naslov sem si sposodil od novinarke Rosvite Pesek, ki je o tem napisala knjigo. Res pomembno delo, rentgenogramska slika slovenskega političnega dogajanja v letih 1989–1992. Ker gre tudi za njeno doktorsko delo pod mentorstvom dr. Boža Repeta, so bili morda nekateri poudarki spretno usmerjeni. A vseeno je avtorica dosledna, ko gre za najpomembnejše dileme o demokraciji in samostojni državi. Izpostavi ljudi, ki so bili odločno za ali proti, in one, ki so taktizirali ali celo delovali proti temeljnim interesom Slovenije. Npr. kmalu po izjavi viceguvernerja NB Jugoslavije o eni bolj stabilnih ustanov je prišel srbski vdor. Dogodek daje vtis zavajanja ali dejstva, da Slovenci v Beogradu niso imeli dostopa do pomembnih informacij. Obširna knjiga z mnogimi citati daje tudi pojasnila, zakaj so po skoraj dveh desetletjih nasprotja med posameznimi političnimi akterji še vedno tako sovražna. Kljub 88,5-odstotni odločitvi za samostojno državo so nekateri iz vrst takratne opozicije Demosu še vedno nasprotovali. To traja tudi po volitvah 2004, ko vladna koalicija poskuša doseči manj Balkana in več Evrope.

Samostojna slovenska država je res veliko dosegla. Dolgoletni diplomat, danes ustavni sodnik, je predsedovanje EU primerjal celo z doktoratom. Tisti, ki še danes nasprotujejo uspehom, imajo očitno slabo vest. Mislim, da ta težava ne izvira le iz časov osamosvajanja, ampak ima globoke korenine v revoluciji in v obdobju enoumja. Za velike uspehe sedanje vladne koalicije, ki tudi ne naseda več ideološkim podtikanjem, opozicija nima pravega odgovora

in ne programa, ostaja ji le očitek o nesprejemljivem načinu vladanja. Najbolj jo moti predsednik vlade. Morda prav zato, ker je bil zapornik v času enoumja. Skupaj z velikim disidentom dr. Jožetom Pučnikom je pomembno pripomogel k samostojni državi. Kot predsednik evropskega sveta je edini, ki je bil za svoje demokratične cilje kaznovan.

Mislim, da so navedena dejstva glavni razlogi negativne kampanje. Seveda ne gre le za slabo vest, ampak predvsem za interese kapitala in »leve« politike po vnovičnem prevzemu oblasti. Državljan bi se morali vprašati, kdo nas bo varoval pred velekapitalom in monopoli, če se že jeseni vrnejo na oblast ljudje, ki so z zakoni in neformalnimi povezavami omogočali divje lastninjenje.

Ernest Pušnik, Hrušica

Protivladni naboj strank komunističnega nasledstva

Ta sovražni naboj je viden in očiten v liberalnem dnevnem tisku, občasno pa tudi v nekaterih TV-oddajah, kot so Trenja, Tarča, Vroči stol in podobne. Navadno se – če ne prej, proti koncu oddaje – izkaže, kje in v čem je bil v oddaji protivladni naboj ali tempirana bomba zoper našo vlado. Stranke komunističnega izvora in nasledstva storijo vse in uporabljajo vsakovrstno verbalno »strelivo« za diskreditacijo sedanje vlade. Pa ne zato, ker ne bi delala dobro, ampak prav zato, ker je uspešna pri delu za skupno dobro; za duhovno in materialno blaginjo naroda in vseh državljanov! Čudim se njihovi brezmejni aroganci, zvitosti in zavisti. Očitno računajo, da

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

bomo volivci, ki smo sedanjo oblast oziroma oblastnike izvolili, kar verjeli njihovim gnusnim lažem. V bistvu pa veljajo vsakodnevni sovražni naboji in frontalni napadi strank komunističnega nasledstva in liberalne leve volivcem, saj je večinski del volilnega telesa zaupal takšni sestavi ljudi zakonodajno in izvršilno oblast. Početje strank komunističnega nasledstva in liberalne leve nas živo spominja na čas komunistične okupacije, ko so bile volitve samo farsa. Znaki kažejo, da protagonisti strank komunističnega izvora razmišljajo in načrtujejo, kot so razmišljali in načrtovali njihovi idejni komunistični »vzorniki«: kako bi večinsko neupogljivi in nezlomljivi del slovenskega naroda na kakršen koli način zamenjali, kolikor se načrtna medijska indoktrinacija in prevzgoja narodno in krščansko zavednih Slovencev izkaže za neuspešno. Ne! Liberalni in lažno socialni demokrati nimajo pravice z lažjo in obrekovanjem napadati in rušiti vlade, ki smo ji dali volivci mandat!

Početje strank sedanje opozicije pa je tudi velika žalitev za slovenski narod, in to v smislu, da ima sedanja ateistična opozicija nas, slovenske volivce, za tako neuke, brez lastne vizije in brez lastnega imperativa, da bomo na jesenskih volitvah lahek plen »profesionalnih« sleparjev. Čudim se, da sedanja liberalno-komunistična levica ne zmore ali noče na drugačen način nagovarjati volivcev kot z žalitvami drugače mislečih. Naše vodilo pa je in ostane: RESNICA in PRAVICA. Zato bomo na volitvah izkazali zaupanje resnicoljubnim in pravičnim ljudem in strankam; takim, ki se zavedajo, da je politika delo in trud za skupno dobro – za narodov blagor. Takim, za katere vemo, da držijo dano besedo, bomo zaupali volilne glasove in ne sleparjem.

Ivan Glušič, Mozirje

Skozi čas

Kar nekaj znancev mi je sporočilo, da je bilo v nedeljo, 29. junija, na drugem TV-programu v oddaji Skozi čas rečeno, da so na ta dan pred 66 leti partizani ustavili vlak pri Verdu in z njega

rešili nad 300 internirancev. Danes vemo, da je ta trditev močno pomanjkljiva oziroma prirejena, zato je napačna in zavajajoča.

Že julija istega leta je nekaj posameznikov, ki jim je uspelo pobegniti med partizanskim napadom na vlak, povedalo drugačno zgodbo. Bolj natančno pa lahko dogodek pri Verdu spoznamo in opredelimo na podlagi dokumenta 1. čete Šerčerjevega bataljona, iz katerega je razvidna zapoved za umor zajetih internirancev.

V noči na 29. junij so partizani pri Verdu napadli vlak, s katerim so peljali v Italijo internirance iz bežigradskega mestnega okraja. Na vlaku je bilo okrog 300 ljudi, večinoma študentov in razumnikov. Propaganda OF je po boj internirancev preimenovala v rešitev le-teh.

V že omenjenem dokumentu piše (dobesedni prepis): »Po ustni naredbi komandanta III. grupe Mir. J. Bračiča morate 12 internirancev, ki smo jih rešili iz ujetniškega vlaka, tekom 24 ur likvidirati. Likvidacijo izvršite tajno. Strogo pazite na to, da se o tem ne bo ničesar izvedelo in da vam kdo ne pobegne. Za izvršitev te naredbe osebno odgovarjate. Štab I. bataljona »Ljube Šerčerja«, Krimski odred. Politkomisar Fric Novak.

Po pripovedovanju pobeglih in izpuščenih je bilo nekaj internirancev mrtvih že pri napadu na vlak, nekaj so jih odpeljali v delavski bataljon v Kočevje, nekaj so jih izpustili, omenjenih 12 pa likvidirali 5. julija 1942 in jih vrgli v Krimsko jamo.

Po drugih virih je partizanom prišlo v roke 332 »rešenih« Ljubljancev. Od teh so jih okrog 30 takoj pobili, 86 se jih je prijavilo v partizane, druge pa so odpeljali v delavske bataljone na Kočevsko. Nekaj jih je ušlo, a so jih pozneje polovili Italijani in jih odpeljali v internacijo. (Zanimivo, v internaciji je bilo več možnosti preživetja kot v objemu partizanskih »rešiteljev«. Ko je skupina ljudi spoznala pravi namen partizanov, se je raje odločila za internacijo kot za partizansko »osvoboditev«.) Upam, da se razumemo: v dogodku pri Verdu ne gre za reševanje slovenskih državljancev, marveč za partizanske aretacije in likvidacije.

Kdo si upa povedati svoje mnenje?

Marija Vodišek

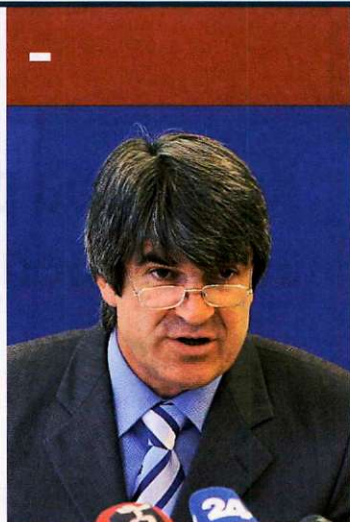
Vprašanje je namenjeno predvsem slovenskemu virtualnemu izbrancu Borutu Pahorju. Ni težko povedati svojega mnenja političnemu nasprotniku, ki je skoraj vedno drugačnega mnenja. Sicer pa je to cilj vseh politikov, ki se potegujejo za čim večje število volivcev. Predvolilne dejavnosti in manifestacije različnih strank so najbolj živahne pa tudi kritične v demokratičnih državah, kjer je svoboda govora zagotovljena in ena od prvih pravic. In prav vsi se teh pravic prav dobro zavedamo. Politik, ki kaj da nase ne glede na to, katerega prepričanja je, se mora držati načela poštenosti. V svojo volilno kampanjo ne sme vnesti laži. Če še verjamemo staremu pregovoru, da ima laž kratke noge, se mora vsak še tako spreten lažnivec zavedati, da bo prej ali slej razkrinkan in po pravilu tudi osramočen. Po vsem, kar se zadnje čase dogaja, predvsem v nekaterih medijih, lahko mirne vesti rečemo, da je bil premier Janez Janša v vseh letih, še najbolj pa zadnje leto, tarča najbolj gnusnih laži. Nobena laž ni predebela, nobena laž, četudi stoodstotno dokazano izmišljena in neverjetna, da je osrednji slovenski dnevnik, kot samega sebe imenuje, ne bi objavil. In ker je v lasti Pivovarne Laško in njenega denarnega mogotca Boška Šrota, je taka laž napisana z debelimi črkami na prvi strani Dela 9. 7. 2008. Ima Boško Šrot & Co Slovence res za tako maloumne, da verjamemo, da Janez Janša pošilja k njemu kurirje z grožnjo, naj se odreče Delu? No, premier Janez Janša že vseskozi dokazuje, da ima v glavi možgane in ne slame kot nekateri. Danes je časnik Delo že tako na slabem glasu, da je skoraj vseeno, kaj piše in natančno. Osebo menim, da je omenjeni Šrotov pamflet napisan kot opozorilo, da se kakšna vladna ali zakonodajna služba ne bi upala pogledati v dokumente pivovarne. Tudi to, kar se dogaja že toliko časa med sodniki, je dogovorjeno in časovno določeno za ta predvolilni čas. So sodniki res prepričani, da jim bo pod »novo« vlado bolje? Razočaranje pride vedno na koncu. Kaj si misli o vsem tem predsednik SD Borut Pahor? Pomisli kdaj, da tudi on ne bo vsem »svojim« vedno po godu? Še eno vprašanje imam zanj. Pred kratkim je Celovška Mohorjeva družba izdala knjigo oz. sovjetske arhivske dokumente avtorja Silvina Eiletza o Titovih skrivnostnih letih v Moskvi od 1935 do 1940. Iz arhiva je razvidno, da je Josip Broz-Valter (Tito) pošiljal v smrt svoje najožje sodelavce in to je pravzaprav počel vse svoje življenje. To so bili dachauski procesi, Goli otok, Grgur in drugi zapori, kjer so lastne komunistične sodelavce ponižali in popolnoma razčlovečili ter seveda številne med njimi poslali v smrt. Predsednika SD Boruta Pahorja sprašujem zato, ker je bil tudi član CK ZKS. Ta pa je bila zvesta sopotnica in podpornica prav Josipa Broza Tita. Prepričana pa sem, da se Borut Pahor s takimi metodami ne bi strinjal. Na Sabotinu naj poleg »Naš Tito« dodajo še: agent GPU/NKVD, da bo resnici zadoščeno.

Člane Sveta RTV Slovenija oziroma direktorja programov RTV prosim, da sestavljavca sicer poučne in zanimive oddaje

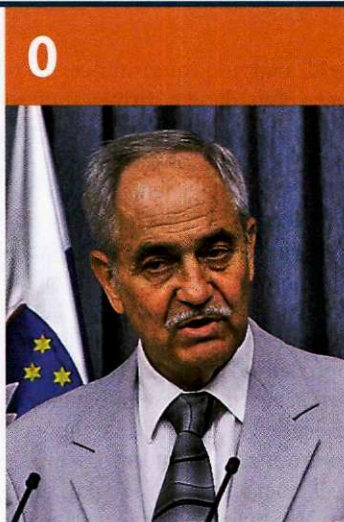
Skozi čas opozori, naj vsebino za ta dan spremeni in ustrezno dopolni.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Politični semafor

Pavšalno Člana parlamentarne komisije, ki preiskuje nakup vojaške opreme med letoma 1994 in 2007, Anton Anderlič (LDS) in Aurelio Juri (SD) sta na poročilo Črnačeve komisije pripravila ločeno mnenje. Vprašljive se jima zdijo prav vse ugotovitve, navedene v tem poročilu. Pri tem je treba spomniti, da sta si prizadevala, da bi z dodatnimi zaslišanji preprečila sprejetje poročila, ki je neugodno za prejšnje vlade zaradi njihovih negospodarnih nakupov orožja.

Društvo 90 Triintrideset poslancev je ustanovilo Društvo 90, ki združuje sedanje in nekdanje poslance, delegate skupščine RS, ki so bili izvoljeni leta 1990, in nekdanje poslance evropskega parlamenta. Namen društva, ki je zaradi članstva ekskluzivno, je širjenje vrednot parlamentarizma in demokracije, je dejal njegov zastopnik, poslanec LDS Rudolf Moge, spodbujalo pa bo urejanje statusnih zadev poslancev.

Hitri odziv Ministra za notranje zadeve Dragutin Mate in minister za šolstvo in šport Milan Zver sta se takoj po hudem neurju, ki je v nedeljo zajelo nekatere dele Slovenije, ogledala škodo na prizadetih območjih, kjer je orkanski veter odkrival strehe in podiral drevesa. Pri odpravljanju škode sta obljubila pomoč. Občine bodo morale hitro narediti finančno konstrukcijo za obnovo, poleg njih pa bodo v sanaciji sodelovale tudi država in zavarovalnice.

Za socialno ogrožene

Ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič je kot glavno novost sprejete novele zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju izpostavila določilo o kritju doplačil do polne vrednosti zdravstvenih storitev za socialno ogrožene. Teh upravičencev je po njeno okoli 100.000, stroške kritja storitev pa ocenjuje na okoli 20 milijonov evrov. »Doplačila zdravstvenih storitev ne bomo krili preko premij, vnaprej, temveč s sprotnim plačevanjem storitev. Čas bo pokazal, ali smo slednje predvideli pravilno ali ne,« je na tiskovni konferenci pojasnila ministrica. Zakaj denarja ne bodo izplačali preko premij, pa odgovarja, da »zavarovalnicam tako ali tako ne gre slabo«, in za zdaj ne vidi razloga za tako plačevanje. Če se bo čez čas izkazalo, da bi bilo plačevanje preko premij boljše, se bo po besedah ministrice lahko to spremenilo. »Zakaj bi zavarovalnicam dali denar že vnaprej? Realnih stroškov bo lahko tudi

manj ali več,« je dejala ministrica. Po njenem prepričanju deluje veliko lobijev, »ki se nikjer ne vidijo«. Novela zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju po njenih besedah prinaša tudi izenačenje pravic iz zdravstvenega zavarovanja za otroke, starše, rejence in rejnike. Z veljavo novele pa bo Zavod RS za zdravstveno zavarovanje v celoti financiral prehodne in obdobjne zdravstvene preglede vrhunskim športnikom. Opredeljena bo tudi nova zdravstvena oziroma osebna izkaznica, ki bo vključevala tudi zdravstveno kartico, z novelo pa ministrstvo za zdravje pridobiva legitimno pravico do nadzora nad zdravstveno zavarovalnico.

Novela zakona bo začela s 1. januarjem 2009, po volitvah torej. Ministrica zanika, da bi šlo za »predvolilni zakon«, saj so ga dolgo usklajevali. V veliki meri so ga pripravili že v času ministra Andreja Bručana. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- ☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- ☐ Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809** 28,07 EUR
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- ☐ Jože Dežman: **S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- ☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi megle** 26,95 EUR
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- ☐ Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- ☐ Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- ☐ Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- ☐ Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- ☐ Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- ☒ **NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«

4 (štiri) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV:

V živo povezani z vašo najljubšo oddajo. **Mobilna TV**

BREZPLAČNO
promocijsko
obdobje
do 31. 8. 2008

Samo pri **Mobitelu!**

Vaš mobitel **UMTS** je odslej tudi priročna televizija z dostopom do ažurnih novic, napetih športnih dogodkov in nore zabave! V živo lahko namreč spremljate programe **SLO 1** in **SLO 2**, **Info TV**, **Šport TV**, **Čarli TV**, **Golica TV** in **Cartoon Network**. Pošljite **P TV** na **1919** za hitri dostop in uživajte v **brezplačnem** promocijskem obdobju do 31. avgusta 2008. Brez skrbi, tudi prenos podatkov je brezplačen.

Dodatne informacije in pomoč pri namestitvi na 041 700 700.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*